

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

ОРГАН КРАЄВОГО ТОВАРИСТВА ГОСПОДАРСЬКОГО „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“.

Виходить 1-го кожного місяця. — Редагує колегія.

ПЕРЕДПЛАТА:

Для краю:

Річно 10 зол.
Піврічно 5 „

Для Америки:

Річно 2 долари. Піврічно 1 долар.

Адреса Редакції і Адміністрації:

„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“,

Львів, вул. Зіморовича ч. 20,
I поверх.

Число телефону: 30-53.

ОГОЛОШЕННЯ:

Ціла сторінка 120 зол.
Пів сторінки 70 „
Чверть сторінки 40 „
Одна восьма сторінки 25 „
Дрібні оголошення по 10 с тиків
від слова.

Життєві потреби українського села і кооперація.

Питомий українському народови нахил до гуртової праці дав психічну основу розвою кооперативного руху після повоевної руйни українського села. Батьківщина наша вкрилася на протязі останніх пяти літ густою мережею господарсько-споживних кооператив, в четверо густішою чим мережа всіх видів кооператив перед війною. У праці над кооператизацією села не пристаємо. Метою нашою є всім нашим селам подаги в кооперативах самопомічну організацію, яка двигалаби село на вищий ступінь матеріяльної і духової культури.

Вихідною точкою у післявоєнній економічній організації наших сіл є однотиповна мішана господарсько-споживча кооператива. Вона прийнялася у нас всегромадно. Творення господарсько-споживчих кооператив не залишаємо. Господарсько-споживчі кооперативи мусять повстати у всіх селах, які досі їх еще не мають. Одначе села в яких живе — працює отся найнища і найпростіша клітина нашої кооперативної організації, мусять йти вперед у розвою складніших клітин — мусять творити чисті сільсько-госп. кооперативи, і кооп. які пособляють розвою рільництва. Не можна їм стояти на місці, не можна віддаватися безпідставним надіям, що одинюка господарсько-споживча кооператива в селі принесе для села господарське відродження. Не можна марнувати дрімучих сил села, які до розвою дійти можуть в інших кооперативах, звязаних тісно з потребами сільського господарства.

Коли глядимо на велику галузь нашого народного господарства, якою є рільництво, і належить оцінюємо матеріяльне його положення та степені духової культури нашого рільника, а бажаємо прийти рільництву і рільникови з допомогою кооперативної організації, то — йдучи по степеням розвою — мусимо в першу чергу звернути увагу на кооперативи закупу засобів сільсько-господарської продукції, отже на кооперативи закупу благородних насін. погноїв, знарядів і машин, паш і т. п. Коли зважимо, що сільсько-господарська продукція у первісному її виді у нас оперта головню о фізичні сили селян-

продуцентів, мусимо кооперативним шляхом організувати для селян допомогу у веденню домашнього господарства. Сучасна кооперативна організація родить ся у розмірно великім розгоні.

Мережа господарсько-споживчих кооператив нашої Батьківщини є вже около 20 разів сильніша як перед війною. Споживча кооперація на селах являється необхідною не тільки як засіб оборони перед товарною лихвою (творення нового народного доходу шляхом усування посередників у торговлі споживчим крамом!), але й як засіб охорони народного здоров'я через доставу повновартних, нефалшованих середників відживлювання села — середників, яких село само не продукує. Роля споживчої кооперації на селі одначе все таки останеться помічною (помічна кооперація рільників-продуцентів)

Споживча кооперація мусить обняти кромі особистої споживи і річеву споживу домашнього господарства (матеріяли світильні, опалові і т. и.)

Головною кооперацією закупу села мусить бути організація закупу засобів сільсько-господарської продукції.

Розвій закупочної кооперації провадить її на шлях заготовки тих матеріялів, які вона добувала купном. З первісної закупочної кооперації розвивається кооперація продукційна як в області засобів сільсько-господарської продукції (власні кооперативні майстерні і фабрики рільничих знарядів і машин, власні фабрики штучних погноїв і т. и.) так й в області засобів особистої і річевої споживи домашнього господарства рільників.

Важнішим степенем у розвою кооператизації села є кооператизація збуту сільсько-господарських продуктів. Доцільно зорганізований збут починається до піднесення поплатности сільського господарства, бо усуває цілий ряд посередників, які наживають тим, що в поті чола продукує рільник незорганізований — а тим самим не-

спроможний на ринку узискати належиту ціну за свій продукт.

Кооперація збуту, розвиваючися сама по собі, не тільки підносить поплатність рільного господарства, але й забезпечує рівночасно розвій кооперації за купу, про яку ми говорили повище. Кооперація збуту се вищий ступінь економічної організації села. Збут продуктів може відбуватися у двояким виді, як збут сирого продукту і збут продукту переробленого на продукт вищий і остаточний. І знову бачимо, що кооперація збуту — у первісному своєму виді — торговельна, може згодом стати промисловою. Сюди належить кооперативне молочарство (яке у нас розвивається правильно) і сироварство, яйчарство (у нас покищо обмежене на збут на внутрішньому ринку і на колекціонерство в цілі вивозу), збут збіжжя і струкових в сирім і перетворенім стані (кооперативні млини, крупарні, пшонарні і т. п.), збут худоби в живім і битім стані та збут м'ясних перетворів (у нас слабкі спроби, хоч тут знова є можлива широка ділянка кооперативних промислових заведень!), збут цукрових буряків, цикорії, картоплі, хмелю, лону, конопель, лозини, городовини і овочів, — все первісно у сирім стані, а далі в перетворенні у власних цукроварнях, крохмалярнях, солодарнях, пивоварнях, фабриках штучного саго, прядільнях, ткальних, килимарнях, фабриках виробів з лозини, сушарнях ярин і овочів і т. п.

Для нас є найважливішим збут сільсько-господарських плодів у перетвореному стані — бо тоді попри торговельну діяльність наших кооператив станемо в ряді народів о розвиненім сільсько-господарським промислі, так важнім для удержання населення в часі миру і війни, так важнім для інших народів, які перейшовши великий промисл, зависимі є у доставі засобів поживи від рільничих народів. Створення сільсько-господарського промислу для нас, як для зuboжілого рільничого народу, є питанням далеко глибшим як економічне.

Третім засобом розвою кооперації сільського господарства є кооперативи, а навіть спілки некооперативного характеру, які працюють для улпшення техніки сільського господарства в області ростинній і звіринній. Маємо на думці спілки годівлі насін'я, спілки машинові, спілки годівельні — в першу чергу спілки для поправки раси рогатої худоби, безрог, домашньої птиці і т. п. Се — ділянка праці кооператорів-спеціалістів, які крім кооперативного знання — мусять розпоряджати фаховим знанням техніки сільського господарства (агрономи-кооператори).

Розвоєви сільсько-господарської продукції допомагають кооперативні і некооперативні установи рільничого кредиту і рільничих обезпечень. Кооперація сучасна працює серед капіталістичного ладу. У праці своїй стрічається на кожному кроці з капіталістичними установами, часто ворожими кооперації. Вона мусять тому стреміти до опановання капіталістичних форм народнього господарства, надаючи їм своїм членством кооперативний зміст. Капіталістична цравна форма спілок з обмеженою порукою, чи то спілок акційних може бути повернута по змісті своїм на кооперативну установу, коли пайщиками зглядом акціонерами стануть самі кооперативи. Наша сільська кооперація, викупуваючи акції Земельного Банку гіпотечного, може узискати в нім центр рільничого кредиту.

Довоєнний доробок нашої кредитової кооперації по селах (біля 400 кооператив!) мусимо власними силами відбудувати і поширити. Зле робимо, йдучи по лінії найменшого відпору, і замінюємо осередки сільського кредиту на споживчі кооперативи. Споживча кооператива має бути жерелом нового життя на селі — а не повинна вона повставати по трупі конечної для села кредитової кооперації.

Зогляду на аграрний устрій нашого селя конечні є кооперативи парцеляційні, кооперативи аренди землі — як засіб оборони рідної землі і засіб кращого її господарського хіснування.

Помічникі услуги можуть нам віддати кооперативи будівельні і кооперативи заготовки будівельного матеріалу (гонтарні, цегольні, дахівкарні, бетонарні і т. п. а згодом і тартаки).

Отсе є конкретні життєві потреби нашого села, отсе є шляхи, якими мусить піти наша кооперація, як що хоче стати засобом господарського визволення села. До потреб села і до шляхів їх заспокоєння не сміємо бути обоятними. Тому йдім вперед! Творім сільсько-господарську кооперацію. Не засклеплюймо економічної організації села в вузьких рамках споживчої поміщицької кооперації. Споживча кооператива се перший — повоєнними відносинами оправданий — ступінь самопомічної організації села. Де ми його переступили, йдімо далі в гору до питомої селу організації — будуймо сільсько-господарську кооперацію.

Львів, 29. VI. 1926.

Ю. Павликовський.

Зцілювання ґрунтів (комасація).

Знаємо, які господарські труднощі має господар, коли його земля розкидана в богатях чи кількох місцях поміж чужими ґрунтами, та як від того понижується дохідність сільського господарства. Те саме можна сказати про надто вузькі та довгі пасмуги землі.

Закон про зцілення ґрунтів має на оці усунути ці невідгоди шляхом примусового виділення кождому господареві розкиданих чи вузьких клапчиків землі рівновартного ґрунту, але в одній руці. За вузькі ґрунти, що підходять під цей закон, уважається такі ґрунти, яких довжина більша від ширини в 15 чи більше разів.

Ґрунти, які підпадають зцілюванню, становлять разом простір зцілювання і звичайно охоплюють одну громаду, чи якусь частину громади. Тільки у виїмкових обставинах простір той може охоплювати дві чи більше громад. Власники ґрунтів, що підлягають комасації, називаються учасниками зцілювання. В наслідок зцілення кождий учасник має дістати в одній руці кавалок ґрунту тої самої вартости, що мав попередний ґрунт. Як що з причин технічних і господарських не можна виділити цілковито рівновартний кавалок землі, тоді учасник дістає відповідну грошову доплату.

Видатки на технічне переведення зцілення покривають самі учасники. Тільки у виїмкових випадках може міністер рільних реформ звільнити учасників, всіх чи де котрих, від тих оплат. Кого не звільнено від оплат, той по закінченню комасації звільняється на протязі двох літ від ґрунтового податку.

Щоби перевести зцілення ґрунтів в громаді, належить звернутися до Повітового Земельного Уряду, а остаточно рішає про це Окружна Земельна Комісія.

Земські Уряди повинні перепровадити зцілення ґрунтів в таких випадках:

а) коли зцілення жадають власники роздроблених чи вузьких ґрунтів, які мають разом бодай 25 гектарів (43 моргів 600 сажнів, або 22 десятини 208 сажнів) в одній громаді; як що цілий простір громади не досягає 200 гектарів, тоді вистарчає тільки власників, скільки посідає разом бодай одну десятину частину цілого простору громади;

б) на жадання великого власника (поміщика), як що частина того маєтку, простором бодай 25 гектарів, розкинена серед селянських ґрунтів. Тільки у виключних обставинах можна розпочати зцілення від уряду навіть без згоди згаданих власників.

Земські Уряди провадять зцілення при співробітництві Ради учасників зцілення. Раду вибирають загальні Збори учасників зцілення. Збори скликає начальник громади чи сільський солтис. Рада складається не менше, як з трьох і не більше як з семи членів і стількиж заступників. Засідання Ради відбуваються під головуванням вибраного Радою члена. Рада заступає інтереси учасників зцілення і приймає участь у вирішенню всіх справ, що є звязані зі зціленням. Зокрема до компетенції Ради належить:

1. встановлення основ, на яких зцілюваний ґрунт має бути поділений поміж учасників, та яку частку того ґрунту треба виділити для місцевого загального користування;

2. вибір знавців, що мають означити якість землі кожного учасника та оцінити її вартість;

3. заступає загал учасників зцілення перед всіма державними владами та судами у всіх справах, що виникають при зціленню;

4. звертається до Окружного Земельного Уряду про призначення землеміра (мірничого) або поручає переведення зцілення приватному землемірові;

5. полагоджує всі справи адміністраційно-господарчого характеру.

6. заключає умови про заміну ґрунтів в ціли вирівнювання границі зцілюваного простору. Така умова списується в присутності двох незаінтересованих свідків при участі землеміра та вноситься через земельного комісара на затвердження Окружної Комісії;

7. заключає умови на перепровадження меліорацій.

Всі підготовчі праці остаточного розподілу зцілюваного ґрунту провадить землемір (мірничий) при участі Ради учасників, а коли треба, при участі оціночної комісії. По закінченню підготовчих робіт землемір має виготовити проект зцілення. Закон приписує, щоби проект той узглядував потреби й бажання всіх учасників та проєктований поділ зцілюваного ґрунту поміж учасників повинен бути зазначений на самому ґрунті.

Після цього Земський Комісар повинен скликати загальне зібрання всіх учасників, де кождий учасник має висловитися, чи приймає проект поділу, чи ні. Коли ні, треба пояснити, чому проекту не приймає. Окружна Земська Комісія проект затверджує, або виносить в проект де-які зміни та затверджує його зі змінами. Заінтересовані особи проти рішення Окружної Комісії можуть внести рекурс до Головної Земельної Комісії. Так в загальних рисах виглядає польський закон про зцілення ґрунтів. Учасники, що володіють розкиданими клептиками землі ніби зливають всі ті клептики

в один великий простір на основі спільної власності, а потім ділять його поміж себе так, щоби кождий дістав припадаючу частку в одній руці, а вартість його частки має рівнатися тій, яку він віддав до спільної власності.

Можна думати, що в наших громадах найдеться досить хліборобів, що потребуватимуть об'єднання землі в однім кавалку. Для них цей закон може зробити добру прислугу.

Час взятися до поправки пасовиськ.

У нас по війні настав в рільництві великий поступ. Наш рільник вже не той передвоєнний, що нічого не видів нічого не знав. Богато ми пережили, багато виділи, та навчилися. Тому й не диво, що по війні наші рільники стали далеко поступовішими. Вже зникають в многих наших селах по полях межі, ці розсадники мишей та хопти, вже знаються люди на тім, як добирати насіння, гноїв, вже закидають старі способи чищення збіжжя, а беруться до нових, вже ростуть молочарні, а за ними годівля худоби. Словом, поступ у нас йде, бо загальна господарська скрута пхає до рятунку кожного, а рятunek є в поступі!

Та всетаки лежить у нас одна господарська ділянка занедбана, неткнена. Це громадські пасовиська. Є їх у нас сотки тисячів гектарів. Якби такі великі простори земель дісталися в руки Чехів чи Німців, то до року вони допровадилиби наші пасовиська до такої культури, що ми не пізналиби їх.

А ми що робимо? Осет і бодяче ростуть на наших пасовиськах як ліс там, де найліпша земля, в низинах калюжі зігнилої води, в яких повно зародків всіляких слабостей, горбики покриті мохом, а всюди купини кретовиння та муравлища. Хто хоче, копає пісок чи глину там, де йому подобається, навіть ями не вирівнає. На кождім пасовиську є майже тільки доріг і стежок повздовж і поперек, кілька домів в селі. Свині в них риють, гуси рей водять, а поміж усім тим брудні обліплені гноєм корови та коні трави шукають.

Ось образ наших пасовиськ, не пасовиськ, а пущди, недбальства. Кожна громада має такі пасовиська від 50—500 гектарів і більше. Якби таке пасовисько поправити і переіменити в поле або в сіножать, то дало би стільки хліба та паші, що і сі корови що там через ціле літо голодують і люди мали би чим жити. А тимчасом всі ті пасовиська лежать як нежитки, як застрашані окази нашої недбайливості. Не напасеться там ні кінь ні корова, хіба ще гній стратиться на марно, який мґби на поле придатися.

Нині, як годівля худоби стає у нас щораз вище, як паші потрібно щораз більше, годі вже дивитися на ці нежитки. До них треба конче взятися. Треба калужі та мокравини повисувувати ровами, а купинуваті, пусті, мохом порослі простори ґрунтовно переробити. Найліпше переіменити на поля, а по двох-трьох роках засіяти травами тай знов пустити на пасовиська. „Сільський Господар“ дасть радо поучення на це, як поправляти пасовиська і може кождій громаді прийти з порадою, навіть вишле на жадання фахового чоловіка, що на місці розгляне, та скаже, що і як робити.

Та скаже не один, що громада не має на це грошей, або що на час поправки не буде де пасти. Але і на це є рада.

Не треба братися до цілого пасовиська нараз, а частинами. До того ще не мусить громада

робити цього власним коштом. Може винаймати комусь частку пасовиська з тим, що він за право хісновання має переробити цей кусень пасовиська так, як йому накажеться. В селі найдеться багато таких, що возьмуться до такої роботи, а з того і вони будуть мати пожиток і громада.

М. Творидло.

Як уладив я своє господарство, щоби мати якнайбільші з нього доходи?

(Пише Марко Штайф, чеський господар в Літогляхах.)

Я маю 6 гектарів поля і лук, а один гектар ліса. Хочу подібно таким господарствам як моє, дати декілька рад, як висліду моєї довголітньої господарської практики. Як я це у себе зробив? Стараюся досягти з господарства найбільше прибутку, але зискати його найлегше, найтаньше, і при вкладі найменше праці, щоби без потреби не гарувати. Не розумію це так, щоби в полі чи стайні найменше працювати і найменші робити вклади, противно, вкладати так, щоби з кожної праці і з кожного вкладу в поле та в стайню був найбільший прибуток.

Передусім не дам в ріллю зерна вичищеного як за напась, але чищу його найдокладніше з насіння хопти та з посліду. До засіву беру насіння найчильніше. Часто вимінюю своє насіння. Також при садженню бараболі добираю на розплід лиш сильні, здорові, середно великі бульби.

В оборі добираю лиш добрі ужиткові телята чи пацята до хову, а ніколи хирляків не беру на розплід.

Через цілий Божий рік не знаю ні січкарень до січки, ні різачок та гнітачів до бараболі чи бураків. Кормлю свій товар лиш нерізаною пашою, цілою бараболею, чи бураком. Скот мусить пашу більше розкусувати і наслиновати, а тим ліпше її стравить, зужие і дасть мені більший пожиток. Тим також визбуваюся коштів на січкарні, різанки і инше приладдя і не трачу часу на приготування паші. Нераз виджу, кільки то праці дає таке приготування, а без потреби. Не наражуюся на випадки, а до того ще ненаражуюся на це, що до паші маже впасти який кусник заліза, дроту, і через нього може яка штука згинутися.

Як паша молода, або така, що товар може здутися, домішую до неї дрібної соломи чи ограбків. Впрочім на здуття в мене є ціва та трокар.

Живлю якнайдовше зеленою пашею, аж до зими, а в зимі пашними бураками, все з додатком отруб, макухів, бо від такої паші корови дають найбільше молока, пів гектара пашних бураків вистане мені вповні. При добуванні бураків обкраюю їх як найменше, лиш так щоби гичку докладно відтяти.

Пашу сію де можу, щоби ні пядь землі не лишалася пустою. З весною сію в жито конюшину.

Як скошу збіжжя, в яке я нічо не всіяв, зараз всіваю в стернище мішанку вики і пелюшки з додатком гірчиці. Гірчиці дещо на то лиш, щоби пелюшка не вилягала. Пелюшка ліпша як горох, бо насіння менше коштує і виходить його менше, тому що воно дрібніше. Потім кормлю нею, як зеленою пашею, а тим що вона перейде через жолудки скота, не втікає з господарства, бо дає дуже добрий гній, багатий в азот. Взагалі зелена паша дає в гній багато азотових сполук, на брак яких все терплять наші поля.

Мої рахунки кажуть, що в господарстві найліпші доходи з молочного скоту. Телята ссуть 8—10 неділь, бо показується, що тоді вони до

року доростуть до 300—400 кг. ваги, а цей зріст сильно оплатиться, бо не мушу докормлювати їх ще через пів року, чи через цілий навіть рік щоби доросли до тої самої ваги. Хоть вони в початку дорого мене коштували, то всетаки мені це вийде танше, як тоді, коли вони ростуть поволі і довго.

Цікаво ще може буде знати, як я позбувся в себе гірчиці, яка найбільше шкоди робить на наших полях. Через сім літ не сіяв я ніякого ярого збіжжя, а тепер на моїм полі тої хопти зівсім нема. Як ту і там покажеться корчик з чужого поля, не тяжко мені його вирвати.

Та ще одно. У нас поля вимагають много потасових гноїв, то є каїніту або потасової соли. Каїніт має 10% потасу, потасова сіль 40%. Я ніколи не купую каїніту, хоть він танший, але потасову сіль, бо довів є так дорогий, що мені все вийде танше один вагон потасової соли, як три вагони каїніту. А всі знаємо, що на поле один вагон потасової соли більше дасть прибутку, як три вагони каїніту.

На послід ще одно скажу. Без записника і без олівця я ніколи не обійдуся. Це моя друга пам'ять, це мої приятелі. Як загляну в записник, то він мені пригадає неоднораз, що треба і як треба зробити, він заощадить мені час і працю.

Чому треба спішити з підкладом стерні.

Вже наближаються жнива, а за ними час, коли треба буде вийти з плугом підкладати стерні. Нині ще не один господар не розуміє того, що з підкладом не треба спізнитися, але підкласти стерню зараз потім, як зложимо снопи в копи і то по можности мілко. Добре то кажуть: в доброго господаря один челядин покоси збирає, другий за ним між стоячими копами стерню підкладає. Много причин промовляє за цим, щоби зараз підкладати і то мілко.

Нині подамо лиш доказ, що треба підкладати зараз з початку по зборах, щоби поле захопчене, як слід вичистити. Головно ходить о гірчицю від якої у нас цілі лани жовтіють, так що здається нема на тім полі нічого, лиш сама гірчиця.

Кожний господар знає це з практики, що одним невдатним урожаєм може поле так занечиститися хоптою, що і десять літ треба з нею воювати, щоби визбутися. В таких випадках було би ліпше переорати такий засів ще зеленим, як допустити до того, щоби хопта відцвила та насіння видала. Аж жах бере подивитися на наші захопчені поля в маю чи в червні. Лиш мішухи можуть мати з того радість, що на селі по полях так красно, що тільки жовтого цвіту. Господареви це розпука. Це тому, що ми поля не спокладали зараз по зборі зерна.

Дехто, хто допустив до захопчення, скошує з верха цей цвіт. Ліпше це, як нічого. Але в часі дощів гірчиця ще більш розмножується і ще більш насаджує цвіту, як було його перед тим.

Люде найшли много способів, щоби вигувати хопту. Є ради добрі на кожний час цілого року, від підкладу поля аж до збору плодів. Про ці способи будемо говорити і писати через цілий рік.

Нині скажемо лиш ще раз: Чим скорше підкладаю стерню мілко зараз по зборі, тим легше позбудуся з поля хопти. Це ось чому. Як зараз по зборі збіжжя мілко спокладаю (до мівкого

спокладання найліпші є двоскибові плуги, бо односкибовий тяжко утримати щоби мілко йшов), то насіння дикого маку, кукіль, гірчиці, що розсіпалася по стерни, зараз кільчиться і рівно сходить, а ціле поле скоро зазеленіє. Тепер маємо час вичистити ріллю з зелени бороною. Бороною треба йти скоро, бо хопта легше виривається з корінням. Як цей підклад під зиму відвернемо глибошою оркою, тоді нищимо решту хопти, бо вона вимерзне, а що не вимерзло, винищимо до решти весняною обрібною.

Якби ми не спокладали, або не зараз спокладали, або спокладали за глибоко лиш одною оркою, то з насіння хопти лиш мала часть зійде, а решта насіння не скільченого переховається до весни і аж тоді витягнене плугом знов на верх скільчиться і вкриє поле зеленню, як раз тоді, як поле вже засіяне збіжжам, або засаджене ба-раболею.

Тому кажемо ще раз: Як хочемо вичистити поле з хопти, не сміємо радіти цим, що корова та кінь може в стерни напасти. Ця користь є так мала, що і в десятій части не покриває шкоди. яку будемо мати слідуячого року. Мусимо зараз спокладати і то мілко, щоби насіння хопти скільчилося і посходило. Щоби воно ще ліпше посходило, добре буде підклад, ще звалувати і втиснути валом в вогку землю всяке насіння хопти, що ще є на верха. Тоді маємо нагоду хопту винищити, приготувати під засів поле.

Як вже кінче мусимо пасти на стернищах, то вже ліпше пасти, як хопти вже по підкладі посходять, бо тоді худоба не притопче так ріллі, як перед підкладом, а рілля буде пухкійша, ліпше буде тримати вогкість, а до того осінна обрібка буде лекша.

Ранним підкладом і пирий нищимо. Але тоді не треба валувати поля і тим не допускати, щоби зазеленіло, але як поле дещо стряхне, пустити рало чи борони, а тоді привялий пирий дається легше витягати. Як ще не витягнувся увесь, обернемо ріллю під осінь ще раз плитко плугом і знов витягати ралом та боронами пирий. Борони повинні мати не острогранчасті зуби, щоби пирию не перетинали, а витягали. Треба йти ними помалу, бо тоді пирий не рветься.

На тяжких, мокравих землях не треба з боронами чекати аж земля підісне, бо з твердої груди годі витягнути пирий.

Як йде в Польщі горілляний промисл?

Знане, що дідичі (поміщики) опирали до тепер свої доходи на своїх горіллях. Горілля були головними керницями їх доходу. Та від часу як настала Польща, зачали ці керниці висихати, хоть польська влада не жаліла грошей, щоби їх підтримати. Ось гляньмо, який їх стан.

Перед війною було на обшарі нинішньої Польщі 2.500 горілень і вони виробляли річно 2,500.000 гектолітрів спирту. В горілляній кампанії року 1924/5 було їх вже лиш 1500, а виробили лиш 650.000 гектолітрів. Цього року обраховано вже, що в році 1925/6 дадуть лиш 600.000 гектолітрів, то є о 50.000 гектолітрів менше.

А чому так падає? Передусім тому, бо люде щораз менше пють горівки. Перед війною припадало на голову коло 4 літри чистого спирту річно, тепер лиш 2 літри. Менше пють тому, бо спирт в Польщі задорогий. Виріб одної літри коштує в горілляній 1 золотий, податок до держав-

ного скарбу виносить аж 7 зол. 15 гр.¹⁾ горілля може продати без зарібку за 8 зол. 15 гр.

Як має заробити мусить продати за дещо дорошу ціну. В гуртівнях продають спирт за 8 зол. 30 гр. Є це так висока ціна, що мало хто може собі на купно позволити. А де зарібки корчмарів?

Спирт йде ще на промислові вироби. Та в Польщі йде його дуже мало, найвище 100.000 гектолітрів потрібно, але з упадком промислу уживається значно менше. Знов заграниця не потребує спирту з Польщі, бо заграничний є танший. Тому не диво, що тепер вивозиться його з Польщі лиш за 12 мільонів зол., підчас як перед війною йшло з того самого обшару за ціну нинішніх 160 мільонів золотих. Спиртус за границею таніє щораз більше. Ось в 1924 році плачено за гектолітр спирту 20 голендерських гульденів, в 1925 р. вже лиш 15, а в 1926 р. ціна впала на 11. Тимчасом в Польщі ціна його росте, бо кошта виробу ізза господарської кризи ростуть.

Тож не диво, що великі посілости тратять щораз більше, господарка не виплачується, многі банкрутують. А що буде дальше? Це залежить много від того, чи будемо пити горівки більше, чи ще менше. Ліпше це друге. М. Творидло.

Полеві межі.

Обраховано, що в нас межі займають осьму часть ґрунтів. Виходить, що хто має 8 гектарів ґрунту, то один гектар припадає на межі.

Межі, ці необроблювані пруги, що розграничують сусідські поля, в давнині не були між нашим народом знані. Їх заведено в нас ще за давних панцизняних часів, а люде так до них звикли, що і на думку нікому не приходить, що границю між сусідськими ґрунтами можна означувати много ліпше.

Межа є вже пережитком, в других краях її давно закинено, бо вона зовсім не є певним і сталим мірилом границі, а доказом є безнастанні спори „за межу“, що неодного вже зруйнували, та до гробу з жури загнали. До того ще приносять не пожиток, а шкоду. З важніших шкід є ось такі:

Межі є так само плодovitі, як рільне поле і тому за них платимо податки, так як за нього, бо уряд не дивиться, що вони лежать облогом.

Вони утруднюють управу піль. Не один плуг зломився вже на межі, неодна борона погубила зуби, неодн кінь ногу звихнув. А кільки шлій та поведів пірветься при підорюванні межі, кілько злости виляти треба на коні, та батогів пірвати, о цім і не згадуємо вже.

Годі, щоби оба сусіди зміли вимірити середину межі, щоби оба лишили якраз стільки своєї частинки, кільки другому заходить. Межа все піде то в один бік, то в другий. Тому вони й покритилися, хоть в мапках є прості.

Під межами мають сховок миши, всяка шкідлива комашня, на межах доспіває насіння всякої шкідливої хопти.

Те, що свої і чужі мають вигоду ходити по межі, що можна напасти корову, виглядає на око пожиточним. По правді і люде і корови роблять більше шкоди, як пожитку, витоптуючи збіжжа попід борозди, а чужим є все нагода щось взяти собі з поля.

Щож ліпше на їх місце? Бож границі мусять бути! Другі, що закинули межі, дають камінні або бетонові стовпи, у нас в деяких селах

¹⁾ В хвилі, коли се печатаємо податок підвищено о дальших 15 зол. 25 гр. від літри!

дають деревляні палі, але показалися найпрактичнішими залізні тички, або навіть випростовані рафи, обрвчі зі старих коліс. Вони займають найменше місця, а є дуже тревалі. Як таку тичку ще під сподом зігнемо і глибоко вкопаємо (а не впхнемо), та сильно обібеємо землю, то годі витягнути, впрочім ніхто й не злакомиться, щоби для кусня заліза ще й мордуватися, викопувати його.

Такі граничні знаки є далеко ліпші як природні межі ще й ось чому: між двома тичками, які видко здалека, можна повести плугом таку докладну граничну лінію, без природної межі, що нема мови о сім, щоби сусід не міг видіти, що воровся другому в його поле. Спори мусять тоді відпасти, як оба сусіди мають добрі очі, а очі говорять до розуму, по чий стороні справедливість.

Може дехто скаже, що годі так робити, бо село не погодиться. Це булаби правда, колиби ціле село мало право говорити про межу між полем моїм і мого сусіда. Найлиш поспробують два сусіди в селі, а будуть видіти, що за їх прикладом підуть другі. Ці два перші будуть практичними учителями для других.

М. Творидло.

Велика служба бджоли в господарстві.

Не треба тут щераз говорити о цім, що бджола — Божа муха — приносить господареві пожиток медом, який нині в торгівлі дуже ціниться. Нині хочемо вказати на ще иншу службу бджоли і то на таку велику, що без неї рільник ледви чи давби собі раду.

Ми видимо, що бджола літає від досвітку до вечера, з цвіту на цвіт і збирає солодкі соки на мід. Та мало хто думає об сім, що вона сповняє ще одну роботу: запилює пилком з мужеського цвіту женський цвіт.

Учені робили проби і дійшли до того, що колиби не було бджоли, оси, чмеля та иншої мухи, то премногі рослини не далиби овочів, хоч як гарно вони зацвилиби. Що правда, є рослини як прим. збіжжа, чи деякі дерева, що опилуються при допомозі вітру і не мають, бо не потребують гарних кольорових, пахучих цвітів. Однак всі другі, що мають прикрашені цвіти, мають їх на те, щоби приваблювати муху, бо вона збираючи солодкі соки переносить пилок і як запилить, з цвіту зродиться овоч. Інакше його не буде.

Тепер зрозуміємо, що як в часах цвіту панують дощі, вітри та холод, овочів буде менше, бо муха не могла літати.

Дослідники робили всілякі проби, щоби дізнатися про правду сих слів. Показалося ось таке. Як з двох цвітучих груш закрили одну тонкою матерією-тюлем, щоби мухи не мали до цвіту доступу, а другу лишили незакритою, то закрита не вродила ні одного овочу, хогь цвила так само як друга, а ця друга зародила так, що з кожного другого цвіту зродилася грушка. Такі самі проби роблено з агrestом, огірками, гарбузами, конюшиною, черешнями, яблунами, а проби показали те саме.

З усіх мух є першою бджола. Вона запилює три пятини усіх цвітів, запилювання решти цвітів припадає на оси, чмелі і другу муху.

Нераз пояснюють собі люде неврожай волею Божою, знов другі посухою, а хто зна чи неврожай не був ізза браку одної з мух, які живляться соками, а головню ізза браку бджіл.

З того видимо, як треба цінити цих, які закладають пасіки, головню в безлісних околицях,

де бджола не має можности сама без помочі людської руки загіздитися.

Як кава, яку всі знаємо, є нині значно танша, як була колись, то треба дякувати тому, що плянатори кави випадково прийшли на це, що урожай кави зависить не тільки від їх праці, але і від бджоли та завели в своїх кавових полях пасіки.

В Америці кожний господар тримає хоть один пень не на мід-віск, але на опилування. Обраховано, що вартість бджіл в запилюванні цвітів є на гроші значно вища, як вартість меду і воску, який дасть бджола. А знаємо, що меду і воску також не можна погорджувати.

Для наших рільників це наука проста: Бджола це наша безплатна робітниця помічниця на полі, в саді, в городі. Вона підвищує врожай так, що без неї ніхто не вмівби підвищити. До того ще дає мід та віск. Добродієм для себе самого, для рідні, для цілого села є той, хто заводить в себе хоть один—два пні, хто любить бджолу.

Досліди з бараболяними цвітами.

Бараболя (картофля, бульби, булі, бурешка, ріпа, крумплі, крумплі) це рослина, якої господарським плодом не є овоч, що повстав з цвіту так як приміром в збіжжю чи в овочевих деревах, але бульби, то є згубілі підземні гони, в які рослина складає запаси поживи, мучину, а які чоловік збирає собі на їду. Бульби мають очка, а в них зародки нової рослини. Це ми знаємо і з бульби годуємо нові рослини.

А нащо цвіти? Чи вони потрібні господареві, чи ні? З цвітами є таке. З цвіту твориться не бульва, але овоч в виді ягоди з насінням. Як це насіння посадити в землю, то з нього виросте рослина з бульвами, без цвітів, а з бульв знов виросте рослина вже з бульвами і цвітами (з яких будуть овочі). Видимо, що бараболя множитья двома дорогами.

Хто займається плеканням нових відмін бараболя, яких — мимоходом кажучи — є вже понад 1500, той творить їх з цих ягід. Це річ нелегка, вимагає праці і науки. Годі кожному до цього братися. Тому практичні рільники розмножують лиш з бульбів.

Тоді питання нове: чи бульби будуть в корчеви, як ми обірвемо цвіт? Кожний знає з практики, що будуть. Але не кожний знає того, що як обірвати цвіт, то їх буде більше. Тепер питання: чому? Відповідь ось така:

Як бараболя зачинає цвисти, то гонить всі свої соки на те, щоби витворився красний цвіт, та здорові ягоди, а не дбає о те, щоби робити запаси в бульбах. В часі цвіту бульби майже не ростуть.

Як обірвати завязок цвіту, то всі соки йдуть вже не на викормлення цвіту, але в бульби, творять ся запаси, бульба росте безнастанно. Проби виказують, що як позривано цвіти зараз в перших початках, то бараболя все дала ладніші і більші бульби.

В наших господарствах на малих загонах виплатиться це. Треба лиш уважати, щоби зривати в час, а не чекати повного розцвіту, бо тоді цю бараболлю болить більше, та стинати лиш завязки цвітів, а не гони, а при тім не ранити гонів.

М. Творидло.

Годівля дробу.

Чому потрібна вода для качок і гусей.

Натура тягне вовка до ліса, гуску до води. Така вже її натура, бо такими були і її предки — дикі качки і гуси, що виводились на водах. Однак домова гуска та качка може рости добре й без води і давати господареві користи. Та все таки ліпше, як має воду. На воді вона лекше парується, а тоді є менше яєць незапліднених. Без води буде далеко більше яєць незапліднених, так що треба добре вибирати котре яйце давати на розплід гусят. Тому то навіть в зимі і то головно в зимі треба прорубувати для качок та гусей лід і пускати їх на воду.

Вода потрібна ще й на то, бо в воді нахочуть вони много поживи, а тим самим потребують менше корму з господарства.

Кури зносять мягкі яйця,

то є лиш в болоні, а не в шкаралупі, як люблять лазити по деревах, як на ніч сідають на високих бантах, бо спадаючи розбиваються. Також тоді, як їх полошать пси, діти, як гонити з грядок бючи грудми, бо тоді вони також розбиваються, а часом дістають запалення яйцевих магазинів. Це можливе також, як в осени чи в зимі є замного когутів на подвір'ю. Банти повинні бути не висше над 1½ метра, а лати повинні бути широкі до 10 см., а не круглі тонкі шаблі. На таких шаблях курка все непокоїться, не годна спочивати спокійно. Курей, що звикли лазити по деревах, не тримати.

Як годувати дріб сиром та молоком?

Практика виказує, що курята живлені молоком і молочними виробами ростуть дуже скоро, а кури з них є більш несливі, як з тих, що молока не видять. Це тому, що в молоці є білковина, яку курята легко травлять і тим ростуть, набирають сил. Дуже добрим є відтовщене молоко, бо при відборі товщу білковина лишається в молоці і його мож давати пити так як воду, або домішувати до паші. Від квасного чи підкваснілого хорують на бігунку.

Сир треба підсушити, щоби був сипкий і роздробити. Також можна робити всякі каші молочні, бо вони також дуже поживні.

Ще одна помилка в годівлі курей.

Наші господині не рахують ніколи, що курка вже в четвертім році життя не може знести за рік тільки яєць, кілько коштує те, що вона за рік зість, та що шкода її вже на обійстю тримати. А вже нема що говорити о тім, щоби виплатилося тримати її через п'ять чи шість літ.

Якби ми порахували, кілько курей тримають люде старших над чотири роки і безпотрібно живлять, то аж злякалибися, що з такої „дурниці“ такі виходять страти.

Тому треба і на цю помилку памятати і курку по 3 роках її життя вже продати.

ЗДОРОВІ ДУМКИ.

Лекше злу привычку оминути, як побороти.

*

Мудрі люде вчаться на помилках других, дураки на своїх власних.

Питний мід.

1.

Наші люде видають дуже багато гроша на алькогольні напитки, а головно на горівку. Найбільше напитоків уживається в нас по селах на празники й весілля; але й не виминається неділь і буденних днів. Неодин робітник, чи-то хлібороб не піде до роботи, доки не випе хоть одну чарку горівки; в противному разі не береться його робота.

Пють наші люде горівку, гостяться нею, та при кожній чарці бажають собі здоровля. Лише при тім на одно забувають, а саме, що горівка нікому не виходить на здоровля, а противно — шкодить і скорше, чи пізніше, налогового п'яка приводить до смерти. Кілько то людей зішло з розуму через цю погану горівку!

Головно дві великі шкоди приносять нам пропінаційні трунки*). Перше, що через сталі пиття цих трунків нищимо собі здоровля, а друге, що видаємо на них величезні гроші, через що руйнуємо себе матеріально.

Польська держава заробила на спірті протягом 1925 р. 181 міл. золотих. Правда — не весь спирт зужитковано на алькогольні напитки, а все таки найбільше. Якщо Українці пють лише десятю частину напитоків з цього спірту, то дають 18 міл. зол. річно добровільного податку до державного скарбу. Тут не береться під увагу заробітку горалень ані шинків, а також коштів фабрикації (Сіль. Госп. 1.4.).

По селах купують люде горівку виключно в сільських шинках. Чим більше в селі шинків, тим село бідніше, з меншою освітою й більшим відсотком хорих людей, як в селах, де шинків цілком нема. Це тому, що люде, купуючи багато горівки, видають на неї великі гроші й через то село мусить збідніти. А як купують горівку, то й пють, а тимсамим труються нею й хворіють. Отже де є люде бідні і хворі, там не може процвітати освіта.

В Сх. Галичині є около 4 тисячі сіл і тільки жидівських корчем, котрих мусять годувати наші села. Приймім, що на удержання одної жидівської родини на селі треба тисяч золотих річно. Як українські села удержують власним коштом 4 тисячі жидівських родин (найменше), то видають на це 4 міліони золот. річно. Тільки гроша видається на саме удержання жидівських родин. Тут не беру під увагу ані заробітку Жидів, ані видатків на напитки. Колиб це все зчислити разом, то вийшла би величезна сума!!! Чи не краще зужиткувати ці гроші на що инше?!

Тепер можемо зрозуміти, чому наш народ бідніє.

Щож нам дають Жиди за такі добродійства? — Горівку отрую, та ще яку!

Ту позволю собі навести один примір чистоти й якості алькогольних напитоків, які Жиди продавали (а більше як певно, що продають тепер) людям:

Арендари-Жиди в Дорі фабрикували такий убійчий напиток для „дурних гоїв“: До тисяч-двісті літрової бочки з водою вкладали мішок наповнений негашеним вапном, тютюном і вільховою корою. Потім винимали цю знамениту приправу та доливши (до так приправленої води) трохи спиритусу — мали готову горівку так сильну, що вже дві чарки запаморочували й найсиль-

*) Пропінаційні напитки є: горівки, л'кери, пива й т. и.

нішого чоловіка, і тим формально троєно наших Гуцулів!...

Це все діялося за високо-культурної Австрії, котра тимподібні поступки карала в страшний спосіб. А що тепер діється, коли за тим не стежитися? На це кожний сам собі може дати знамениту відповідь.

А чи цьому всему можна якось зарадити?

— Навіть дуже легко!

Покиньмо ці напитки, а вернімося до своїх власних напитоків, утворених з цвіту й пахощів, які винайшли й уживали наші прадіди від непамятних часів. Вони не руйнували себе, видаючи великі суми гроша на трійні трунки, але виробляли самі шляхотні напитки, котрі пили зі смаком.

Такими шляхотними напитками з цвіту й пахощів є в першу чергу питні меди.

Питний мід є в порівнанні з горівкою дуже таний. Коли один літр горівки бонгу (Bongout) коштує 8'30 золотий, а тепер ще подорожжє о 1'25 золотий, так що коштуватиме 9 золотих 55 грошів, то 1 кг. свіжого меду „патока“ буде коштувати найбільше 2 золоті. А з одного кілограма чистої патоки можна зробити 4 літри питного меду, з цього виходить, що 1 літр питного меду коштує нас всего на всего 50 сотиків (до того кошти приправи і варки). Отже місто одного літра бонгу, можемо собі зробити за ті самі гроші 16 літрів пишного меду, котрий є найменше сто разів здоровший і ліпший від горівки.

А. Добрянський.

Жнива.

Коли братися до жнив збіжжя?

Зрілість зерна поступає так: з початку зерно має зрілість молочну, потім жовту, далі повну, а напослід мертву.

Ідемо на поле жати (косити) збіжжя, як зерно зігнене на панігті не гнеться, а ломиться поперек. Серпами жнемо, як має зрілість повну. Перестояне до зрілості мертвої може не то під серпом, але навіть від вітру випадати. Зерно повинно доспіти до мертвої зрілості і висхнути аж в снопах. Кажемо: зерно вже свидовате, час йому під серп.

Ще найдовше видержить на пни дозріле жито, бо зерно не так скоро випадає, але з пшеницею, з вівсом не можна спізнитися.

Косою треба косити скорше як серпом, а то, як воно є в дозрілості жовтій, бо коса вимолочує збіжжя більше, як серп. Як кинемо оком на лан, а видимо, що є більше колосся в дозрілості жовтій, а лиш ч сть в початках повної, а друга часть при кінці молочної, вже не маємо що з кошою чекати.

Зі жнивваркою треба виходити ще скорше, бо вона вимолочує при кошенню ще більше, як коса. Робітник нажне за 10 годин на акорд 2½ копи доброго збіжжя, о обводі снопа 1 метер, ваги 4 кгр.

Як сушити?

Як солома з буряном, треба сушити на помети (на покосах, в жменях); головнo вимагають цього ярові та струкові. Чисті озими мож зараз вязати. Нині далеко практичніше і танше випадає уживати перевесел купних, готових, як соломяних.

Як нема вітру, ставимо снопи поєдинчо колоссями в гору, гузірями до землі. Зерно доходить, схне.

Чим більші снопи, тим ліпше забезпечені перед дощем, але довше схнуть.

У нас кладуть копи всіляко. В сухих околицях по 30 снопів, бо це вигідне, також складають по 15 снопів. Але як околиця слітлива, то практичніше буде класти в ляльки, то є один сніп в середині колоссям в гору, а довкруги нього кладемо 4—8 снопів також колоссям в гору, а шестим або десятим накриваємо, як колпаком (шапкою). Ляльки схнуть значно скорше, за те дають більше праці в часі вітрів, бо вивертаються.

Також скоро схнуть по 10 снопів в ряди пять з одного а пять з другого боку, оперті до себе колоссям. При погоді так зложені снопи мож за два дні звозити. Як впаде короткий дощ, розкладаємо, пересушимо і знов складаємо. Але як дощ довгий, то колосся мокне, зачинає рости.

Коли звозити?

Звозимо, як солома в середині снопа круха і суха, а зерно ствердло, як хопта має барву сіна. Інакше моглоби загірватися, пліснити. Менше небезпечне, як звогчло від дощу, та все таки уважати треба. Горох, вику мож звозити вже по 3—4 днях, довше ярі-збіжжя, ще довше пшениця, бо до тижня, а жито 10—14 днів.

Як складати?

Нині, у кого нема стодоли, не оплачується її будувати. Але також годі тримати в стиртах тому, хто не буде молотити в осени. Нині найтаншими і практичними є дахи на стовпах.

Коли зачинати молотити?

Не треба збіжжя молотити скорше, аж воно випотиться (випріє). В часі, як потиться є вогкаве, м'яке. Воно тоді не вимолочується добре, змолочене легко запарюється, пліснить, тратить силу кільчення, печиво дістає закалець. Хто мусить молотити на хліб, най висушить зерно в печі, або на сонці.

Серп, коса, чи жнивварка?

У нас жнуть серпами. Дальше на заході серпів вже від давна не уживають, лиш коси. Ще дальше на заході, головнo в Америці, вже й кіс не знають, там косять жнивварками, а нині такими жнивварками, що самі косять, самі вяжуть, самі навіть підвозять по кільканайцять снопів і скидають на купи, а чоловік йде та складає.

Чому на заході так? Бо в них час дорощий, як дещо змарнованого зерна.

Але в нас є одно питання: ліпший серп чи коса. На тім можна сперечатися. Як збіжжя вягло, як покручене, як перестигло, то треба серпа. Також ліпше схне на високій стерні.

Та як тих перепон нема, час вже попрощатися зі серпом і у нас. Час вже перестати гнути хребти аж до землі, ловити по жмени збіжжя і гаяти дорогі і погідні дні. Більше страт може бути, як непогода захопить лиш тому, що ми задовго гаїлися зі серпом. Тай соломи шкода тої, що лишилася на полі стернею, бо вона щось варта, а як стерня, нічо. Неправда це, що стерня гній робить. Вона лиш шкодить, бо ізза неї поле зле ореться, плуг скиби добре не відложить, запихається, вискакує, робота йде неспірно, а рілля зле злягається. Як взяти вузшу скибу, так як повинно, то плуг і не закряє стерні, вона незакрита, вже ніякої вартости не має. До того ще жнець виминає серпом хопту, осет, бодаки, а вони потім висипають доспіле насіння і поширюються ще ще більше. Коса хопти такої не лишить по собі.

У доброго косара, який не шарпає, але тне рівно і добре відкладає грабками на стіну, зерно не сиплеться. Воно уложиться не раз ліпше, як у кепського женця.

Тому й не диво, що на заході серпа вже не знають. Вже час, щоби і в нас закинути ту тяжку, мозольну, повільну, до того малокорисну, а навіть шкідливу забаву.

Щоби пліт був тревалий.

В наших селах, де тиснеться хата коло хати, велике значіння мають плоти. На них йде багато праці й грошей. Господар не може дозволити собі на тревалі плоти з цегли, з дротяної сітки, чи з каміння, звичайно плете з хворосту. Штука лиш в тім, щоби такий пліт витримував як найдовше. Як це робити? Тут подамо декілька практичних рад, о яких не всі знають.

В плотах найважливіші стовпи, бо вони гниють найскорше, а як вони зігниють, пліт слабне. Гниє та частина стовпа, яка є в землі. Верхня частина витримує довше.

Стовп треба закопувати до гори ногами, то є противно, як він ріс, бо вогкість має вже в дереві готові каналики аж до чубка, а знаємо, що вогкий стовп гниє скорше, як сухий. Як закопаємо стовп до гори ногами, вогкість не може так легко посушатися в гору, бо в цім напрямі стрічається з опором в каналиках.

Та частина стовпа, що йде в землю, мусить бути вільна від кори і гладша, без кантів. Як є кора, під нею мають сховок всілякі шкідники і вони псують стовп. Також піддаються шкідникам лекше канти, як гладка верхня.

Щоби ця частина стовпа, що є в землі не псулася, найліпше насмарувати її нафтою і обсмалити потім, але так високо, щоби насмарована і обсмалена частина сягала аж понад землю.

Також добре є посмарувати сю частину смолою, або лиш опалити.

Тоді стовп може стояти до 15—20 літ. Стовп не смарований ані не обпалений триває 5—6 літ.

Ніколи не треба при плетенні нового плота, чи лиш при вбиванні нового паля в старий пліт вкопувати палі в ті самі ями, в яких були старі палі. В цих ямах є повно заразків, які заражують гнильцем нові стовпи. Практика навчила, що стовпи закопувані в ту саму яму, тривають два рази коротше, як в нову.

В деяких сторонах садять дерева і ці служать за палі. Думка є не зла, головню при огорожуванні пасовищ та сіножатей. Але тоді ліпше є дротяні плоти.

Тревалий є пліт, як має зверху дашок, по яким спливає дощева або снігова вода. Найтанший буде з двох дошок, збиваних до себе в формі даху. Він не мусить навіть бути дуже широкий.

ЗДОРОВІ ДУМКИ.

Як вложиш свої гроші у свій розум (на своє освітання), то тих грошей ніхто в тебе не вкраде.

3. Молочарського Союзу.

З шкільною діворою і ще з одним товаришем учителем ми оглянули робітні і урядження Молочарського Союзу в Стрию, поміщені у власнім одноповерховім домі, та зайшли до канцелярії подякувати пп. директорам за ввічливе прийняття. Там застали ми двох селян, що переговорювали в справі заснування молочарської кооперативи, а розговор і пояснення зацікавили мене до сеї міри, що як хочу про це написати до „Сільського Господаря“.

— Ми хочемо заложити в себе — каже один з цих селян — молочарню і просимо порадити нас, як маємо це зачати, як великі будуть кошти?

— Чи село Ваше велике — питає директор — і чи Ви є певні, що денно будете мати бодай яких 300 літрів молока? Кажу Вам зразу, що засновувати слабу — малу молочарню шкода заходу, а ще людей зразите до кооперативи. А з приватною конкуренцією порадите собі?

— Село наше велике, буде 400 нумерів, молока буде, а Жидка не боїмоя, бо ходить нам саме о це, щоби не дати йому використовувати села. Ми не зорганізовані і через се платять нам тоті гандлярі за наше молоко так, як їм подобається. Деколи на конто молока і гроші дають, а тоді як зачнуть рахувати то проценти, то долари, то годі вже з їх рук вирватися. Як ще нам ту останню ложку молока Жидки з рук вирвуть, так за кілька літ лишається нам вже хіба жebraцька торба...

Чоловяга видно був балакучий, а що говорив до річи — ніхто єму не переривав.

... а от в таких Лівчицях чи в Гніздичеві, то гандлярі тим людям, що розумніші і до кооперативи все молоко дають, на кождім кроці торочать, що кооператива їх на пробі молока ошукує, тай як котрий з них дасть молоко до Жиди на пробу, так він йому викаже більший процент товщу і в той спосіб робить роздор в кооперативі. За те зі своїми приятелями, що вже в його кишеню влізли, такі проби і рахунки робить, які для нього будуть найкорисніші. На таку поневірку дальше годі дивитися — кооперативу заснувати мусимо.

— Все добре! Приладдя до молочарні дістанете від нас на кредит на пів року, а при відборі машин платите третю частину — решта на рати. Все потрібне, то є кружлівка, бочка до роблення масла, вигнітач, апарат Гербера і всі дрібні прибори будуть коштувати Вас не цілих 300 доларів. Сплачувати їх будете доставою масла, відтягаючи від кожного доставця молока на уділ і на сплату машин по яких 2 гроші від літра, то значить, що місто платити яких пр. 22 гроші за літру молока, будете виплачувати тільки 20 гр. Зрозуміли?

— Воно ясне! Коли моглиби ми забрати машини?

— Перше вирішите справу в себе в селі. Ми пішлемо до Вас нашого організатора, а як є вже у Вас споживча кооператива, то нехай приїде до нас її Управа і ми спишемо умову про купню машин і умову про доставку масла.

Обіцяли вернутися в найближчих днях, щоби діло довести до кінця.

Мене зацікавила умова про обовязкову доставку масла і я попросив о пояснення.

— Це є дорога для забезпечення самої кооперативи перед можливістю продажі масла „на боки“, бо нині серед зайлої і нечесної конкуренції ворогів кооперації саме освідомлення деколи не допомагає і кооперативи робляться просто достав-

цями приватних торговців маслом, як це діється зараз пр. в Рудеччині. Така умова про доставку масла є певного роду загрозою для кооперативи і тут вже муситься дбати про чесне її виконання.

— Чи знаєте, що Рудеччина відносно кооперативної організації є не до поправи?

— О ні! Ми що правда вже нераз там розчарувалися і наші спроби зорганізувати тамошні дикі кооперативи не удалися, але вже невдовзі, як тільки дістанемо льокаль, отвиріємо наш склад в Самборі і часть ліпших кооператив Рудеччини зв'язуємо з Самбором, а інші ближчі до Львова з нашим львівським складом і в той спосіб омиємо потребу основувати склад в самих Рудках, де що до організації панує велика анархія та безлад.

— Се не піде! випалив мій товариш — великий недовірок.

— Чому? — питає директор.

— Я, панове, тамошний край і добре відносини знаю, а чи відомо Вам, що в таких Рудках творилися рівночасно навіть чи не три Повітові Союзи? Там запанувала така анархія і отаманщина організаційна, там що голова то розум, а наслідки такі, що всі майже кооперативи беруть зачети в Жидів і сидять в їх кишені. Не вірю! На Самбірщину і Рудеччину треба нових непартійних людей, бо в економічних справах села партійної політики не треба.

— Ми думаємо, що так чорно справа не представляється і в порозумінню з передовими людьми Самбірщини ми діло з мертвої точки рушимо.

— Чим поясните це, пане директоре, що кооперативи — члени Союзу вже щораз більшу проявляють здисциплінованість і карність? Чи це є недовіра до приватних торговців, чи наслідки освіднення через організаційний відділ Союзу? звернув я бесіду на другу тему.

— Одно і друге! Як порівнати пересічну ціну масла за місяць, чи за рік, яку платить Союз кооперативам, з цією ціною, що її дістають від приватних торговців, мож зразу видіти, що ціни Союзу є рішучо вищі і о тім наглядно переконалася вже не одна кооператива. Крім сего Союз дає запоруку своїм кооперативам, що в кожній порі року буде він купувати в кооперативі всяку кількість масла, не дивлячися на труднощі збуту в літній порі, коли то приватні торговці маючи навал набілу не дуже спішаються його від кооператив побирати і платять тоді ціни дуже низькі.

Крім сего інструктори поучують, як поправити якість і виріб масла, ведуть контролю над точним діловодством молочарським, тай дбають, щоби кооперативи платили на місцях за товщеві одиниці правдиву ціну.

Таких поїздок організаційних відбуто в останнім році 130.

— Які завдання має Союз в найближій будучності?

— Коротко кажучи — зорганізувати молочарство в цілм краю. В тій цілі стараємося о льокалі крім Самбора ще в Тернополі, так, щоби разом зі Станиславовом і Перемишлем, де вже наші філії працюють — повести організаційну діяльність на місцях. Там будемо не тільки перебирати масло від дооколичних кооператив, але будемо старатися, щоби наші інструктори були в як найліпших взаєминах з тамошніми кооперативами. При таких відділах отвиріємо склепи дрібної продажі, а поза тим отвиріємо на літній сезон склеп в Зелемянці і другий з ряду у Львові. Торговлю набілу мусимо лучити разом з організацією молочарських

кооператив, щоби мати змогу удержати відділ організаційний, бо субвенцій не дістаємо ніяких, а навіть тяжко добути кредит на яких 2—3 тисячі золотих. Ми розуміємо, що ми здані на власні сили серед таких обставин, де за льокаль приходиться платити великі суми відступного — мусимо йти вперед дуже обережно, але ідемо певно.

Основуємо кооператив не багато, але за те солідні, які в їх місцевих господарських умовах мають запевнену будучність. Продаючи знова масло першої якості здобуємо ринок збуту тут в краю і заграницю.

— Чи маєте Панове вже наглядні докази розвитку Союзу?

Навіть дуже значні! Довіря консументів до наших виробів тут в краю і за границею зростає, чого доказом є наші обороти торговельні, які за рік 1924 виносили кругло 220.000 зол. торгів, а в р. 1925 зросли на 860.000. Сьогорічний перший квартал, час найслабшої продукції масла, виказує також більше як подвійний оборот в порівнанні з роком попереднім. Ми переконані, що при дальшій праці приступимо вже до заложення першої парової молочарні, а здобуваючи більше оборотового капіталу приступимо також до виробу твердих сирів.

В як найліпшій довірі і порозумінні з Ревізійним Союзом усуваючи анархію в організації молочарства поставимо цю так важну галузь господарську на належній висоті.

Ми попрощалися.

Виходячи з Союзу, товариш мій задумався. Нараз звернувся до мене і аж скипів...

— Знаєш... яб ту анархію в організації... ну ту нашу отаманщину... отсю всяку всезнайкість... так єго прямо „під стенку“. Ми нарід недержавний, без початків якоїбудь організації, просто не розуміємо слова „організація“. Не саме зрозуміння, а просто первісний примітивний інстинкт організованности здається затратився у нас...

Роздумував же спокійніше мій філософ. Ми руїтники, котрим із усіх форм організованности з сего чим жувуть і творяться Нації осталася тільки одна наша та не своя Церков — мусимо вчитися і в душі народу виховувати інстинкт організованности, а на наші відносини кооперація це азбука організаційної творчости. *Учитель.*

Українська Господарська Академія в Чехословацькій Республіці.

Дня 16 травня 1922 року повстала за дозволом міністерства хліборобства Ч. С. Р. українська висока школа, Українська Господарська Академія з осідком в купелевім місті Подєбрадах. Як день 16 травня 1922 року так і саме місто Подєбради назавсіді запишуться в історії українського народу, як щось світле, відрадне. В найтяжчі для України часи Подєбради були тихим пристанищем, де професура мала змогу мирно працювати, а молодь добувати собі фахову високу освіту. В Подєбрадах скупчилось понад 600 молодих Українців студентів, будучих організаторів і керманців господарського життя України.

Завдання Академії. З самого початку виклювання і до сьогодня Академія вважає своїм завданням підготувати молодих інженірів до організації та ведення господарства майже в усіх його проявах, а саме: с-господарського та лісового, хемічно-технологічного та інженірсько культурного й економічно-кооперативного.

Організація Академії. Для наведення вказаних завдань Академія з самого початку поділилася на такі окремі школи, факультети: 1. агрономічно-лісовий, 2. Хеміко-технологічний з відділом культурного інжиніринства. 3. Економічно-кооперативний.

Кожна школа-факультет організовані приблизно на взірці подібних високих шкіл чеських з нинішніми програмами, установами та напрямком студій.

Виучуючий персонал Академії складається з 30 професорів, 22 доцентів, 25 лекторів, асистентів та професорських стипендіумів. Між професорами наводимо славнозвісні імена чеських учених та професорів високих шкіл.

Керуючі органи Академії. На чолі академії стоїть Рада Професорська, виконуючим органом якої є Сенат Академії. В склад сенату входить ректор, професор, секретар Професорської Ради та представники деканатів. Кожний ще факультет має свій деканат, що складається з декана, прорекана та секретаря. Деканат є виконуючим органом факультетської Ради Професорської.

Слухачі Академії. Дійсними слухачами Академії можуть бути особи, що пропонують матуральне свідоцтво.

Порядок навчання. Проходження науки поділено на 8 семестрів або чотири роки. Кожний шкільний рік складається з двох семестрів: зимового і літнього.

Навчання починається 1 жовтня, а кінчається 1 липня.

Кожний факультет має в своєму розпорядженню відповідні шкільні заклади, як лабораторії, кабінети, аудиторії.

Крім того Академія має ще видавниче Т-во, яке за 4 роки випустило більш 150 праць здебільшого підручників.

Є також численні гуртки різні, як драматичний, хорова-музичний, малярський й інші.

1926/27 шкільного року має бути перший випуск молодих інженірів всіх трьох факультетів-шкіл.

Перший випуск дасть біля 200 інженірів.
Інж. Терпило.

Вісти з Великої України.

Збільшення худоби.

Український радянський уряд переводив недавно на усіх землях Рад. України спис домашнього скота. У всіх майже районах виказує спис значний зріст коров, відтак коней. Найменше зросло число овець, хоч також йде до ліпшого. Премного дом. скота пішло там на марно в часах світової війни, ще більше награбили його на Україні всілякі ворожі військові загоны, що йшли як чорні круки з усіх сторін на багаті українські землі в часах революції. Це довело до цього, що народ лишився без коней, без коров, збіднів. Тепер починає він поволи відбудовуватися. Як видно, передусім дбає за збільшення худоби, так конечної в господарстві.

Електрична сила на Україні на службі селу.

Ізза браку коней для господарських потреб зачато в многих селах Рад. України уживати електрики. В останніх часах збудовано електричну стацію в селі Олександрівці на Одещині за селянські гроші. Стація подає силу для господарських потреб, а одночасно світло у всіх хатах, стайнях та інших будинках гейби у великих містах.

Вісти „Сільського Господаря“.

З Головної Ради Кр. тов. господ. Сільський Господар у Львові. Дня 12. червня с. р. відбулося чергове засідання Виділу Гол. Ради Товариства при повнім комплеті членів Виділу.

Президент М. Луцький згадав в теплих словах про заслуги пок. Кирила Кахникевича для Товариства, а присутні віддали покійному пошану повстанням з місць.

Головний Виділ вислухав і прийняв до відома звіт президії з діяльности Товариства за час від попереднього засідання, а саме: До тепер відновило свою діяльність в краю 45 філій. Віднову цих філій переводила централія і майже всюди висилала на загальні збори своїх відпоручників.

Пороблено заходи для віднови дальших філій. З признанням прийнято до відома, що між іншими перемишська Епархіяльна Поміч пішла т-ву на руку в його організаційних працях!

В тому часі уладили філії при допомозі централії 11 довших та коротших курсів, коло 50 господарських принагідних викладів, 4 госп. віча, і 11 окружних госп. нарад, а при кожних зборах філіяльних відбувалися також господавські лекції, так що мало в котрому повіті вони не відбулися. Додати належить, що попри це йшли в цій справі на руку повіт. Союзи кооператив.

В многих повітах мали господарські лекції агрономи, які ще не мають заняття. В 9 повітах є агрономи заняті в наших організаціях лиш для господарської освіти, а також агрономи заняті у всіляких повітових установах, які ведуть господарську освіту лиш принагідно.

Централія звернулася до трьох ректоратів Духовних Семинарів з проханням о дозвіл уладжування лекцій на теми Сільського Господаря і кооперації для їх питомців. Поки що прийняв цю пропозицію львівський Духовний Семинар і лекції вже зачалися. В других Ректоратах Президія буде дальше робити заходи.

В обороні інтересів сільського господарства вела правна секція Товариства оживлену діяльність так в переписці з членами, як також з владою і з парламентарною репрезентацією.

Головно давала поради, які торкалися податків, обезпечення худоби, алькогольного плебісциту, парцеляцій, меліорацій і комасацій ґрунтів, надужить громадських урядів, то що.

Рівнож брало Товариство через своїх відпоручників участь у многих важніших нарадах, або давало до них ініціативу, як прим. співучасть в справі госп. школи в Милованні, школи жін. госп. в Угерцях, в справі земельної реформи, кредитів, підмог, в справі скоординовання госп. освітньої праці в львівському повіті, на лемківщині і пр., а з окрема брали наші відпоручники участь у воевідських та повітових комітетах допомоги. Де їх не допущено, Товариство вносило свої протести.

Для репрезентації хліборобських інтересів брав відпоручник Товариства інж. Павликовський участь в конференції Р і л ь н о ї Р а д и в Варшаві, також засилало Товариство свої експонати на заграничні вистави.

Комунікатів видано 2, впрочім всі інші комунікати і пояснення поміщувано в часописови „Сільський Господар“. З сільсько-господарських

а цій згадати належить доставу овочевих деревець, поширення розплодового матеріалу дробу, посередництво в купні расового матеріалу рогатого скота і свиней.

Виділ прийняв також до відома звіт касовий Товариства. Принято до відома проєкти праць на будуче, головню потребу заходів коло відчинення господар. школи в Коршеві, проєкту прийняття агрономів під осінь, обіздки і віднови філій, господарсько-організаційних конференцій підмоги для господарської школи в Милованні і речинця скликання Загальних Зборів Товариства на кінець місяця жовтня.

Дано інструкції, як належить повести діяльність в справі співпраці коломийської філії Сільського Господаря в отворенню школи в Коршові, та яку належить дати відповідь львівському воевідству на його обізник з 1. червня 1926, де воевідство просить о предложення бажань Товариства відносно того, як має Воевідство повести співпрацю з різними товариствами для двигнення сільського господарства.

Виділ апробував становиско Президії що до співпраці Пов. Союзу кооперативного в Перемишлі з там. філією С. Господаря та постановив вислати до Перемишля на день 17. червня свого відпоручника.

Виділ ухвалив, щоби Товариство вписалося в члени Союзу українських Накладень і Книгарень. Виділ передискутував проєкт змін статуту Товариства, які підготовлює Президія на Загальні Збори, головню в цілі поширення Товариства на всі українські землі і рішив предложити їх до апробати Головній Раді.

Президія.

Філія Львів. Річні Загальні Збори відбулися дня 18. червня с. р. З причини пильних пильних робіт в Зборах взяло участь незначне число селян з повіту, переважали інтелігенти з міста Львова. — В склад нової Ради Філії зістали вибрані: п. Павло Банах, емер. проф. учительського семінаря, як голова, о. Євген Дудкевич, парох у Львові, як місто голова, інж. Віктор Воробець, агроном, як секретар і дир. Тома Милевич, ем. упр. школи, о. Тимотей Ковалюк, парох в Скнилові, п. Микола Мороз, господар в Стронятині, та п. Петро Вишневський у Львові як члени Ради. — Ухвалено скликати в найближчій часі господарські наради у Львові і на сих нарадах обговорити важніші справи, торкаючіся діяльності Філії. — З уваги на се, що обі другі філії, находячіся на території львівського політичного повіту, то є Філія Винники і Щирець, є зовсім нечинні і по війні не оживили своєї діяльності, статуту територію львівської Філії творить цілий львівський повіт. Канцелярія Філії міститься в домівці Централі „Сільського Господаря“ у Львові при вул. Зіморовича ч. 20. I. поверх, і туди належить звертатися у всякого роду справах господарсько-освітніх. Членів числить Філія 308.

Філія Комарно. Річні Загальні Збори відбулися дня 16. мая 1926. З причини проголошеного віймкового стану на території львівського воеводства не явилось таке число селян, якого можна було сподіватися на сегорічних зборах. — По прийняттю до відома предложеного через дотеперішнього голову Філії, п. Григорія Тершаковця, обширного звідомлення із многосторонньої діяльності уступаючої Філіяльної Ради вибрано нову Раду Філії з отсих членів: п. Григорій Тершаковець, господар в Якимчицях, як голова, п. Осип Утриско, канд. адв. в Комарні, як заступник голови, п. Антін Черник, господар в Якимчицях,

як секретар і пп. Андрій Черник, господар в Кліцку, Андрій Кос, Іван Пеленський, Андрій Ленець, господарі в Комарні, як члени Ради. — В повоевній діяльності „Сільського Господаря“ Комарнянська Філія займає одно з перших місць і вирізняється між Філіями многосторонною своєю працею, якої провід находиться в руках селянина, п. Гр. Тершаковця. — В пляні найближчої своєї праці має Філія переведення меліорації селянських ґрунтів в гроваді Якимчиці і оснування Повітового Союзу Кооператив для обслуги місцевих численних кооператив, основаних заходом Філії в її окрузі. — Основательні Зроби Повіт. Союзу Кооператив заповіла Філія на червень с. р.

Філія Березів, з осідком в Селисках. Річні Загальні Збори відбулися в Селисках дня 25. квітня 1926 р. Причини дотеперішнього малого заінтересування рільничого загалу в окрузі тамошньої Філії справами „Сільського Господаря“ і необхідність праці сеї організації в двигненню господарського добробуту нашого сільського населення всесторонню вияснив дотеперішній голова Філії, о. Теодор Сава й ка, парох в Селисках, якого трудам належить завдячити передвоєнну і воєнну діяльність тамошньої Філії. Нову Філіяльну Раду вибрали Збори з отсих членів: 1) о. Никола Добрянський, парох в Павлокомі, як голова, 2) п. Стах Бак, як місто голова, 3) п. Іван Дівик, як секретар і 4) п. Микола Левицький, упр. школи в Павлокомі, 5) п. Михайло Турко, 6) п. Іван Дівик, 7) п. Антін Туцький — як члени Ради.

Кружок в Тенетисках, Філія Рава Руська. Завдяки трудам місцевого пароха, о. Теодозія Гриника, оживлено Кружок і на Загальних Зборах, які відбулися дня 13 червня 1926 при участі понад 100 осіб, живо заінтересувалися місцеві господарі його цілями і його діяльністю, можливою в теперішніх тяжких господарських відносинах. В склад Ради Кружка зістали вибрані отсі члени, місцеві рільники: 1) голова Филип Корпан, 2) місто голова Михайло Оленич, с. Якима, 3) секретар Олекса Оленич, 4) касієр Николай Патос і 5) Николай Пилипович та 6) Степан Равлик як члени Ради Кружка. — На зборах ухвалено старатися набути до спільного ужитку членів деякі господарські машини, необхідні в нинішніх часах в рільнім господарстві, як сівалка, залізний вал і т. п. Кружком сим ревню заопікувався вище названий місцевий парох і можна надіятися, що він буде розвиватися гарно і давати членам не одну хосенну прислугу в їх зусиллях коло поправи селянської незавидної долі.

Філія Перемишль. Дня 17. VI. відбулася в Перемишлі нарада представників Філії „Сільського Господаря“ і Повіт. Союзу кооператив. На ній усталено плян праці обох установ в повіті, та начерк роботи агронома інж. Лапичака, для розвою обох установ і для піднесення господарської культури в повіті! На цій нараді брав участь представник Головного Виділу т-ва „Сільський Господар“ дир. М. Творидло.

Дня 18. VI. мали бути загальні збори Філії „Сільс. Господаря“ та ізза малого числа учасників не відбулися. Обмеженося лиш націм, що інж. Дідич говорив з представниками про найновіші поступи в рільничій культурі. Постановлено уладити заг. збори в догідніший час, по полевих роботах

Філія Рудки. Заходом Філії зорганізовано в Рудках господарські виклади, які виголошують для членів з округу Філії у відповідні дни в тижни

упрошені Філією фахові сили, а то: п. Антін Гапак з Угерців винявських, д-р Лев Кульчицький з Рудок, голова Філії о. Сименон Кульчицький з Вошанець, Д-р Климишин, п. Пачковський, п. Юрій Пастернак і о. Яків Фігар. Виклади відбуваються кожного вторку, то є в дні ярмаркові, від год. 12-ої до 2-ої в полудни в Народнім Домі і тревати будуть від 8 червня с. р. до кінця липня.

Філія Печеніжин. Останні Загальні Збори відбулися дня 6. червня с. р. Із звідомлення з річної діяльності Філіяльної Ради, яке зложив голова, о. Кость Левицький, місцевий сист. сотрудник, і секретар п. Юра Чупрей видно много ініціативи та труду як голови так і других членів Філіяльної Ради в виконуванні статutowих завдань Філії та придбанню матеріяльних засобів на її потреби. На протязі минулого ділового року відбула Філіяльна Рада 16 чергових засідань, уладила 6 господарських нарад, 4 одноднєвні господарські виклади і 3-днєвний господарський курс, оживила частину Кружків „Сільського Господаря“ в окрузі Філії, заложила власну шкільку овочевих деревець на 2-ох гектарах винятого на протяг 10 літ громадського ґрунту, заложила шпихлір для випозичування членам збіжа, занялася організацією асекурації худоби по громадах, заложила бібліотеку для ужитку членів Філії і много иншим справам присвячувала Філіяльна Рада чимало часу та труду, чим причинялася до скріплення хліборобської організації в своїм окрузі та приносила своїм членам ріжнородні користи в області їх господарського життя.

В склад нової Ради Філії зістали вибрані: 1) голова о. Кость Левицький, 2) п. Іван Дувірак, 3) п. Юра Чупрей, 4) п. Василь Грабовецький, 5) п. Василь Майданський, 6) п. Микита Козяк і 7) п. Федір Ткачук.

До округа Печеніжинської Філії прилучила Централь „Сільського Господаря“ філіяльний округ другої Філії, яка находилася в повіті Печеніжин, а то округ Філії в Яблоніві, з причини цілковитої її дотеперішньої бездіяльності.

В справі школи домашнього господарства в Угерцях відбулася там дня 13. червня нарада представників Просвіти, Союзу Українок і „Сільського Господаря“. Від „Сільс. Господаря“ брав участь дирек. Творидло. Постановлено покликати до цього окремих комітет.

Господарські ради.

Коли виходити з косами на сіножати?

Сіно є найгірше, як трава перестояла і ствердла. Сіно є все ліпше, чим трава молодша. Одначе годі косити сіножати, як трава ще не виросла так, щоби дала найбільше паші. Тому господар добре обмірковує, коли косити, щоби паші було багато, але щоби вона ще нездеревніла.

Найліпше зачинати тоді, як вона є в повнім цвіті. Головно дивимосся, чи вже цвітуть такі трави, як купківка, костерява, вівсик, райграс французський та другі солодкі трави. Їх цвіт є доказом, що вже час косити.

Памятайте на посів зелених гноїв.

Є краї, де рільники мало тримають худоби і гноять свої поля тільки штучними та зеленими

гнозми. У нас є привичка триматися лиш стаєнних, а до штучних і зелених не мають розгону. Штучні гної не дуже вкорінилися, бо вимагають готівки. Але чому зелені не прийнялися, годі пояснити собі. Ми вже нераз про них писали. Згадуємо ще й нині, бо хто не всівав рослин на зелені гної в збіжжа, той може сіяти їх по стерни.

З сійбою рослин треба спішити, сіяти по можности до кінця липня, бо стернище пізніше висихає і всіяне насіння не сходить.

Робимо звичайно так: як поле пісне, висіваємо на стерню до два метри суперфосфату (чи 3—4 метри томасини) на гектар та до 4 метри кайніту а відтак сіємо синій лубін, чи мішанку з вики, гороху та бобу і всьо то мілко приоруємо. Як поле не дуже пісне, можна сіяти насіння і без штучних гноїв. Як сіємо дрібне насіння, приміром інкарнатку, то перше оремо, а потім сіємо, боронуємо та ще й валуємо. На пісковатих землях ліпше обмежитися на сіянню жовтого лубіну або сумішки з жовтого і синього, з додатком вики. На тяжших, звязких ліпше сіяти мішанку, в якій переважає бобик з додатком вики та гороху. З горохів найліпший та найтанший є пелюшка.

Пізно в осени приоруємо цю зелену масу, а з неї гній навіть під бараболі дуже добрий без стаєнного гною.

Що сіяти по стерни на зелену пашу?

Хто не має де пасти, а лакомиться на траву в стернях, тому радимо занехати таке пашення, але переорати стернище і всіяти татарку з білою гірчицею або додати ще гороху пелюшки і вики, а за півтора до двох місяців маємо зеленої паші досить аж до пізньої осени. На пісковатих землях сіємо шпорок (промежник). Як що поле не дуже виснажене, дасть нам шпорок много паші. Лиш не треба допускати, щоби не тримати його аж висипле насіння, бо занечистить поле. Також вказаним є сіяти у вогкаві землі, або в перепадисту пору в стернище ріпу стернянку (англійську), а буде паші досить аж до морозів.

Як обрахую, як великої треба мені гноївні?

Як я постановив вибудувати собі добру гноївню, мушу ще сказати собі, як велика має вона бути. Це обраховую так: одна корова дає мені річно 13—14 метрів кубічних менше перегнилого гною. Як маю вивозити його 3 рази в році, то на одну корову треба на гноївні місця для $4\frac{1}{2}$ метрів куб. гною, то є місця 15 метрів високого о площі коло 3 метрів квадратних. Як гноївня має бути для 5 коров, то гноївня мусить бути 5 разів більша, то є повинна мати спідної площі 15 метрів квадратних, при складанню гною також до висоти 15 метра. Глубина гноївні півтора метра є не вигідна, тому будуємо її лиш на пів метра глубоко, а гній ще буде на 1 метер понад гноївню. Щоби і він не висихав, даємо довкола понад землю камінну, цеглану чи бетонову стіну.

Спід гноївні мусить мати спад, на 1 метер довжини 2 центиметри, в сторону збірника на гноївку, який будуємо звичайно з боку гноївні і то так, щоби також гноївка, що витікає зі стайні стікала до нього. Збірник має бути глибший від гноївні, звичайно на оден метер.

Видатність бобу,

садженого у нас звичайно в городах або в полях між бараболями, збільшимо, як позрізуємо вершки гонів. Зрізуємо тоді, як біб вже відцвітає, а долішні струки вже позавязувалися. Тоді всі соки гонять в струки, вони розростаються сильніше, зерно в них дорідніше, видатніше.

Як пересвідчимися, чи мід не є фалшований?

Є знане, що чистий мід є дуже поживний. Для хорих є ліком в найрізномордніших випадках. Тому люде знають про пожиток меду, часто купують його тим більш, що і лікар нераз для хорого припише.

Люде купують однак танший мід, також захвалований нечесними гандлярами як правдивий. По правді в таких таних медах меду нема ні крихти.

Фалшівники називають медом всяку солодку мішанину. Роблять її з відпадків бараболяних, з муки, крохмалю, буракового соку, гліцерини та всяких нераз обридливих додатків, фарбують трійливими нераз фарбами, а солодять сахариною. Тому такий мід таний, а підкопує добрі меди в ціні і в опії.

Тому не треба лакомитися на таний мід, бо ліпше не купувати ніякого. Хто хоче переконатися простим способом, чи мід є правдивий, найзробить ось так:

Взяти до склянки дві ложочки горячої води (найліпше дощевої або дестильованої), до неї дати одну ложочку меду, а до того 10 ложочок спірітусу і вимішати. Як мід чистий, він розпуситься без сліду. Як фалшований, то створиться білавий розчин, який потім осяде на дні склянки, або виплине на верх так звана старка, залежно від того, чим був мід підроблюваний.

Також можна легко пізнати, чи нема в меді домішки муки, крохмалю, бураків ось так: До дрібки меду дамо кілька кропель йодини, а підроблений мід дістане фіолетну краску, чистий мід такого забарвлення не дістане.

Як вигубити медведюха?

Медведюх (медведик, земледух, дідух, кручок), ця велика комаха, що вміє своїми широкими сильними ніжками гребти землю як кертця, зносить саме в липневі ячка і складає їх коло 200 в своїм гнізді. Вже від місяця квітня робить він шкоди в городах і по полях, а гризе всьо, що тільки попаде. Якби зі знесених ячок виляглися що не всі вже молоді медведюхи, але лиш кільканайцять, то вони можуть наробити в слід році дуже много шкоди.

Тому це послідній час, щоби їх вигубити, бо тепер ще по пожовклих місцях в збіжжю можна пізнати, де є їх гніздо, а губити треба, доки ще є лиш ячка, а навіть доки молоді сидять ще якийсь час в гнізді, бо як порозлазяться, то марна буде наша робота. Вони будуть знов підгризати збіжжа, бураки і що попаде.

Треба найти гніздо. Це місце де є гніздо, легко пізнати по тім, що довкола гнізда збіжжа лихе і пожовкле. Воно є кілька сантиметрів під землею величини кулака. Його треба вигребати і винести на дорогу та понищити ячка та молоді, як вони вже виляглися. Гніздо треба вигребувати осторожно, щоби не повтікали молоді.

Ножі, ложки

та інші металеві предмети в кухні є часто в наших газдинь по селах так поржавілі, а між ржою стільки бруду, що аж неприємно хліб краяти, чи страву їсти. А прецінь нема нічо лекшого, як вичистити по пелом. Попелу є досить, тож годі розуміти, чому на це не хочать собі газдині позволити.

Руки можна легко змити

з неприємного запаху цибулі, селедців чи інших сильно заносащих запахів в той спосіб, що витремо їх в вохкій соли.

Податковий поради́ник.

Які річи не вільно за податкові залеглости примусово ліцитувати?

Міністерство скарбу доперва тепер спромоглося точно означити, яких річей податкові екекутори не мають права ліцитувати. До тих річей належать:

1) всяке вбрання, ліжка, домашня і кухонна обстановка (sprzet), а в тім хатні і кухонні печі, оскільки ті предмети необхідні для довжника та членів його родини, що спільно з ним живуть, а також для служби довжника.

2) Пожива і паливо в кількості, що є потрібна на протяг 14 днів для довжника, членів його родини, що живуть з ним спільно, а також для служби довжника.

3) Одна дійна корова або, на вибір довжника, дві кози чи три вівці, а до того запаси живности і стільки, що їх потрібно для утримання тої худоби на час аж до слідуючих жнив і то лишень в тім випадку, коли та худоба необхідна для прохарчовання довжника, членів його родини, що живуть з ним спільно, та його служби.

4) Допомога, яку довжник дістав з засобів публичних чи приватних в наслідок якогось нещастя.

5) Не вільно ліцитувати урядникам, духовним, лікарям і артистам, а також іншим особам, що займаються розумовою працею або до такої праці приготовлюються — такі предмети, які потрібні їм для виконання служби, для приготування та виконання свого фаху, а в тім пристойне вбрання.

6) Ремісникам і дрібним промисловцям, ремісничим і фабричним робітникам та іншим особам, а в тім і акушеркам — не вільно ліцитувати предмети, що є необхідні для виконання їх фаху.

7) Особам, що побирають таку платню (ренту), що її закон в цілости чи в части звільняє від екекуції (напр. рента інвалідів військових), не вільно забрати ніяку частину знайденої готівки, яка відповідає платні, що припадає за час від дня заняття готівки до кінця місяця.

9) Молитовники та шкільні книжки, що ними користуються довжник і члени його родини, котрі з ним живуть.

10) Шлюбні обручки довжника, родинні портрети (без рам) і письма.

11) Протези, окуляри та інші необхідні помічничі приладдя, що їх уживається в роді тілесних недомагань, як що вони служать для ужитку довжника та його родини.

12) В сільському господарстві не підлягають заняттю предмети, що є безумовно необхідні для провадження сільського господарства. Такі предмети уважаються за приналежність нерухимости і можна їх ліцитувати тільки разом з нерухимістю. Закон означає, що збіжжа, паша для худоби, худоба, сільсько-господарські знаряддя і всякі предмети до тої пори не вільно окремо від нерухимости ліцитувати, поки вони служать для провадження нормального господарства.

ВСЯЧИНА.

Що буде з тими, що вивчилися на учителів? В Польщі є 110 державних учительських семінарій, а 90 приватних, разом 200. В них складає що року 5000 учнів іспити на учителів. Тимчасом польська держава так збідніла, що не отвиряє нових шкіл, але звиває многі старі і річно може бути найвище 100 нових учительських посад. Шож має робити ця решта, то є 4.900 кандидатів на учителів, а що мають робити наші кандидати і кандидатки? Це страшне. Та всетаки вони мусять жити. Головно кандидаткам на учительки радимо йти на села, закладати діточі садки, заопікуватися селянськими малими діточками в часі робіт і там хліб собі найдуть і селянам много допоможуть і дітей селянських на добру дорогу поведуть.

Хто купує штучні навози і паші, нехай пересвідчиться, чи є в них та правдива вартість, яку подають купці. Пробку треба переслати до: Відділ Контролі Навозів в Дублянах.

Відлежані боки. Хорі, що мусять безнастанно лежати, дістають на плечах, крижах, раменах та литках рани, які скоро поширюються та поглиблюються. Щоби до цього не допустити, мусить бути ліжко гладке, без фалдів, постіль мусить бути суха, чиста. Як тіло червоніє від лежання, треба зачервонілі місця змивати французькою горівкою або цитриновим соком.

Умови прийняття до польської рільничої школи в Бережниці і в Суходолі. Новий шкільний рік в польській рільничій школі в Бережниці коло Стрия, де наука триває три роки, починається 1. вересня.

Хто хоче записатися, має внести до 20. липня подання о прийняття враз зі свідоцтвом укінчення народної школи або до Виділу управи школи або до Самоуправляючого Виділу у Львові. В школі платять ученики за харч і мешкання місячно 30 золотих, але пильні і убогі ученики можуть дістати полекші в оплатах.

Такі самі умови прийняття є в трирічній рільничій школі в Суходолі, повіт Кросно.

Українську капелю „Думка“ запросило французьке концертне бюро до Парижа на це, щоби капеля дала там декілька концертів української пісні. Ціла Європа й Америка знає вже нашу пісню. Славний хор Кошиці обіздив зі своїми співаками перед кількома роками много столичних міст Європи і Америки, а його хор показався найліпшим в світі. Тому не диво, що Париж так радо запрошує знова до себе „Думку“.

Місто, в якому є найбільше шурів, це Париж. Один визначний парижський лікар завзявся вигубити їх та всі дотеперішні спроби не довели до повного успіху, а це тому, бо — як пише — в своєму письмі до Парижан, вони самі помагають розмножуванню шурів. В тім письмі каже він: Шур, це найвірніший товариш людей, передусім людей брудних. На світі є шурів в троє більше, як людей. Вони є носіями премногих людських і звіринних слабостей. Проти шурів не допоможуть ні трійки, бо трійка їх зменшить, а всетаки не знищить до одного. Шур є найрозумніший з усіх хижаків. Він навіть відчує заразу і забереється в місце, де нема паразитів. Одиноким є на них голод, найбіль-

ший ворог розмножування. Тому звиває лікар усіх до чистоти, радить не кидати до каналів ніяких страв, а палити їх, давати всюди бетонові підлоги і так опанувати їх.

Осторожно з залізними предметами в часі грозовиці. В селі Угерці винявський трафився минулого місяця ось такий нещасний випадок: В часі бурі паслася на пасовиську між вербами пара господарських коней, з ланцюхами на шиях, а під вербою стояв пастух. Грім, який звичайно вдарює в дерева, вдарив тим разом в коні, бо метал на їх шиях притягнув його до себе і оба коні погинули на місці. Цей нещасний випадок повинен бути осторогою для всіх, щоби в часі бурі не тримати при собі ні кіс ні серпів, ні інших металевих річей, а також щоби ніхто не ховався під дерева. Радше змокнути, сидячи далеко від дерева, як наражатися на нещастя.

Як подбали данські селяне о це, щоби добре господарити? Як Данці є нині взором для других, як треба господарити, щоби мати з господарства як найбільші доходи і як можна найлекше довести ґрунти до поплатности, то за це можуть дякувати лиш своїм рільничим школам, своїм людовим високим школам і своїм учителям. Подумаймо лиш, що Данці, яких є всього на всього 2½ мільйонів (наш є в Польщі 7½ мільйонів), не мають майже такого рільника, який не скінчив би рільничої школи, та ще й людового університету. Кожний селянський син мусить ще до того бути на практиці у иншого господаря, та щойно тоді вертає на батьківське господарство і може одідичити добро.

Досить буде сказати, що в роках 1920—1923 кінчило що року рільничі школи хлопців 1892, дівчат 300, а людові високі школи хлопців 3410, а дівчат 3158.

А тепер подумаймо про себе і порівнаймо. У нас щойно в 1925/6 році зачалася наука в господарській школі в Милованні, а скінчило всіх 16 учеників. Школи для дівчат у нас покищо нема. Чи може двигатися у нас рільництво і селянський добробут?

До Вп. Читачів!

З цим числом зачинаємо другий піврік. Просимо Вп. Читачів, які одержували на протязі першого півроку наш часопис і дотепер мимо наших кількакратних закликів не заплатили передплати, щоби вони у власнім своїм інтересі безпроводочно вирівняли належню передплату за посередництвом почтових чеків, долучених до цього числа часопису. Хто, мимо сього, на протязі місяця липня ц. р. не заплатить залеглої передплати, будемо — на жаль — приневолені здержати йому висилку дальших чергових чисел і стягнути від нього залеглу передплату, що може потягнути за собою значний кошт. З квотою понад 10.000 золотих залягає около 80% Читачів за перший піврік 1926.

Зрозуміють тому Вп. Читачі, що супроти такого занедбання обов'язку з боку тих читачів, які були глухі на дотеперішні упіпнення, не завернули ані разу одержаного числа часопису і не донесли Адміністрації про свою відмову дальшого припняття часопису, мусіла наша організація попасти в рубриці свого видавництва в прикрі дефіцити, на покриття яких останньо жадаємо від Вп. Читачів надіслання залегких передплат.

Заразом просимо тих Вп. Читачів, які в цілості вирівнали передплату за перший піврік, щоби вони по можности оборотно відновили передплату на другий піврік і в цей спосіб піддержали матеріально зусилля нашої організації в напрямі двигнення рільної культури в краю

Рівнож просимо Вп. Читачів і наших Прихильників ширити сей наш фаховий господарський часопис між своїми знако-

мими і старатися приеднати нам нових передплатників.

Адміністрація часопису:
„Сільський Господар“.

ОГОЛОШЕННЯ.

ВПИСИ до Торговельної Школи Т-ва „Просвіта“ у Львові, вул. Корняків ч. 1, відбуватимуться в днях 22—28. червня від 10—12 год. а то до:

1. Дво- і три класової школи, для покінчивших 7 клас всенародної школи або 3 клас середної школи.

2. Двокласового ліцея по 6 кл. середної школи.

3. На курс абітурієнтів.

4. На кооперативний курс для матуристів.

Наука в школі починається 2. вересня, на курсах 4. жовтня 1926. Вписове 10 зол, місячна оплата 20 зол.

Школа має права прилюдних шкіл, а її ученики, діти державних функціонерів, дістають зворот оплати.

Управа.

ПРИДІЛ ДЕНАТУРОВАНОГО ЦУКРУ ДЛЯ ПАСІЧНИКІВ!

Повідопьяемо, що на основі розпорядження Міністерства Скарбу (Департамент Акциз і Монополів) з дня 6. квітня 1926 р. ч. 5145/В/26, приділено для цілей бжільництва для воевідств: Львів, Тернопіль, Станиславів і Краків — 300 метрових сотнарів цукру денатурованого полоканим річним піском або трачинням з твердого дерева.

Приділ виносить по два кг. на кожний вулик. Приділюватися буде незаможним пасічникам, які викажуться свідоцтвом убожества, виставленим громадським урядом.

На свідоцтві убожества згл. на осібній картці має громадський уряд потвердити кількість пнів петента.

Зголошення пасічників о денатурований цукор враз з свідоцтвами убожества і потвердженнями кількості пнів напезить негайно слати під адресою Краєвого Товариства господарського „Сільський Господар“ у Львові, вул. Зіморсвича ч. 20, (секція бжільнича).

Признання приділу залежить від Скарбової Палати у Львові, до котрої внесе „Сільський Господар“ відповідне подання, поперте одержаними від пасічників зголошеннями враз зі свідоцтвами незаможности та посвідками кількості пнів.

Денатурований цукор буде дешевший від цукру звичайного о акцизу, яка виносить 35 сотиків на 1 кг.

Розділ приділеної кількості денатурованого цукру буде переводити з рамени Т-ва „Сільський Господар“ ПАСІЧНИЦЬКА СПІЛКА з обмеженою порукою у Львові, вулиця Підвалля ч. 9.

Краєве Товариство господарське „Сільський Господар“ у Львові.

ПЕРШОРЯДНИЙ МАГАЗИН

мужеських і діточих убрань

Г. БОРНФЕЛЬД

Львів, вул. Рутовського ч. 11.

(Ріг вул. Кілівського).

**Догідні услівя закупів
на провінцію!**

ПОРАДНИК ЛІКАРСЬКИЙ

У ВСІХ НЕДУГАХ ЛЮДЕЙ

ДОКТОРІВ С. ДРИМАЛИКА І БР. ОВЧАРСЬКОГО,
дві книжки о 296 і 96 сторонах та з 192 ілюстраціями коштують тільки 6 золотих. З пересилкою коштують 6.50 золотих!

О КРЕМО

**Ілюстрований Порадник Лікарський
Д-РА БР. ОВЧАРСЬКОГО**

о 96 сторонах і з 192 рисунками коштують тільки 3 золотих, з пересилкою 3.40 зол.

Ветеринарний Лікар,

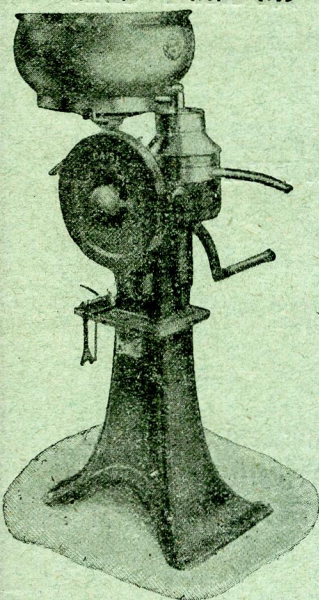
Порадник у недугах домашніх звірят

МАРІЯНА СТАХУРСЬКОГО

о 192 сторінках і з 56 ілюстраціями коштують тільки 3.50 золотих, з пересилкою 3.90 золотих.

Висилає „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“
у Львові, вул. Зіморовича ч. 20, тільки
за попереднім надісланням належності!!

ДОБРЕ МАСЛО ЗАВСІДИ Є В ЦІНІ!

За свій гріш вимагають споживачі **смачного, чистого і тривкого масла** і платять за нього **ліпші ціни!**

Таке масло можна зробити тільки через відтовщення молока на кружлівці „АЛЬФА-ЛЯВАЛЬ“ і перероблюючи сметану на масло в масничці „АЛЬФА“!

===== Уживаючи цих машин, одержується =====

**БІЛЬШЕ МАСЛА І ЛІПШОГО
І БІЛЬШЕ ЗА НЬОГО ГРОША!**

Перейшло 3,500.000 рільників уживає
:: кружлівки „АЛЬФА-ЛЯВАЛЬ“. ::

КРУЖЛІВКИ „АЛЬФА-ЛЯВАЛЬ“ БУЛИ І Є НАЙЛІПШІ!

ТОВАРИСТВО „АЛЬФА-ЛЯВАЛЬ“

Спілка з обм. пор.

Варшава

Краківське Передмістя 60.

Відділ в Познані

вул. Gwarna 9.

„КОЛЬОРИТ”

Барвники до домашн. гарбування,
Ультрамарина до білля і для
малярських цілей,

ПАСТА ДО ОБУВИ :: :: :: ::

Фабрика
Хемічна „КОЛЬОРИТ“ Вл. Клосовський і С-ка
ВАРШАВА, вул. ХОЛОНА ч. 36. **Жадайте ціників!**

ПРАСИ до витискання соку з овочів, необхідні до виробу овочевих вин
і наливок, надаючіся рівнож до воску, сира і т. п.

МЛИНКИ до м'ягдження овочів і ягід, до виробу мармоляд, виробу одинокої
краєвої фабрики

A. HORSTMANN, S-ka z ogr. odp. Starogard.

Незвичайно тревалі в ужиттю!

Дуже дешеві!

Генеральний заступник на Галичину: Дім Торговельний — Тадей ОСІНСЬКИЙ, Львів, Академічна 16.

СТЕБНИЦЬКИМ КАЇНІТОМ

ЗНАВОЗИ В ОСЕНИ СІНОЖАТА І ПАСОВИСКА, А УЗИСКАЄШ НА СІНОЖАТАХ
БОГАТИЙ І ГАРНИЙ ЗБІР, А НА ПАСОВИСКАХ ПРОКОРМИШ ДОСИТА СВІЙ
ІНВЕНТАР.

СТЕБНИЦЬКИМ КАЇНІТОМ

ЗНАВОЖЕНА В ОСЕНИ ПІД КАРТОФЛІ І ІНШІ ОКОПОВІ РОСТИНИ РІЛЯ ПОВЕРНЕ
СТОКРАТНО ВИДАТОК НА КУПНО

СТЕБНИЦЬКОГО КАЇНІТУ.

Набувати можна через господарсько-торговельні організації, місцеві Коопера-
тиви, їх Повітові Союзи і через „ЦЕНТРОСОЮЗ“ Кооперативних Союзів
у Львові, як також через Кружки і Філії „СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРЯ“.

АКЦІЙНА СПІЛКА

ЕКСПЛЮАТАЦІЇ СОЛЕЙ ПОТАСОВИХ у Львові, площа Смольки ч. 5.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

ОРГАН КРАЄВОГО ТОВАРИСТВА ГОСПОДАРСЬКОГО „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“.

Виходить 1-го кожного місяця. — Редагує колегія.

ПЕРЕДПЛАТА :

Для краю :

Річно 10 зол.
Піврічно 5 „

Для Америки :

Річно 2 долари. Піврічно 1 долар.

Адреса Редакції і Адміністрації :

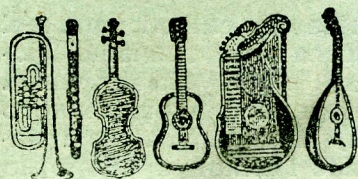
„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“,

Львів, вул. Зіморовича ч. 20,
I поверх.

Число телефону: 30-53.

ОГОЛОШЕННЯ :

Ціла сторінка 120 зол.
Пів сторінки 70 „
Чверть сторінки 40 „
Одна осьма сторінки 25 „
Дрібні оголошення по 10 с-тиків
від слова.

„МЕЛЬОДІЯ“

ЛЬВІВ, вул. КОПЕРНИКА 5.

ТЕЛЕФОН 8—59.

ТЕЛЕФОН 8—59.

**НАЙБІЛЬШИЙ СКЛАД МУЗИЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ,
ГРАМОФОНІВ І ПЛИТ!**

КОНКУРЕНЦІЙНІ ЦІНИ! КУПУЙТЕ МУЗИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ! КОМПЛЕТИ ДУТИХ
ІНСТРУМЕНТІВ СТАЛО НА СКЛАДІ!

ОРХЕСТРАМ, ТОВАРИСТВАМ і тп. ЗНАЧНИЙ ОПУСТ І ДОГІДНІ УСЛІВЯ НАБУТТЯ!

„НАРОДНЯ ТОРГОВЛЯ“

КРАЄВИЙ СОЮЗ СПОЖИВЧИЙ

У ЛЬВОВІ, РИНОК Ч. 36.

ПРОДАЄ ГУРТОМ І В РОЗДРІБ

ВСІ СПОЖИВЧІ І КОЛЬОНІЯЛЬНІ АРТИКУЛИ

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ!
ОДЕН УДІЛ 20 ЗОЛ!

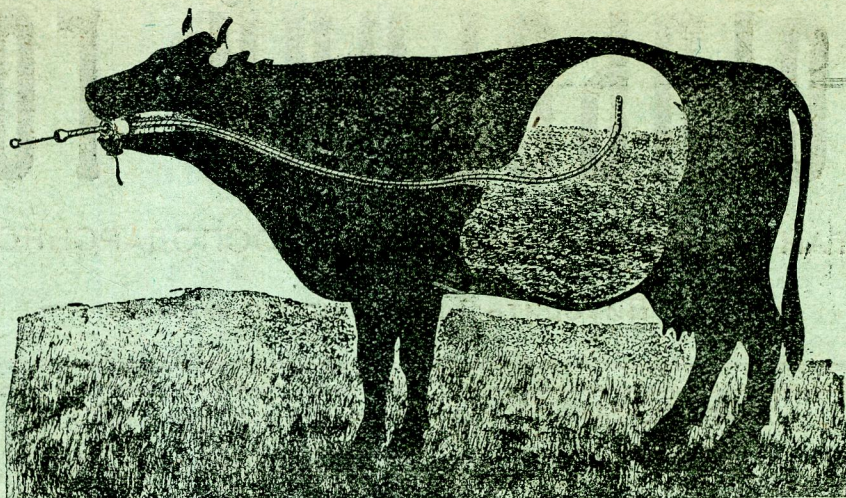
ВИНА З „НАРОДНОЇ ТОР-
ГОВЛІ“ МАЮТЬ НАЙЛІП-
ШУ СЛАВУ В КРАЮ!!!

ПРИЙМАЄ ВКЛАДКИ ДО
ОБОРОТУ З ОБЕЗПЕКОЮ
ВАЛЮТИ ПІСЛЯ УМОВИ!

Чи ваша

Кооператива, Молочарня, Кружок „Сільського Господаря“ має вже знамениту швейцарську сонду, щоби ратувати здуту або задушену худобу? Її можна набути враз з поученням, як її вживати, за 5 доларів в „СПІЛЦІ УКР. АГРОНОМІВ“, Львів, вул. Зіморовича 20 (також за післяплатою).

Там дістанете трокарі, ірригатори та інше ветеринарне приладдя, на літо насіння сумішок на пашу і зелений погній, ріпи стернянки, на осінь добірне насіння озимини, байци, щепи, трукти на миші і шурі. **БЕЗПЛАТНІ** господарські поради по надісланню поштового значка на відповідь.

Великий вибір книжок сільсько-господарського змісту
поручає

НАРОДНЯ КНИГАРНЯ

УКРАЇНСЬКОГО ВИД-А „БИСТРИЦЯ“
В СТАНИСЛАВОВІ, ПАСАЖ ГАРТЕНБЕРГІВ Ч. 2.

Має на складі також літературу красну для дорослих і дітей та великий вибір пес для амат. кружків.
:: Там дістанете також „Сільського Господаря“. ::

ЖАДАЙТЕ КАТАЛОГІВ.

Одинока українська робітня бляхарська АДАЛЬБЕРТА ЗАЯЦЯ

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. ОСОЛІНСЬКИХ Ч. 14.
Ч. тел. 40-32. (Біля домівки Т-ва „Сільський Госп.“)

Виготовляє і має на складі купелеві урядження, як ванни звичайні, фотелеві, насідові і виконує їх напрямки. Виконує криття дахів бляхою різного роду будівель, їх лякерування і напрямки. Приймає і виконує оборотно замовлення на всякі інші бляхарські роботи.

АРХІТЕКТ

ВІКТОР ТРАЧ

ЛЬВІВ, ВУЛ. ТЕАТИНСЬКА Ч. 3.

Виготовляє пляни і кошториси церков, приходств, читалень, народніх домів і всяких мешкальних і господарських будинків. — Бере в підприємство всякого роду будови. — Обіймає технічний нагляд при будовах.

УКРАЇНСЬКА СЛЮСАРСЬКА РОБІТНЯ ДМ. ХОМІЦЬКОГО і Т. ГОЛІЯНА

ЛЬВІВ, ВУЛ. КОСТЮШКА Ч. 3.

(в подвір'ю, в домі Т-ва „Сільський Господар“)

виконує окуття церков і народніх домів, виготовляє громозводи, залізні вікна, хрести, дротяні сітки до огорожі, дріт кільчастий і звичайний, залізні брами, рафи до шутру, піску, залізні ліжка для бурс і інтернатів, уладжує водопроводи, переводить на праву помп, пожарних си-кавок, огнетревалих кас і виконує всякі інші роботи, які входять в круг слюсарства на до-гідних і корисних умовах.

СВІЙ ДО СВОГО!

Попирайте одинокий український Банк — купуйте акції Земельного Банку Гіпотечного!

ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК ГІПОТЕЧНИЙ

АКЦІЙНА СПІЛКА, У ЛЬВОВІ, ПІДВАЛЛЯ 7.

(Власна камениця при вул. Словацького.)

Приймає вкладки на біжучий рахунок так у краєвій валюті (золотих), як також у заграничних валютах (доларах, франках, чеських коронах і т. д.), опроцентовує їх і виплачує ті послідні в ефективних заграничних валютах без ніяких обмежень.

Земельний Банк Гіпотечний уділяє особам, мешкаючим в краю та українським кооперативам кредитів як в золотих, так і в загр. валютах.

Земельний Банк Гіпотечний є одиноким українським девізовим банком, переводить усі банкові чинности, зосібна всякі перекази грошей за границю і з заграниці, а зокрема посилки до Америки, які виплачує ефективними доларами, приймає векслі й чеки до інкаса, виставляє гарантійні листи, купує й продає цінні папери, девізи й валюти на найдогідніших умовах і т. д.

Земельний Банк Гіпотечний удержує постійні звязки з усіма країнами Європи й Америки й має власних кореспондентів в Амстердамі, Антверпії, Берліні, Брукселі, Будапешті, Відні, Вінніпегу (в Канаді), Данцігу, Києві, Лондоні, Медіюні, Мункачі, Нью-Йорку, Парижі, Празі, Ужгороді, Чернівцях, Ціріху й т. д.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

ОРГАН КРАЄВОГО ТОВАРИСТВА ГОСПОДАРСЬКОГО „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“.

Виходить 1-го кожного місяця. — Редагує колегія.

ПЕРЕДПЛАТА:

Для краю:

Річно 10 зол.
Піврічно 5 „

Для Америки:

Річно 2 долари. Піврічно 1 долар.

Адреса Редакції і Адміністрації:

„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“,

Львів, вул. Зіморовича ч. 20,
I поверх.

Число телефону: 30-53.

ОГОЛОШЕННЯ:

Ціла сторінка 120 зол.
Пів сторінки 70 „
Чверть сторінки 40 „
Одна восьма сторінки . . . 25 „

Дрібні оголошення по 10 сотиків
від слова.

Милованне.

(Українське господарсько - садівниче заведення і школа.)

До Миловання (Товмацький повіт) можете дістатися найлегше зі стації заль. Палагіче, що лежить на лінії Станиславів-Чортків. Можна також зі стації Єзупіль, на лінії Львів-Станиславів. Та з Єзуполя далше, бо треба їхати до Миловання 17 кілометрів, а з Палагіча лиш 8 км. Добра мурована дорога веде Вас майже увесь час через ліс, а як виїдете з ліса, видите з далека під горбом розложене село, а на горбі понад селом велику гарну палату. Це Милованне, а палата це господарсько-садівнича школа Товариства „Просвіта“. Коло шкільного будинку є ще мешкальний будинок а далше будинки господарські. Усьо то ховається, в садах та в столітніх липах. До них притикає шкілка овочевих дерев, а далше поля, усіх 237 моргів. Як приїдете блище, видите, що тут цвита культура. Шкільний будинок окрашений цвітowymi городами та хідниками викликує дуже приємне вражіння.

На подвір'ю витає Вас директор школи і цілого добра інж Е. Брилинський, підходить також його помічник учитель садівництва й городництва В. Кучера. Вони радо показують вам усьо, висліді праці „Просвіти“ і своєї власної, яку вложили в це, щоби двигнути усе це добро з руїни.

Ще недавно була це майже правдива руїна. Війна довела до того, що шкілки, уся надія „Просвіти“ на удержання школи, пішли в нівеч, будинки поруйнувалися, стара стайня валилася, а увесь шкільний інвентар, бібліотека та інвентар інтернатський попали. Годі було зараз по війні отворити наново школу, доки це все не направиться, не відреставрується. Це коштувало много труда і вкладів зі сторони „Просвіти“.

Нині много вже зреставровано, решта викінчується. Шкілки вимагають ще много вкладів. Та надія, що за два роки буде це заведення в стані продавати нашому населенню коло десять тисячів щеп річно, з яких доходи мають іти на удержання школи.

Та „Просвіта“ не могла чекати на це, а знаючи, що господарська школа конче потрібна, не жаліла грошей і довела до того, що в 1925 році зачалася наново по війні наука. Перший курс госпо-

дарський тревав покищо 5 місяців, а училося 18 учасників-селян. Одночасно відбувся кооперативний курс, в яким взяло участь 8 учеників. В садгородничім заведенні прийнято на практику 4 селянських хлопців. До того ще прийняло заведення на час вакацій 30 дітей мійських зі Львова на свіжий воздух, бо треба признати, що воздух в Милованні є прекрасний.

Так сповнило відбудоване Милованне своє завдання в 1925 році.

Рік 1926 починається знова для Миловання роком праці для добра українського народу. Нині є там поміщених на час вакацій вже не 30, а 50 дітей мійських для відпочивку на свіжій милованській воздусі. Дня 1. жовтня 1926 р. зачнеться другий господарсько-садівничий курс, який буде тревати 7 місяців, а в 1927. році вже зачнеться цілорічний, то є 11-місячний курс і від цього часу вже так буде стало.

Та питання одно: чи треба нам тої школи? Питаємо так тому, бо вже не раз можна було почути такі голоси. Та на це можна ось що сказати. У котрого народу більше господарських шкіл, тим висша у нього культура, більший добробут, легше життя. Жиють в повному добробуті Німці, Данці, Чехи, бо там при помочі шкіл, при помочі науки рільники з давен давна учаться, як використати землю. А Поляки? Вони мають нині більш сотки низших рільничих шкіл, а не мало середніх та високих. Їх держава оплачує.

А ми? Сім міліонів українського населення, що живуть під Польщею, не мають ні одної державної господарської школи. Влада польська ні не думає хотьби одну низшу українську школу заложити, а вже про середні та висші школи і мови нема! Хтож має за такі школи дбати? Взятася до них „Просвіта“, взявся „Сільський Господар“. „Просвіта“ заложила ще перед війною першу господарську школу в Милованні, другу для жінок в Угерцях Рудецького повіту, „Сільський Господар“ підготовляє заложення школи в Коршеві, Коломийського пов., а Наукове Товариство імени Т. Шевченка задумало побудувати також таку школу в Белелуї, Снятинського повіту. Та війна тому перешкодила,

бо в часі війни понищено всюди будинки і маєтки. „Просвіта“ перша прийшла до сил і взялася відбудувати Милованне, а тепер задумує взятися до Угерещь.

„Сільський Господар“ відбудовує Коршів.

Так береться український нарід власними силами при допомозі своїх освітних і господарських організацій будувати власні господарські школи, власним коштом.

Перша з них є господарська школа в Милованні. Сьогорічний курс, який зачнеться з днем 1. жовтня і буде тривати 7 місяців, повинен удалися якнайліпше. Наші читальні, сільсько-господарські кружки, наші кооперативи повинні подбати, щоби вислати від себе зі своїх громад охочих селянських молодців на науку.

Не помагає нам до піднесення господарської культури влада, двигаймо ми самі.

Про це, як дістатися на науку до Миловання, подає до відома оголошення Головного Виділу „Просвіти“, яке є уміщене також у всіх наших часописах.

М. Творидло.

Як хоронити худобу перед прищицею та як лічити?

Прищиця, хвороба у коров, свиней кіз та овець, рікрічно появляється то тут то там в цілім нашім краю та викликає великі шкоди. Люде тратять, як ізза прищиці торги позамикані, та взагалі торговий оборот заказаний, а ще більше тратять, як худоба марніє, худне, нераз гине, як молоко у хорих штук меншає, а до того часто навіть мясо зі забитих закажених штук є недоужитку.

Тому не треба легковажити собі прищиці, а треба хоронити худобу перед нею а як вже худоба заразилася, треба лічити. Про це, як хоронитися, та як лічити, хочемо тут поговорити.

Лікарі дослідили, що заразки цієї хвороби можуть міститися і розвиватися в слині, в молоці, у відходах, а навіть найдено їх у хорій корови в крові. Ці заразки дістаються до ями устної, осідають на слизній болоні шок, долішньої і горішньої варги, підстави язика, яснів та околиці ніздря. Як лиш дісталися до уст, сильно множаться в слизній болоні, творять міхурчики. міхурчики тріскають а з них витікає теч, повстають рани.

Хвороба ця не повстає сама зі себе. Корова заражується від того, що вже має в собі заразки. Вони можуть бути на траві на пасовиску зі слини яка витікає зараженим з писка, можуть бути в гноєви. Відси дістаються між ратиці, на дійки, а на них творяться такі самі міхурці та рани. Як коро-ва лиже другу заражену, вже дістане до ями устної. Як теля пє молоко від корови, у якої вже є заразки прищиці в дійках, може заразитися. Може худоба принести сю заразу з корита, торговиці, може її принести до стайні гандляр на чоботях, або й сам господар, як був в місці, де був заражений гній. Словом є тисячі доріг, якими можна принести до стайні цю заразу. За то стверджено, що вона ніколи не шириться повітрям.

Заражене звіря може часом поконати слабість, як є відпорніще, та звичайно не поконе. Зачинає горячкувати, тратить охоту до їди, у нього меншає молока. При тім звіря тримає писок замкнений. Творяться міхурці, потім тріскають, а з них витікає воднистий, жовтявий плин. В тім часі зачинає коро-ва слинити, отирати щоки одну до другої, звогчені липкою слиною. Звірята худнуть,

марніють, молоко прибирає вигляд подібний до сьари, воно стинається і є трудне до перерібки.

Такі самі міхурці являються на вименах, на дійках, між ратицями, корову тяжко доїти, вона кулявіє, нераз аж тяжко її зрушити з місця ізза болів між ратицями. Нераз настає запалення під ратицями, ратиці відпадають, нераз коро-ва не ви-держує і гине.

При лагідній слабости коро-ва до 6 тижнів приходить до себе. Як прищиця остра, а це буває рідше, може много штук вигинути, головно молодника. Як хвороба минає, то коро-ва легко приходить до сил. Часом лиш бувають випадки, що зникає молоко, або як коро-ва дуже ослабла, попадає в сухоти.

При прищиці може бути ще таке, що люде нею заражуються, головно діти, як пють сире молоко, їдять сир та масло від такої корови, або як дотикаються ран. Чоловік заражений зачинає горячкувати, дістає забуреня жолудкові, на варгах, на пальцях, грудях, раменах, на очних споївках. У малих дітей хвороба може навіть загрожувати життю.

Як вже видимо з опису, прищиця є хворобою, яка не приходить сама зі себе, ні з повітря, тому перед нею можна свою худобу оберечи. Передусім треба загородитися перед чужою і перед чужими людьми, самому також не треба ходити по заражених стайнях, а свою стайню тримати чисто. Стіни білити, гній тримати чисто і не пускати до нього курей, як вони внадилися ходити по чужих обійстях, а землю чи підлогу та також вхід до стайні і місце перед входом зливати лугом та вапном.

Найліпше мати для стайні окремі деревляні сандалики чи старі черевики і скинувши під стайнею свої з ніг, надівати в стайні ці старі та лиш в них в стайні ходити.

У хорих штук треба тримати чисто рани, ніколи не допустити, щоби корови стояли на мокрім гноєви, але на сухій соломі, та час до часу змити рани літною водою зі слабим розчином лізолу.

Як одна штука захорує, то тяжко щоби друга не захорувала. Тому многі волять, щоби всі штуки нараз перехорувалися, та стараються, щоби лікар ветеринарний позаражував усі. Тоді прищиця вибухне у всіх в оден час, а тим самим в оден час мине, а тою дорогою можна лекше збутися поліційно-ветеринарних приписів.

Піскова або пухната (космата) вика (Vicia villosa).

В нинішніх часах селянського малоземелля і браку паші для худоби, држе важна річ як найкраще використати ту площу землі, яку посідає господар, не уникаючи навіть подвійної вигоди з ґрунту в однім році. Дуже придатною для такого використання землі є піскова або пухната (космата) вика. Головне значіння її полягає в тім, що коли посіяти її в осени, вона на весні дуже рано розвивається і дає першу зелену пашу для худоби.

В травні місяці вона може бути зовсім викошена, а землю з під неї можна ще раз засіяти в теж саме літо. Крім того вона, як і всі бобові рослини збогачує землю азотом.

Піскову вику слід сіяти не тільки на піскуватих ґрунтах, а й на всякій добрій родючій землі. В зиму вона ніколи не вимерзає, тому пухнату вику безпечніше вживати ніж її сестру, так звану озиму вику (Vicia sativa hiberna), яка зимою у нас часто-густо гине від морозів.

Подібно до того, як звичайну яру вику сіють вкупі з вівсом або ячменем, так і космату вику треба висівати разом з житом. Жито розвивається на весні одночасно з викою і дає можливість їй чіплятися за його стебла.

Що торкається врожайності пухнатої вики, то маємо відомості, що в Німеччині на досвіднім полі С.-Г. Академії в Галле на удобренім чорноземнім ґрунті одержують з гектара до 620 сотн. метр. зеленої вики з житом, себто біля 4000 пудів, що рівняється більш як 700 пуд. доброго сіна з десятини. Розуміється, це є врожай надзвичайний, але й у нас можна сподіватися мати з десятини доброї землі якихбудь 400—500 пудів сіна.

Найкраще управляти викову мішанку після жита, бо воно найраніш визволяє поле. Зараз після жнив треба спокладати стерню ще поміж копами та заскородити, а потім добре угноїти землю. Приорювати гній треба на глибину 15—16 сантиметрів.

Сіяти радимо між 10.* а 20. вересня. Насіння висівають біля 180 кг. на гектар, себто 12 пудів на десятину (5 пуд. вики, а 7 пуд. жита). В ранню весну іноді вже з початку травня худоба може мати смачну та найдну зелену пашу. На сіно косять мішанку тоді, як жито починає колоситись, а вико цвісти. Це буває звичайно при кінці травня. Скошивши, треба дбати, щоб трава не зогрілася. А як посохне, то треба обережніше збирати, щоб не одламувалося листя, бо то є найдніща частина в усякому сіні. Після збору врожаю викової мішанки теж саме поле можна засадити кормовим бураком, а в ранню весну то й картоплею. Крім того радимо сіяти після косматої вики ріпак та ріжик, а на піскуватих ґрунтах просо та гречку. На Волині та на Холмщині на просторах громадського трьохпільля космату вику з житом годиться сіяти після збору врожаю ярини себто на землі, що йде під толоку. В травні мішанку зкосити і по стерні, на деякий короткий час пустити худобу, після чого обробляти землю під пшеницю чи жито.

Набути насіння косматої вики можна в Спільці українських агрономів або в Центросоюзі — оба Львів, Зіморовича 20.

Як з якої причини в цім році не можна придбати насіння косматої вики, то раджу в осени засіяти шматок поля житом на траву. Рано на весні худоба буде мати зелену пашу, хоч не таку найдну та врожайну як мішанка, але всеж свіжу та смачну.

Агроном *Сергій Дибенко*.

Богаті, бо мають свою державу.

Перед війною мало хто в світі знав про Чехів, мало хто знав за чеські вироби, за чеський промисл, рільництво, чи торгівлю. Всьо, що чеське, а добре, йшло в світ під назвою австрійського, а що зле, називалося чеським. Нині з хвилию, як повсталася самостійна Чехословацька республіка, назва змінилася, змінилося й життя.

Прага, столиця Чехів, яка мала не дуже більше значіння, як наш Львів, нині сталася осередком торгівлі і цілої середньої Європи.

Головною машиною, що гонить чеський промисл, рільництво й торгівлю вперед, це пражські міжнародні ярмарки, що відбуваються в Празі два рази кожного року, раз на весні а другий раз в осени. На такім ярмарку — виставі можете видіти всьо, що чеський нарід виробляє і що може продати купцям других народів. Сотки тисячів своїх і чужинців зіжджаються на цей час до Праги на

ці ярмарки, щоби переглянути та закупити те, що є найліпше і найтанше.

Ось цього року зачинається осінній ярмарок 29. серпня а замикається 5. вересня. Досить буде сказати, що на сьогорічних торгах виставлять на продажу свої продукти й крам 2500 фабрик, крім множества рільників, що виставлять свої збіжжа, насіння, худобу, дріб та інші хліборобські вироби.

На цей час площа виставова прибирає вигляд міста, а вигляд людей з ріжних сторін світа прибирає вигляд муравлів на муравлищі.

Чеська держава підпомагає ці ярмарки і дає усім, хто хоче оглянути значні полекші.

Коли Ви бажаєте прибути на Пращський Ярмарок, зверніться до Представництва Чехословацької Республіки (в Харкові, Пушкінська вул. 44; Львів, вул. 3 мая, 2) — яке видасть Вам належне посвідчення а одночасно замінить Вам і візу на виїзд до Чехословаччини і дасть вам право на опуст (33 прц.) по всіх залізницях Чехословаччини. Як приїдете до Праги, перш за все зголосіться в мешканевій канцелярії Пращського Ярмарку (Staroměstská radnice) щоби одержати квартиру, катальоги й інформації. Перекладачі будуть на виставі до Ваших послуг безплатно. Перед виїздом з Праги канцелярія Пращського ярмарку поставить печатку на Вашому посвідченні, — щоби затвердити те, що Ви дійсно були на ярмарку. Без цієї печатки (ме маючи візи) Ви ризикуєте тим, що платитимете на кордоні подвійну плату за візу.

Коли Ви не можете їхати до Праги, а всетаки цікавитеся, що є на виставі і хочете щось відтамкупити, можете написати, а Вам пришлють катальог — спис, а навіть навяжуть відносини з фірмами.

Можна виобразити собі, кілька гроша приспорить така одна вистава чеському народови, кілька заробітків дасть.

Були і в нас у Львові і в Києві колись славні на цілу Европу ярмарки. Та щож, судьба інакше рішила.

Тепер треба нам зачинати так, як Чехи зачинили, а тоді напевно і ми дійдемо до цього самого, до чого дійшли вже Чехи. Сильна тревала воля і праця найгрубіші леди, найтяжші мури ломить.

Чехи вже нині багаті і ми не будемо бідні, а вернуться наші славні київські та львівські ярмарки.

Які є раси рогатого скота ?

Колись українські землі славилися множеством рогатого скота. Первісний скот жив в непамятних часах на розлогих українських степах в дикому стані, як про це свідчать останки кістяків, що їх ту і там на Україні викопали.

По кістяках та по лобині дійшли люде до того, що з цього первісного дикого скота походить найбільше рогатого скота в світі, а між ним є також знаний в книжках під назвою український рогатий скот. Є це сива, сірава або білава порода, о довгих, вузких та сильних костях, о сильніше розвиненім переді від заду. Це скот не зрівнаний до праці, до воза чи до плуга. Колись наші чумаки їздили своїми круторогими волами вздовж і поперек українських земель, та перевозили до чужих держав і від них до України всяке добро. Їх та їх воли круторогі знаємо з чумацьких пісень.

Степовий український скот, у нас знаний під назвою подільського, поширився далше, бо до

Румунії, на Гуцульщині, а через верхи на Угорщину (правдоподібно ще в часах, як в IX столітті Мадяре вимандрували з широких українських земель на угорську степову рівнину*) і тут нині знаний під назвою угорської раси. Його на Закарпатській Україні ще нині залюбки уживають. Він дещо в часі століть змінився. В галицькій українській землі цей скот уступив в 70—80 роках місця скоту західньому, а радше змішався зі західним, аж зник. Це тому, що західний скот є більш молочний, український є мало молочний, а як сила до тягарів став ізза змінених обставин менше потрібним, менше потрібним. У східно-українських землях він є до ині як потягова сила ще довго буде служити.

Та і там починають його крижувати з молочними расами, бо набіл має в торгівлі щораз більше значіння, а силу волів випирають залізничі, на рілі коні та ще більше машини.

На заході, де опади дощеві частіші, а трави буйніші витворилися породи рогатого скота, слабшого силами, за те дуже молочного. Цей скот зачав приходити й до нас, до Галичини, зачав крижуватися з нашим, а навіть чисті раси зачали брати верх над крижованцями. А що на молочність у нас йде більша увага, люде пошукують за чисто расовими.

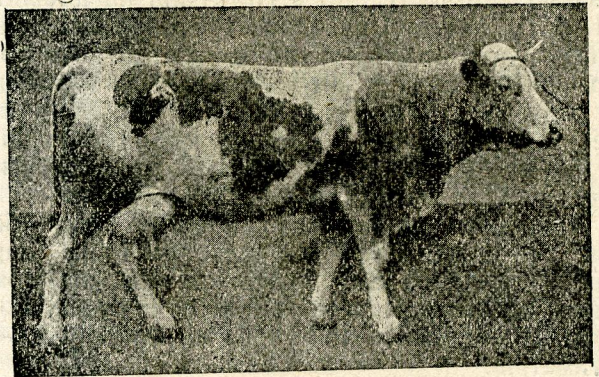
Нема в нас клімату так пригожого для чистих рас зі заходу, тому вони у нас затрачують много своїх прикмет. Тому найліпше спроваджувати лиш бугаїв расових і крижувати ними наші корови, а як нині тяжко спровадити, то хоть купувати чисто расових бугаїв з обор краєвих, в яких скот вже звик до нашого клімату, а не стратив молочности.

Котрі з цих рас найліпші?

Найкращі є голендри, які виплекано в Голляндії. Це тяжкі корови, бо доходять до 600—800 кг. ваги, вони є з вигляду чорнобілі. Кістяк в цій расі легкий, шкіра тонка, гнучка, волос густий, м'який, голова мала, о тонких малих рогах, груди глибока, вимя сильно розвинене. Корова дає найменше 3.000 літрів молока річно, а доходить і до 6000. У нас легко зводиться. (Гл. обр. 1 і 2).

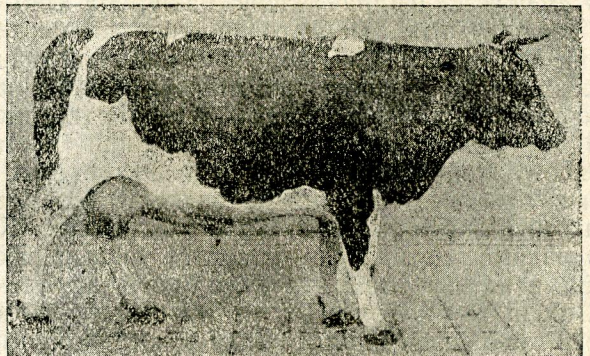
* Український від, пристосований до степів Угорщини.

До цієї раси є подібна корова раси Ольденбургської (край Ольденбург сусідує з Голляндією) (гл. обр. 3.) також такої самої масти, лиш є грубшої кости, більш надається до праці, більш тривала.

Образ 2.

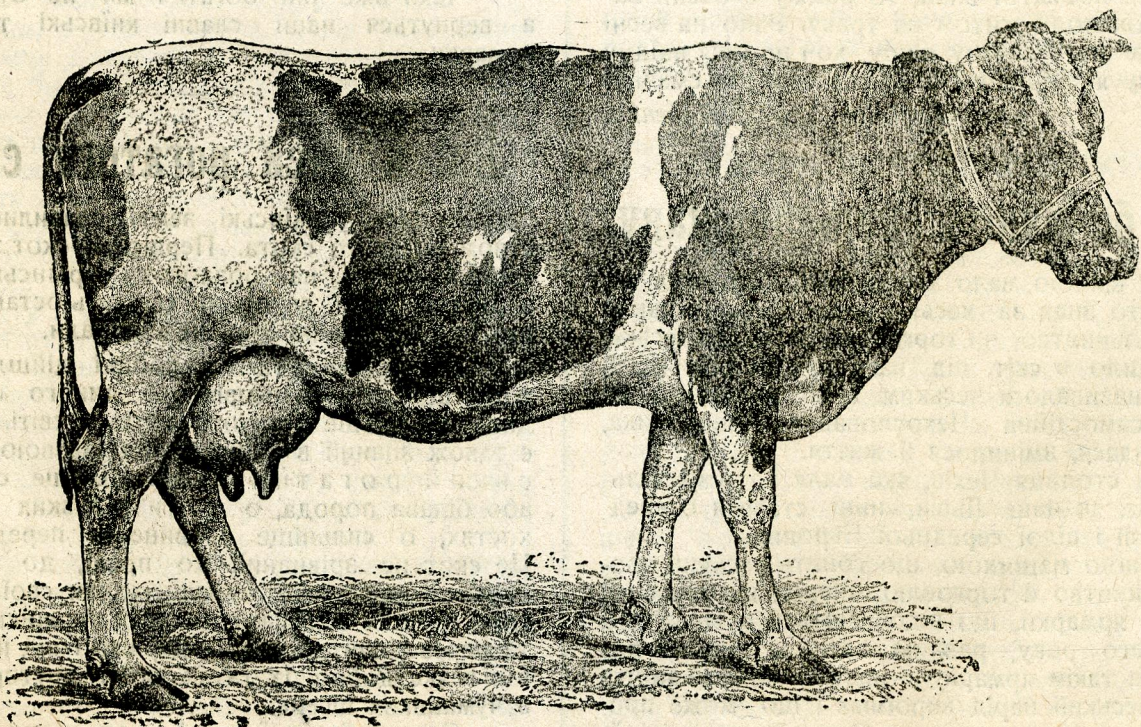
Корова голляндської раси. Тип доброї молочниці.

Образ 3.

Корова ольденбургської раси.

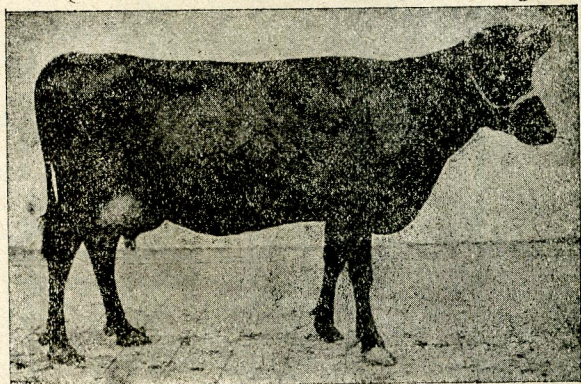
Дуже молочними є невеличкі корови з Данії. Вони на вигляд худі, малі, здається самі кістки на них, та зате о сильно розвинених вименах, а мо-

Образ 1. Корова голляндської раси.

лочні так, що перевищують навіть не раз оказалих на око голендрів та ольденбургів.

З данських коров заслугоє на першу увагу раса а н г л е р, темночервона з масти. (Гл. обр. 4).

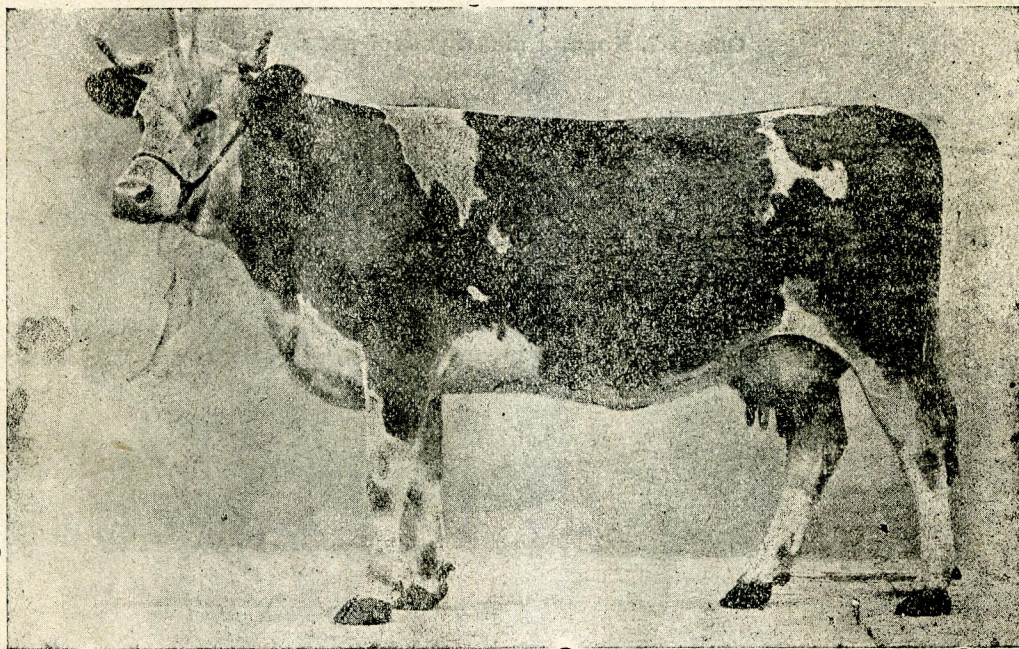
Образ 4.
Корова англєрської раси.

Усі ці раси є походження низинного і надаються в нас на надрічні низини та на підгірські околиці, в яких обильніші дощі та буйні трави.

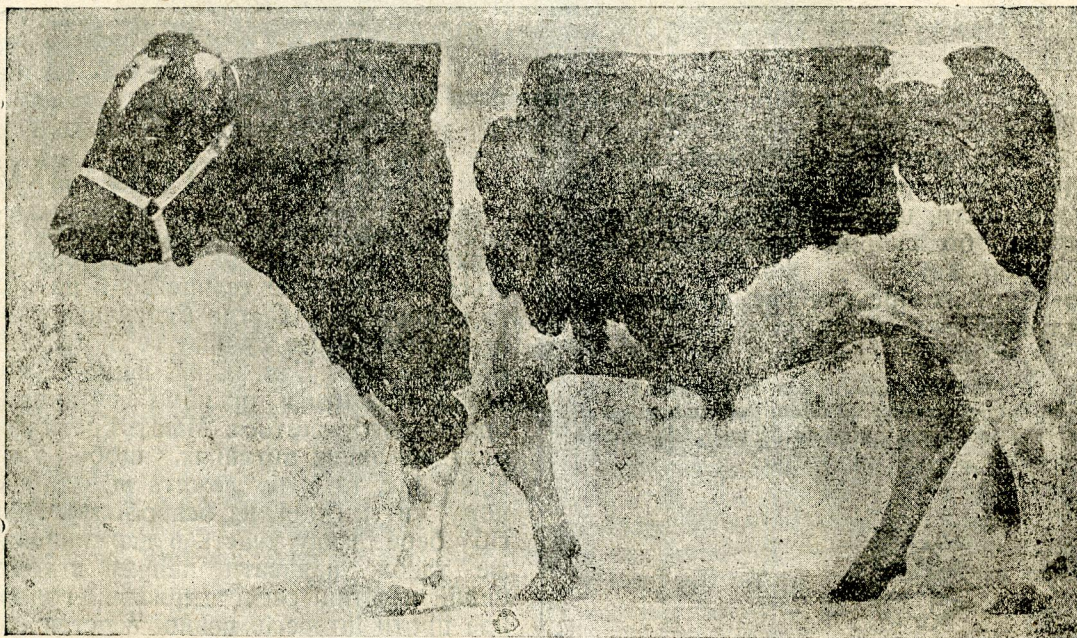
В наші гірські околиці надаються гірські раси заходу, з гір альпейських. Гори змусили їх до того, щоби розвивалася в них кість та сильні на кости мязи, тобто мясо, а буйні трави спонукували до молочности. Спроваджені до нас на доли вони занепадають так як згадані низинні, та в горах вони у нас тримаються добре.

Їх вітчиною є Швайцарія і ближчий нам за Австрії Тироль, тому часто мож почути у нас їх назву: тирольські. Там в Альпах знані є головно такі раси: Сіментальська (має нині много відмін) сорокатої масти, або червоної або булкової з білими латками. Це найліпша раса. Вона важить до 700 кг, бугай до 1000 кг., дає молоко товсте, 3—4000 літрів річно. Її можна в нас часто видіти. (Гл. обр. 5 і 6).

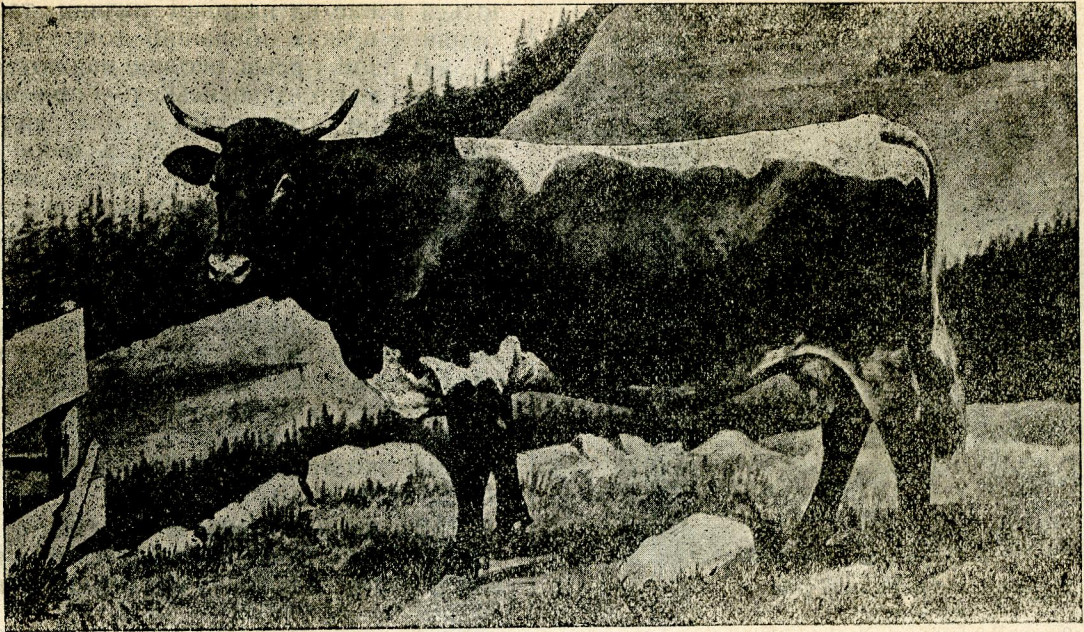
До неї зближена, але лекша є раса пінцга в сь к а. Вона виплекалася не в швайцарських, але в австр. Альпах. У нас менше знана. (Гл. об. 7).

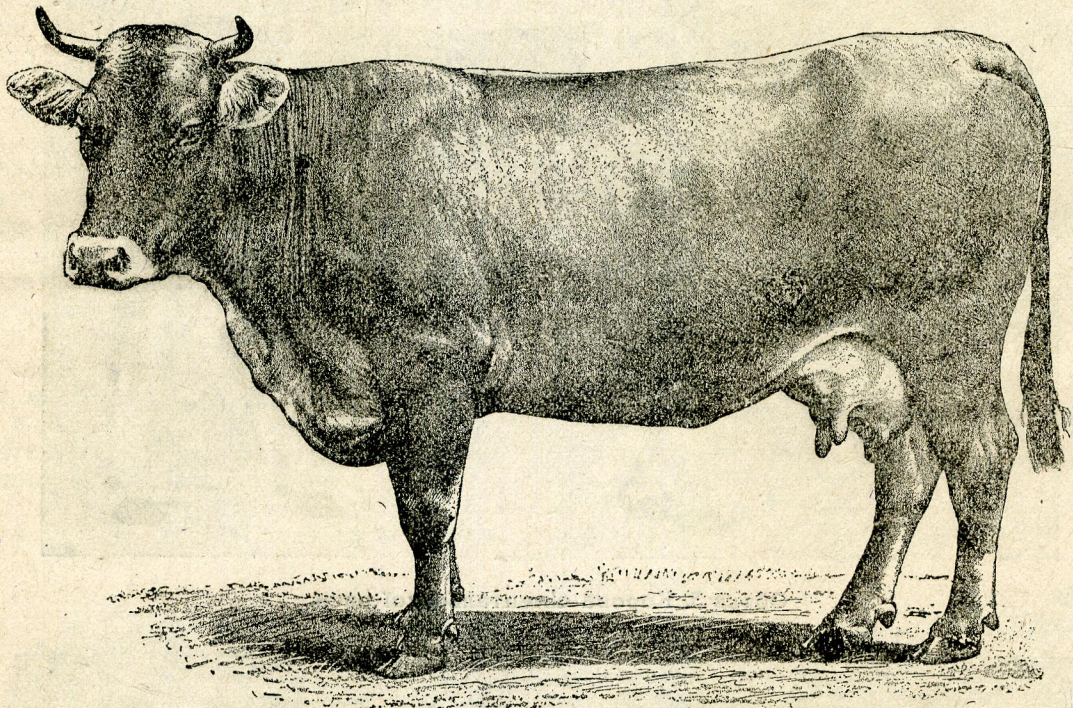
Образ 5. Корова сіментальської раси.

Образ 6. Бугай сіментальської раси.

Образ 7. Корова пінцгауської раси.

Образ 8. Корова раси Швіц.

Швіцка раса, бурої одностайної масти. з яснішим пругом через хребет, доходить до тої самої ваги і молочности, що сіментальська, в нас менше прийнялася, бо скорше занепадає і вироджується. (Гл. обр. 3).

Є ще много других гірських рас та про них тут вже не згадуємо*.

* Хто хоче ближче познайомитися з расами рогатого скота, радимо перечитати: „Головні основи годівлі домашніх звірят“ Раковського, видавн. Тва „Сільський Господар“.

Дещо про мита.

Із пробудженням національної свідомости та стихійного відруху до усамостійнення, пробуджується також наше селянство й на полі культурнім та економічним. Світла будуччина українського народу лежить без сумніву в його всесторонньому формуванню. Наш нарід, наше селянство повинно також цікавитися ріжними питаннями, які його прямо доторкаються. Мають брати участь і в складних державних питаннях, щоби так порозуміли, відки йде, та в чім лежить не одно зло в загальному житті, (доріжня, безробіття). Лише в цей спосіб бере живу участь в державному життю, може також надавати напрям в торговельній чи иншій політиці своєї держави, головню, як вона йде проти інтересів певної верстви народу.

Торговельна політика є одною із

ділянок заграничної політики держави. Її завданням є навіязувати господарські взаємини, взаємну торгівлю між своєю державою та чужою. Ізза цього заключаються з чужими державами договори господарського характеру, а між ними торговельні договори.

Отсю торговельну політику можна вести після двох різних засад, а саме: вільної торгівлі або охорони домашньої продукції.

Політика вільної торгівлі стремить до усунення всіх перешкод та обмежень в міжнародній торгівлі. Ця політика є безоглядною супроти домашнього виробництва, а цим приносить користь тільки самій торгівлі.

Навпаки політика митової охорони домашньої продукції звертає увагу на домашнє виробництво, яке старається охоронювати перед чудною конкуренцією. Цяж моглаби пошкодити домашньому виробництву або зовсім його знищити.

Найважливішим чинником в торговельній політиці усіх держав є мита, які більше чи менше охоронюють різні ділянки господарства, як промислу чи сільського господарства.

Політика митової охорони кермується отсими способами: повною забороною довозу певних виробів із чужини, навіть і забороною вивозу сирівців; або стяганням оплат на границі. Ці оплати звемо митом.

Мита можуть бути довізні, перевізні або вивізні, залежно від того, чи збираються при довозі товару із чужини до нашого краю, чи вивозі товару домашнього до чужини, чи при перевозі через державу товарів одної чужої держави до другої. Деякі мита мають характер мита скарбового, то є такого, яке тому збирається, щоби державний скарб мав прихід. Цей прихід буває звичайно нагородою за податки, збирані внутрі держави.

Завданням охоронних мит є обтяжити довіз чужого товару спеціальним податком, щоби в цей спосіб зменшити або й зовсім усунути конкуренційну здатність чужого товару, який загрожує домашнім товарам. Після цього, за які вироби збираються мита, ми відріжняємо мита земельні (аграрні) і мита промислові.

У кожного мита найважливішим питанням є його висота. Якщо мито є так високе, що чужа конкуренція є виключена на домашнім торзі, є це т. зв. мито прогібіційне. Мито, яке чужу конкуренцію не усуває зовсім, тільки її приглушує та припинює, це є мито охоронне.

Дальше маємо ще мита реторзійні. Їх уживається лише тоді, як неможливим є договоритися з котрою небудь державою при митових переговорах. Такі мита бувають звичайно першим кроком до т. зв. митової війни. Пр. наша держава супроти іншої заведе так високі мита, що цим унеможливить довіз товарів, а коли це зробить і та друга держава, тоді цим зовсім унеможливиться обопільна торгівля, а настає дійсна митова війна.

Висоту мита означається митовою таксою. Ця такса може бути: незмінна (стала) а становиться на одиницю ваги або за штуку або змінна (рухлива) а становлена певним відсотком із ціни товару.

Кожна держава, яка веде митову політику, має свій митовий тариф. Цей тариф поміщає список товарів що підлягають митові, із відповідними митовими таксами. — Цей митовий тариф може бути автономний (загальний) або договірний. Держава, яка видасть законом митовий тариф, може це зробити зовсім самостійно, нео-

глядаючися на інші держави, чи то без попереднього переговорювання із ними. Є це т. зв. митовий тариф автономний. Цей тариф є однаково важним для усіх держав.

Якщо однак держава, яка видала митовий тариф автономний, почне переговорювати з котрою-небудь з других держав о зниженні мит, то є почне заключавати торговельний договір, тоді висоту мит установлюється взаємною згодою цих переговорюючих держав. Тоді такі мита зовемо митами договірними.

Дуже часто буває, що при складанні митових тарифів автономних треба тямити на можливість договорів в будуччині. Тому саме деколи становляться подвійні такси: т. зв. мінімальні (найменші) і т. зв. максимальні (найвисші). — Такси максимальні є важні для держав, із якими не було заключеного жадного договору. Колиж заключається договір із якоюсь державою, так тоді непотрібно вже переговорювати о висоті такс митових. Тоді остаються важними такси мінімальні.

При договорах із державою, яка має подвійний митовий тариф, звичайно згоджуються на тарифи мінімальні. У держав, які мають оден митовий тариф, муситься договорювати о висоті мита на кожній товар зокрема. Головною точкою таких договорів буває питання дозвільного систему, про цей товар, на яким державі спеціально залежить. Метою торговельних договорів є досягнути як найбільші вигоди при уділюванню дозвілля на вивіз, становлення як найменших датків і т. п.

Довіз, вивіз та випадково перевіз товару слідкується і занотовується статистичним урядом. Праці цього уряду видається друком у книжці т. зт. „Статистика заграничної торгівлі“.

Із висліду цієї статистики ми дістаємо т. зв. торговельний білянс, який може бути або активний, якщо вивіз перевищає довіз, або може бути пасивний, якщо вивіз є менший від довозу. Таке спровадження торговельних білянсів має велике значіння. Якщо білянс є активний, осуджуємо на багатство і добробут держави. Якщо білянс є пасивний, зменшується народне майно усіх верств населення в державі, настає зміна домашньої валюти а з тим доріжня, безробіття.

Чи треба чесати корови?

Многі наші господарі ще не хотять зрозуміти тої випробованої правди, що корову треба чистити з бруду. Їм шкода часу. По правді, вони не привикли. А напевно звиклиби, як самі пересвідчилибися, що корова щодня вичищена значно більше дає молока, є значно дорожа, а паша виходить більше на пожиток. Ми скажемо нині, чому воно так є, а може це переконає декого, що треба чистити, чесати.

Проби виказали, що як хто заліпить половину тіла у чоловіка якоюсь такою масою, що не допустить до шкіри свіжого воздуха, ані зі шкіри випарів, то чоловік починає гинути серед признак удушєння. Виходить, що чоловік дихає не лиш легєнями, але і цілим тілом. Він потиться також, а при тім усуває з тіла шкідливі складники. Як тіло заліплєне, ці складники троять його. У звіряти діється те саме. Як обліпити його якоюсь липкою матерією, воно згине, удуситься. Бруд, кал та всяка нечисть на тілі дуже ослаблюють його. Вже не говорити о цім, що в бруді множаться

зародки хоріб, галапасів, які відаються в шкіру так, що вона свербить, докучує, дразнить, а бідна корова не в силі навіть пошкробатися, тож терпить, тратить охоту до життя, тратить здоров'я, силу, молоко, апетит. Це все доскулює її найбільше в літі, в часах спеки.

Ще як літом вона є день в день на сонці, то бруд аж прилипне, тому що корова потиться. Хіба що вітер та дощ позривають і позмивають бруд, або хто змилюється і зажене корову в ріку та виміє, тоді корові стає легше. Однак на вітер та дощ нема що чекати, треба що дня самому обчистити.

Чиститься так само, як коні. Треба спершу витерти жмутком соломи під шерсть, а потім взяти в одну руку щітку а в другу згребло і щіткою витягати з шерsti бруд, а згреблом вибирати його зі щітки. Найліпше чистити на подвір'ю, щоби вичесаний порошок не лишився в стайні. Згреблом не чиститься, бо згребло мало бруд витягне, а лише шкіру раниць. Як корова заліплена калом, то не треба його, як що він засох, здирати, бо тоді здаємо шерсть, а це болить. Тому треба обмити, а аж потім чесати щіткою. Дуже це здорово заганяти худобу літом в ріку та там викупати, але як корова вже перед тим вичищена з пороку, або вже витирати в воді соломою, щоби вода забрала болото. Так чищена корова дає значно більше пожитку, тому на чищення ніколи не треба жаліти труда.

Малі телята також треба чистити, бо практика виказала, що чищені значно скорше ростуть, дозрівають.

Найліпше чистити все в оден час, бо корови так до того привикнуть, що вже відчують брак, як їх чистити не в пору. Найліпший на це час це рання пора.

Скаженина.

(Також кажуть: пес збісився, пес паскудний).

Є це пошесть страшна, на що западають не тільки пси, бо через них вона переноситься на інші звірята, а що найгірше, навіть на людей. Люде не знаючи страшних наслідків, маловажають собі ту пошесть і легковажать обов'язуючі приписи, як маркування псів, держання на упоні (привязані).

Думка у людей, що немов скаженина повстає з горяча, зимна, горячого їдження не є правдива, бо досвіди і наука виказали, що ті причини не викликають тої страшної пошести. Недуга та дістається до звірини і чоловіка тільки через укушення скаженим звір'ям або й чоловіком і всекінчиться смертю.

Читаючи пиставить мені, знаю на певно, три питання. Перше, відки взявся перший випадок скаженини, друге, чому не кожде укушене звіря або чоловік не скажеться, а третє, чому в часі горяча або морозу є найбільше випадків скаженини.

Поясню поставлені питання ось так: пошесть скаженини знана від непамятних часів. Однак заразок тої недуги до нині незнаний, бо є ультрамікроскоповий, то є так дрібенький, що не дається шклами розслідити, а також годі дослідити, де заразок живе і чи крім дороги укушення не шириться і в инший спосіб. Нині розпізнаємо в мозгові скаженого звіряти так звані тіла Негрегіого, які крім найдених змін при секції дають певність оречення, що маємо до діла зі скажениною, а не з иншою недугою. Вкінці маємо ще много заразливих недуг так у звірят як

і у людей, о котрих не можемо сказати, відки вони беруться. Нині стоїть наука на становищі, що тільки дорогою укушення пошесть та поширюється.

Чому укушене звіря чи чоловік не все улягає тій недугі? Не кождий пес, котрий летить зі спущеним хвостом, мусить бути скажений, а як вкусить, звичайно кажемо, що скажений пес покусає. Однак пес міг хоріти на біль зубів або на робака (*cenurus cerebri*) в мозкови і для того летів лютий і тому кусав, а покусаний не сказився. Як рана з укушення сильно кровавить, то кров сполікує тоті невідкриті заразки і для того покусаний також не казиться.

Найгірші для того є рани драпані, поверховні, де кров не тече. Випадків скаженини є найбільше в часі горяча і в часі морозів з тої причини, що власники псів за них не дбають, не дають їсти, а такі пси летять за жиром і частіше спотикаються з псом скаженим та заражуються.

Звичайно до 6 днів по укушенню виступають прояви скаженини, але бувають випадки, що і по кількох місяцях по укушенню та пошесть виступає

Прояви.

Маємо встеклину спокійну і остру (гвалтовну). При спокійній формі звичайно пес своїх не кусає, ховається або втікає з дому і гине десь в віддаленню від загороди. У такого пса найперше виступає поразення (звисання) долішної шоки, зір блудний (мелянхолійний). Голос охриплий, змінений, часто повтаряючийся, є брак апетиту, а вид води, або впровадження більшого снопа світла, викликає атак. Однак поразення (параліж) заду не дозволяє встати і пес гине.

Прояви скаженини можуть виступити і в формі острий, з цею різницею, що пес зараз втікає з дому. Притриманий через своїх людей також їх кусає і утікає, а по дорозі кусає, що подибає, поки не виступить недовлада (параліж) шоки, а потім параліж заду. Зір у такого пса є дуже острий, дикий.

У инших домових звірят виступає лютість, звірята кидаються, драпають по стінах, копають, б'ють рогами, зір дуже острий, витріщений, а в місци укушенням так труться, що здають собі цілі плати шкіри. Є це недуга нечуліма.

Осторога.

пси волоцюги безумовно вбивати. Як побачимо у наших псів брак апетиту, нечистий зір, рухи, якби лапали мухи, хотяй ті їм не доскулюють, неможність пити води, змінений голос — тоді повинні ми зараз такого пса не тільки припиняти, але і замкнути, щоби з загороди не втік і не міг нікого покусати. Особливо щоби не були покусані коти і кури, бо ті звірята скачуть до очей і спричиняють рани дерті, малокровавлючі, а тому найнебезпечніші. Коли наш пес кусався з чужим підозрілим псом, треба його зараз забити, хотяйби було його найбільше шкода або жаль. пси належить тримати на упоні, а в ночі найбігають на ливні біля стайні чи хати.

О випадку скаженини треба зараз донести до уряду і не таїти випадків, бо тоді влада безсильна в боротьбі з тою пошестю.

Щоби тої страшної небезпеки позбутися, конче мусять усі йти на руку владі і точно перестерігати виданих приписів і розпорядків.

Лікар вет. Білинський.

Питний мед.

II.

Фабрикація питного меду є дуже проста й не вимагає великих видатків. Лише при ній треба придержуватися ось таких правил:

1. Питні меди робиться (фабрикується) з патоки (чистого меду) й води при допомозі варення, ферментації а вкінці доспівання напиту. Меди можуть бути тяжкі й легкі, а це залежить від кількості в ньому води й патоки. В котрому медові є більша частина, або хочай рівна патоки з водою — такі меди називаються тяжкими й є сильнішими від цих, у котрих є більша частина води, як патоки; ці меди є слабші від повищих і називаються легкими.

По силам діляться питні меди на такі класи:

I.	на 1 кг. патоки	1 літр	води	—	двоак;
II.	" " "	"	2 літри	"	— трояк;
III.	" " "	"	3 "	"	— чворак;
IV.	" " "	"	4 "	"	— пятак;
(V.	" " "	"	5 літрів	"	— шестак).

З першої класи маємо меди тяжкі або товсті, з другої й третьої середні, а з четвертої легкі. Меди пятої класи є цілком слабкі й дуже рідко вживаються.

Тяжкі меди мусять лежати після ферментації в пивницях довгі літа (від 8—20 років), щоби були справді добрими медами. Але після цього часу безпечно бочілка цього меду може лежати на королівському пировому столі. Меди II. класи є добрі до ужитку від 2—4 літ; III. класи після року, а IV. і V. кл. можуть бути добрі навіть перед роком.

2. Добрий питний мед повинен мати крім сили краску, запах і смак, а це все залежить від роду патоки (патока з нектару липи, акації, конюшини й еспарцети, овочевих дерев а вкінці гречки й іншого зілля). Найкращі меди є з патоки липи й акації.

3. При варенні медів треба (а не конче) додати різного роду приправ і коріння, щоб йому надати запаху чи то смаку. Найважнішими приправами є: хміль, цинамон, цитрини й помаранчі, яловоць, пахучий перець, гвоздики, сушені ягоди чорної порічки, ванілія, листочки й олійок рожі та много много інших. Хміль вживається звичайно до кожного роду меду від 50—100 грамів на 100 літрів плинину. Отже припадає на 1 літр сумішки 1 гр. хмелю. Прочих присмаків уживається від 4—10 гр. на 100 дітрів. До одного гатунку меду можна вжити кілька родів приправ, але таких, що гармонізувалибися годилибися) зі собою. При тому треба пам'ятати, що не приправа надає напиту вартості, а рід патоки й спосіб фабрикації.

4. При фабрикації питного меду мусить задержатися безоглядру чистоту.

5. З різних родів патоки одержуємо різні сорти питних медів. Але й з одної якості меду можемо отримати різного роду відміни меду, коли до кожної відміни дамо іншу приправу й інакше його сфабрикуємо.

До ферментації меду потрібні є дріжджі, але не такі звичайні, що вживаються до тіста — а шляхотні. Такі шляхотні дріжджі можемо собі зробити дуже легким способом, а саме: треба купити в одній з українських кооператив кілька дека великих здорових родзінків, змолоти їх на машинці до мяса або дрібно посічи ножом. Опісля ці посічені родзинки всипається до слоїчка, нали-

вається його водою, слоїчок зав'язаний рідким платком ставиться в теплу місці. Після кількох годин цей розчин зачне буритися й пінитися; це витворюються шляхотні дріжджі. Після двох-трьох днів розчин у слоїку буде майже густий. Це за так короткий час витворилося так багато дріжджів, що плин замінили в майже ціпке тіло.

Отже коли вже все маємо приготоване (патоку, воду, приправу й дріжджі), приступаємо до варення меду. Але передше треба собі приготувати рецепти, по котрим будемо варити мед.

І так: хочемо мати мед третьої класи. Рецепт виглядатиме в цей спосіб:

1. На 1 частину меду 3 частини води (чворак), а заправляється його додатками з 50 гр. хмелю, 10 гр. цинамону й 10 гр. цитринові шкірки на 100 літрів плинину.

2. На 2 частини патоки 1 частина води й вариться так, щоби після зварення було відношення води до патоки таке саме, як було передше. В часі варення дається в чистому платкові на кожних 100 літрів плинину 100 гр. хмелю й шишок (з хмелю), 3 стручки ванілії та 300 гр. селероного листя.

Після скінчення ферментації плин зливається до бочки, а отвір затикається мішочком, наповненим піском. Після двох літ цей мед спускається до пляшок і сильно закорковані переховується довгі літа. Він може бути до вживання щойно за 10 літ, бо є дуже солодкий. В старості літ стається чимраз менше солодким і ліпшим.

3. На 1 частину патоки 1 частину води. Мед цей заправляється так, що на 100 л. плинину дається 50 гр. хмелю, 20 гр. фялкового коріння й 2 кроплі правдивого рожаного олійку або 50 гр. сушених чи то сирих платків рожаних (з цвіту). Мед є до вживання добрий уже за рік після скінченної ферментації. І т. п. рецепти.

Коли вже маємо готові рецепти, вибираємо собі найвідповідніший і по його вказівкам варимо мед.

До варення меду найкраще надаються камінні горці, як варимо плин у малій кількості; поливані (білені) кітли, як варимо в великій кількості.

Посудину, в якій варимо мед, не наповнюємо до самого верху, а лишаємо хочай 10 см. у глибокого простору, щоби як мед кипітиме й пінитися, не витікав з кітла чи горця. Варення меду триває 3—4 години. А за цей час випарує з меду значна частина води, на місце котрої треба додати свіжої (кип'ячої), щоби задержати первісне відношення між медом а водою. Протягом варення мед піниться й видає шумовиння, котре збирається до окремої посудини. Медовий плин треба так довго варити, доки він цілком не щиститься (доки не перестане йти шума). Тоді додається до меду присмаки, та вариться ще з пів години. Опісля плин остиджується, а як остойтеться, то проціджуємо через досить густий платок.

До процідженого меду даємо дріжджі аж тоді, коли так вистигне, що напившись, не попечемо собі уст.

Чистий проціджений мед з дріжджами зливаємо до посудин, в котрих відбудеться ферментація. На це найкраще надаються дубові бочки, як ми фабрикujemo мед в більшій кількості; склянні бутлі чи слої, як варимо мед у меншій кількості. До цієї роботи послужать нам бочки, що з цих щойно стягнуто спіритус, коняк, рум або сильне вино. Бочок, в котрих був передше оцет, пиво або легке вино, мимо найдокладнішого миття й парення не можуть бути вжиті до фер-

ментації, бо в них мед перемінився в оцет. Слої чи бутлі можна вживати всі, без огляду на це, що в них було передше, лише треба добре обмити й випарити.

Мед зливається до посуду так, щоб у бутлях і слоях була порожня шийка; в бочках лишаємо невеликий вільний простір. Отвори в бутлях і бочках зав'язуємо рідкими платками.

Так зіллятий мед ставимо на теплому й ясному місці так, щоб тепло було коло 30° Цельсія. Після короткого часу завважимо, що плин мутніє й піниться; далше починає шуміти й так піниться, що шумовиння навіть протікатиме через платок. Це відбувається в меді бурлива ферментація. Від часу до часу треба плин замішати, щоб ферментація відбувалася всюди рівномірно. Шумовиння й піну треба завсиди збирати. Бурлива ферментація звичайно устає після 3—4 тижнів. Піна вже перестає виходити; а на споді посудини лишається осад (надмір дріжджів). Тепер треба плин перелити в нову посуду, осад зі споду викинути, вичистити посудину й назад перелити до неї мед.

Очистивши мед з осаду, ми забрали йому надмірну кількість дріжджів, що перевели бурливу ферментацію й зіли великий процент цукру та витворили уже багато алкоголю. І тому тепер відбуватиме спокійний фермент, бо не стало для дріжджів цукру на так обильне відживлення, як було передше. Щоб не допустити до меду інших живин, котрі викликають оцтовий фермент (замінилиби мед на оцет), треба замкнути приплив воздуха до плину. Це треба зробити в такий спосіб: в чопі чи коркові треба вивертити дірку; до неї заложити склянну або з бозу зроблену рурку (без найменшої дірочки). На цю рурку натягнути гумову довгу на 50—80 см. Тепер так приготуванним корком затикаємо бутлю чи слоїк, уважаючи, щоб кінець скляної рурки не досягав до плину; другий натовість кінець гумової рурки вкладаємо до мищинки з водою. Всі дірки чи шпарки, якіби були в коркові, залишаємо воском. В цей спосіб є замкнений приплив воздуха до середини посудини, а гази, які витворюються при ферментації, мають свобідний перехід рурками й через воду. Так приладжені посудини з медом переносимо до пивниці й ставимо у холодному місці. Час до часу треба змінювати воду в мисочці.

В тімто часі мед очищується й дозріває. За 4—5 місяців плин є вже цілком чистий і ясний. На споді посудини знов є осад, але значно менший від попереднього. Знова переливаємо теч і звільнюємо її з осаду. Опісля не переливаємо меду до вичищеної посудини, а стягаємо його до бутельок і фляшок.

Щоби переконатися, що мед справді дозрів, беремо одну відітану фляшку напитуку й ставимо в теплому місці. Коли від 1—2 днів плин не змутніє, то є знаком, що напитунок є добрий й можемо його цілком певно стягнути до фляшок і закоркувати. В противному разі (колиби плин змутнів і змінив краску) треба лишити його ще на кілька днів у попередній посудині.

Стягнені меди до фляшок мусять ще полежати якийсь час у пивниці, відповідно до їхньої сили (двоак, трояк, чворах...), щоб були добрі до вживання. — (На підставі пасічного підручника Й. Льоренца).

З повищого бачимо, що фабрикація питного меду є дуже легка й не потягає за собою майже жадаих видатків. Хто раз спробує собі на свята чи празник приготувати добрий напитунок, то не перестане його фабрикувати доки житиме.

А. Доорянський.

Кілька уваг в господарстві.

Паша, живий інвентар і рілля — мусять бути в відповіднім відношенні до себе в кождім господарстві. Живого інвентаря повинно бути тільки, кільки вимагає потреба до випродукування навозу, щоб рілля утримати в відповідній навозовій силі. Паші повинно бути тільки, кільки потреба до відповідного виживлення посіданого живого інвентаря. Хто не дійшов ще до того стану, най не думає, що потрафить відразу своє господарство впровадити в нормальний стан. То можна досягнути тільки поступенно. Засада повинна бути така: Щоби розмножити інвентар, треба помножувати його о тільки, кільки можна утримати в добрім стані. Тримати много а марного інвентаря, є нічо инше, як руйнувати господарство.

Докази ва це ось такі:

1) Головна ціль живого інвентаря в господарстві є — мати з нього роботу, молоко, мясо, товщ, вовну. Одна часть паші йде на утримання інвентаря при життю, а друга доперва на видобутте з інвентаря повищих користей. О скільки другою частею паші догоджує інвентареви, о стільки він дає мені за це в нагороду роботу, молоко, мясо, товщ і вовну. Коли відбираю другу часть паші і ограничую тільки на першій, яка є потрібна до утримання інвентаря при життю, тоді убуває мені доходу як роботи, молока, мяса і т.п. і нема жадного пожитку.

2) Марні звірята менше відпорні на злі впливи і далеко більше підлягають хоробам, як звірята удержані в добрім стані. Відси то буває часто помір між звірятами.

3) Може хто скаже: як маю багато худоби, то є много приховку. То має місце лише в такім випадку, як є багато паші, бо приміром кінь потребує при скупім кормленні 5 літ рости і ще буде нужденний і малий, а при добрім кормленні в трох роках буде дозрілий і великого росту. Простий рахунок і в кождім разі ліпший зиск.

4) Може хто сказати „тримаю багато звірят, то маю досить гною“. То правда, але тільки в такім разі, як є тільки паші, що ті звірята можуть бути утримані в належнім стані. В противнім разі той рахунок зовсім мильний.

Звірята треба уважати за машини до роблення гною. Як я могу якусь кількість паші перепустити через 200 машин, ліпше вийду коли ту саму кількість пушу чере 100 машин, бо кількість гною буде та сама, кошт менший, а дохід з держання худоби висший.

Засада для господаря є така:

1) В кождім господарстві повинно бути відповідне відношення між пашею, а живим інвентарем.

2) Коже господарство повинно тягнути до помноження паші, а потім крок за кроком — до помноження живого інвентаря.

*Павло Баранишин,
господар в Підлісках великих.*

Обовязком кождого українського рільника бути членом своєї станової організації „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“, платити членські вкладки по 1 зол. річно і передплачувати фаховий орган.

Де причини непоплатности господарки?

Бувало колись, українські землі славилися шпихлірами пшениці, яку ціла Європа знала. Нині не то на продаж збіжжя нема, а то на виживлення треба поза господарством доробляти. Чому воно так? Тому, що людей більше, а землі не прибуває, а до того земля використовується з року на рік пісніє.

Є краї, де ще густіше населення як в нас, де ще менше землі, та вона їм більше пожитку дає, бо вони більше учені на управі ріллі, а більше учений вміє з землі більше добути так, як більше учений швець чи кравець зі свого варстату. Наші землі не є злі, а менше дають видатку.

Ось з гектара є видатку в сотнах метр:

	пшениці	жита	ячм.	вівса
У нас в Галичині	9	8	7	6
На Моравах	13	12 $\frac{1}{2}$	15	12
На Чехах	14	13 $\frac{1}{2}$	15	12 $\frac{1}{2}$
В Австрії	14 $\frac{1}{2}$	14	13 $\frac{1}{2}$	15

Є краї, приміром Німеччина чи Данія, що з гектара мають ще більше видатку.

Колиби так в нас до того дійшло, то не лиш можнаби усіх вижити, але й на продаж за границі можнаби мати.

Деж тому причини? Причиною є повени мочарювати ґрунти, розкинені парцельки та всякі другі нещастя, бо держава не дбає за це, щоби зрегулювати ріки, щоби помочи мокрі ґрунти відводити, роздріблені, розкинені парцельки зцілити. Причиною є надмірні тягарі, які накладає держава, та шкідлива політика господарська влади, бо довела до того, що рільник купує всьо дорого, а продає збіжжя тано, так, що немає защо навіть направити поля, купити гноїв, плуга, коня, тощо.

Та є вина ще й в тому, що у нас премного є людей, які підписатися не вміють, байки прочитати не знають, не то господарську книжку, газету. А без господарської газети та книжки рільник сліпий так, як сліпий швець, що навчився лиш прищипки латати, а хотівби чоботи шити та лиш шкіру псує.

Ізза того виходять премногі блуди в господарюванні наших рільників, вони тримаються наших рільників від діда прадіда. Головнішими блудами є: 1) загонова управа ріллі, а не плоска, 2) уживання стародавніх плугів, а не новітших значно поправлених, 3) про многі нові прилади, як сповхняч, пружинові борони, новіші рала, грубери, екстірпатори вали і прочі прилади до управи ріллі многі наші рільники навіть не знають нічо. 4) звиклі до сіяння руками, не знають оцінити вартости рядових сіялок, 5) не оцінюють вартости зміни свого насіння, яке зводиться, на добірне, не знають добре вичищувати збіжжя призначеного до сійби, ні не знають приладів до чищення, як трієри, сортівники, поправлені віялки, млинки, 6) не знають вартости штучних гноїв, ні не знають як їх застосувати, 7) навіть зі стаєнними гноями так заходяться, що марнують, в рови випускають гноївку, підчас як другі купилиби цю гноївку, коби можна було, 8) не стараються самі спільно відводнювати ґрунтів, як державна влада не йде з помічю, а вже про наші сіножати, які ніколи майже ні борони ні навіть попелу та гноївки не видять, як не штучних погноїв, аж говорити жаль, такі запущені. До того громадські пасовиска, ці величезні простори, з яких можаа мати величезні пожитки, лежать пустарями, неужитками, 9) блуд-

ним є у нас звичай, лишати стерні на пасовиска бо того ніхто крім нас не робить і ми не повинні, 10) блудний звичай тримати межі та на них насіння хопти плодиги а під ними миши та другі шкідники, 11) зле відбивається на нас, що не привикли ми записувати все, всьо, що треба пам'ятати на будуче, 12) що не привикли провадити рахунків господарських.

Та годі тут вираховувати всі блуди господарські. Є їх премного. Про них можемо дізнатися з книжки, з газети, з порівнювання свого господарства з господарствами чужими. Згадатиби ще о цім, що в нас худобу лічать всілякими забобонами, або впрост шкідливими способами (вирізняють паскудника, вигортають кров), що аж жаль за таку дурноту шкідливу для них самих, за віру в знахорів.

Згадатиби ще, що многі не знають, відки і чому хвороби у худоби беруться, на Божу волю складають, як кинеться всіляка зараза на овочі, збіжжє і чекають безрадно, коли це минеться.

Неодин каже, що знавби господарити, як що мавби більше поля та грошей. Воно також правда, але поля ні грошей ніхто не дає і не дасть, а жити треба, дітей годувати треба. Та чи ті, що мають більше поля і грошей, а не мають в голові науки про господарство, ліпше господарюють, чи вони менше вірять знахорам від худоби? Розум в господарстві, то також гроші, а премного тратимо грошей злою господаркою.

Це все може розв'язати помалу книжка, газета, добрий примір.

Уваги при хованню худоби.

Ховання худоби має бути таке, щоби як найвчасніше принесло пожиток. Селянин не сміє бути байдужним, чи молоде звіря розвинеться рік скорше або пізніше. Як вчасніше наступить його розвій, користається на паші і скорше вертається капітал вложений на вихів. Не досить того, щоби звіря скоро росло, ходить також о як найліпше використання паші. Розуміється, що скоро розвиваючіся звірята добре травлять, використовують пашу і є найпожиточніші.

Я сам вже давно спостеріг, що одно звіря ліпше їсть і скорше опасається як друге — то є, що одно звіря з тої самої кількості паші дає молока і мяса більше від другого. Виходить з того, що звірята добре визискуючі пашу, мають в господарстві значно більшу вартість, а також коли на кількаморговім господарстві можна притримати о одну штуку більше худоби, то і паша осягне більшу вартість.

Моя практика доказала — по перше, що ті обі власности дається у кожній штуки осягнути через сильне живлення в першій році життя. Хто хоче скоро дійти до цілі, щоби його худоба скоро розвивалася і добре оплачувала пашу, то найліпше зробить, як свою корову буде парувати з расовим бугаєм. Однак і расова худоба — уживана до розплоду — повинна у високій степені посідати всі прикмети раси, бо звіря може дати своему потомству лише такі прикмети, які само посідає. Головна річ, щоби расовий бугай був доброї будови, о тонких, але сильних костях. делікатній і гнучкій шкірі, о широких грудях, довгім і глибоким кадовбі, широкім хребті і сильно розвинених крижах. Такі розплідники посідають склонність до доброго визискання паші. Купувати расові корови — це дуже дорого виносить. Найтанше приходить до ліпшої худоби через набуття до громади расового бугая.

Телята до хову мусять бути вибрані. Тільки найліпші о добрій будові тіла зіставляється на ховання а всі другі мусять бути усунені. Тільки таким способом і добрим живленням можна прийти до доброї худоби. Коли худоба походилаби навіть по найліпших родичах, а є зле живлена і нужденно вихована, то змарніє і не принесе користи. Щоби мати добре теля, треба старатися о нього завчасу, коли корова вагітна. Плід доперва тоді докладно розвинеться, коли корова буде добре живлена, а тим самим буде могла сильно відживлювати теля. В літ повинна корова мати добре пасовиско — в зимі добре сіно, а при тім додаток грису або макухів. До розвою костей у теляти, в лоні матері, потрібні є конче відживні паші. Нерозсудні селяне тільну корову живлять лихо — думають, що коли вона дає мало молока, то не треба її і добре їсти давати. З другої сторони — вагітної корови не треба знова спасати, бо то так само є шкідливе, як голодження. Досвід учить нас, що запашені корови родять телята недокладно розвинені. Тільні корови вимагають також великої уваги і догляду, щоби не скинули плоду. Належить уважати, щоби хто корови не бив, не штуркав, щоби не послизнулася, не впала. Не треба гнати по кепських дорогах, поїти водою зіпд леду, кормити змерзлою або покритою інеєм, зіпсутою, стухлою, зігнилою і замуленою пашею. Того рода поповнені неосторожності — впливають шкідливо так на корову, як і на теля. Тоді не тільки що корови скидають плід, але є ще і на тім страта, що корова марніє і через довший час дає мало молока.

Павло Баранишин,
господар в Підлісках вел.

Осторожно з вогнем, ще осторожніше з дітьми!

У нас пребогато майна йде рікрічно з димом. В кожному майже селі буває в році хоть оден пожар. До того статистика каже, що пожежі вибухають найбільше в осени по зборах. Господар зібрав плоди своєї цілорічної праці, а тут ненадійно в одній хвилі пожар переменить найзасібнішого господаря в нуждаря.

Кілько то погорілців ходить що року від хати до хати та просить о кусень хліба, соломи, о одіж!

Перед війною ще можна було якось при помочі других, при помочі влади відбудуватися. А нині? Тому треба нині здвоїти-потроїти осторожність.

Ми казали, що найбільше є пожарів в часі жнив, в осени. Чому так? Бо тоді усі старші є в полі при роботах, а діти малі остають дома без опіки. Тоді в добавок усюди повно соломи, люде звозять збіжжа. В такий час можеш через ціле село переходити, в усі стодоли заглядати, попід стоги свобідно ходити, а не найдеш там нікого крім малих дітей, які бавлять ще менші. Цим дітям дається нераз в руки сірники, щоби могли молока цим меншим дітям загірті, чи на обід бараболі зварити. Діти бавляться сірниками, тож нагода до пожарів легка.

Кожний пастушок, що корови пасе, має також зі собою сірники, він ховає їх перед старшими, бо йому треба на поле, щоби, як буде пасти корови, бараболі печи. Менші люблять наслідувати цих старших та пробують також братися печи бараболі, але під хатою чи в стодолі. Не говоримо вже тут блище о цім, що і старші нераз в осени

доведуть до вогню, а то при сушенню конопель в хлібових печах.

Цього треба вистерігатися. В многих наших селах заводиться вже звичай, що в них є так звані діточі приюти, або діточі садки. Господарі складаються по кілька золотих, наймають хату і розумнішу жінку, а господині зносять туди свої діти ранком і лишають їх під опікою цієї жінки аж до самого вечера. Там діти і їду дістають і виспатись і побавитись можуть до сходу. Буває також таке, що б газдинь умовляється і кожда за чергою лишається раз в тиждень дома та опікується дітьми усіх цих газдинь та господарства їх догляне.

Ще в деяких селах завелось таке, що такий діточий садок чи там приют веде фахово вишколена особа, в роді учительки і вона не лише опікується, щоби дітям нічо не сталося, але плекає їх, живить, виховує, учить.

Такі діточі садки є в чужині в кожному селі, такі повинні бути тим більше у нас. Вони є через цілий рік навіть або хоть в часі найважніших робіт. Навіть як робота є не в полі, але дома, діти занесені до садку, не спиноють в роботі, а там ховаються в чистоті, мають добру опіку, науку.

Ці діточі садки поширюються нині головню по селах В. України. Там влада о них старається. У нас нема кому подбати за них, тому самі мусимо о цім подумати.

Хто перечитає ці нинішні слова, нехай пригадується, поговорить з другими, нехай притягне до уладження садку місцеву інтелігенцію. Нехай віднесеться до нас о пораду, а ми вкажемо на особи, які повелиби. Головню священники та їх жінки і доньки повинні до того взятися, цеж їх християнський обовязок.

Тоді у нас пожарів буде менше, а до того буде менше каліцтв у дітей, буде менше всіляких хоріб, а діти не будуть битися між собою, не будуть дико рости, а будуть рости, розвиватися на потіху родичів, цілого села, тоді добробут зачне також і цим віконцем до нас заглядати.

М. Творидло.

Дбають

про піднесення добробуту своїх членів-рільників кооперативи, котрі купили в Центросоюзі

ТРІЄРИ

для спільного ужитку членів, а саме:

Повітовий Союз Кооператив, Стрий . . .	5 трієрів,
" " " Копичинці . . .	1 "
" " " Калуш . . .	2 "
" " " Зборів . . .	1 "
Кооператива в Винниках (Львів) . . .	1 "
" на Котиківці в Городенці . . .	1 "
" в Романові (Бібрка) . . .	1 "
" в Олеші (Товмач) . . .	1 "
" в Войнилові (Калуш) . . .	1 "
" в Денисові (Тернопіль) . . .	1 "
" в Богатківцях (Підгайці) . . .	1 "

Кожда кооператива повинна мати трієр, щоби члени могли збіже чистити і сортувати перед засівом.

Хто може дістати позичку на відводнення ґрунтів?

Пригадуємо, що в Польщі існує державний фонд, з якого влада уділює довгорочинцеві і низькопроцентові позички на відводнення і взагалі на поправу ґрунтів. Першенство мають спілки водні, далі власники дрібних господарств, власники ґрунтів зкомасованих (зцілених) або тепер якраз комасованих, далі мають першенство особи бажуючі меліорації таких ґрунтів, яких меліорація є в інтересі публичним (прим. меліорації в рілних школах, досвідних стаціях, осердків рілної культури, власників таких ґрунтів, яких меліорація при малих вкладах запевнить визначне піднесення продукції або де меліорацію вже зачато).

Хто меліорував вже та ізза його недбалости всі уладження поруйнувалися, не дістане позички. Позичку мож дістати на дренавання, на меліорацію торфів, на наводнення і взагалі на поліпшення.

Позичку уділюється на 6—12 літ на гіпотечний підклад чи на інші підклади, предвиджені в законах меліораційних і узнані через Державний Рілничий Банк.

Позичку виплачує Державний Рілничий Банк ратами, вміру поступу меліораційних робіт. Хто старається о позичку, має внести технічний проєкт меліораційних уладжень і їх кошторис виготовлений меліораційним Бюром Самоврядового Виділу у Львові.

Хто дістав позичку на сплату на 12 літ, платить першу рату в 7 ім році, на 10 літ в 6-ім році, а на 6 літ в 4-ім році.

Близше подано в 3. і 4. числі нашого часопису.

З Великої України.

Управа тютюну на Великій Україні.

Богаті українські землі надаються дуже до управи тютюну. Українські тютюни мають все великий попит поза границями краю, тому управа його поширюється дуже, головно там, де є загусте рілне населення.

Коли саме зачали Українці управляти тютюн, годі сказати. Є одначе докази, що вже в 1604 р. була управа тютюну на Україні знана в світі, бо відтам купували його Німці та другі народи. В 1876 р. було на Україні під тютюном коло 35 тисячів гектарів. Головно Полтавщина і Чернігівщина пишалися тютюнами. Передовсім управляли тютюн великі власники. В часі революції зникли на Україні великі посілости, впала на хвилю й управа тютюну. Ось в 1921 р. було під тютюном усього 260 десятин (десятина: 1 гектар і 9 арів). Як перемінювати десятини в гектари чи морги і на віднорот, гл. ч. 2. Сіль. Господаря). Та селяне так вziali до управи тютюну, що в 1924 році було вже 14.500 десятин під тютюном, в 1925 р. 22.500 десятин, а сього року є ще більше. Нині питає Ев опа передусім за таними тютюнами, тому на Україні поширюється управа таних тютюнів, але найліпших сортів, головно бакуну й махорки. Україна продукує 57% тютюну з цілого Союзу радянських республік. На перерібку його є на Україні покищо 10 великих фабрик, а будуються нові, бо ці, що є, не вистарчають.

Вісти з „Сільського Господаря“.

Філія в Отинії.

Дня 15. червня с. р. закінчила Філія жіночий курс шиття і крою, яким тревав від 11. марта с. р. З курсу користало вповні 25. учениць. Літний час використовує Філіяльна Рада на збудження серед населення свого округа заінтересування до „Сільського Господаря“, на придбання членів і передплатників фахового органу Т-ва. В осени наміряє уладити курс городництва і жіночий курс домашнього господарства. За посередництва Споживчої Кооперативи „Єдність“ в Отинії веде Філія продажу господарських видань.

Філія в Жовкві.

Агроном Філії, інж. Галевич, прийнятий в половині мая с. р. до ведення господарсько-освітної праці Філії, уладив господарські виклади: від 18—23. мая в Боянці, від 24—27. мая в Купичволі і від 28—31. мая в Желдци. Рілниче населення названих місцевостей живо інтересувалося і вислухувало виголошуваних викладів. Однодневні виклади уладила Філія при помочи свого агронома, інж. Галевича, в місяці червни в отсих громадах: Смереків, Мокротин, Скварява нова, Добросин, Замочок, Любеля, Пристань, Двіріці, Деревня, Кулява, Вязова. В часі викладів особлившу увагу звертав прелєгент на потребу відводнювання ґрунтів, які в Жовківському повіті в більшости розложені на низинах і мають непромокальну почву. Не маючи наразі грошевих засобів на дренавання своїх підмоклих ґрунтів, селяни за порадою агронома Філії копають примитивні рови.

При нагоді господарських викладів веде Філія продажу господарських видань, які одержала Філія в коміс з Централі.

З осеню рішила Філія улаштувати рейонові господарські виклади для кількох сіл, щоби в сей спосіб збільшити кількість слухачів.

Філія в Угнові.

Річні Загальні Збори Філії відбулися дня 6. червня с. р. В склад нової Філіяльної Ради вибрані: о. Пантелеймон Скоморович, парох в Динисках, як голова, п. Іван Скрипчук с. Теодора, міщанин в Угнові, як місто голова, д р Степан Божик, канд. адвокат. в Раві Руській, як секретар, п. Михайло Рубінович, міщанин в Угнові як касієр, п. інж. Корнило Целевич у Угнові, як контрольор і п. Семен Гуневич, господар в Заставі, та п. Сильвестер Романовський, міщанин в Угнові, як члени Філіяльної Ради.

З днем 15. липня с. р. відкрила Філія у власнім домі в Угнові канцелярію правної пор'яди для членів Філії, яку веде при допомозі членів Ради п. Володимир Бас у кожний второк від год. 10—1. перед полуднем і від 2—5. по полудни.

На засіданню дня 24. липня с. р. рішила Рада Філії уладити дня 12. серпня с. р. (в четвер о год. 12-ій в полудни) господарське віче.

Звіт з діяльности Філії „Сільського Господаря“ в Сяноці.

В місяці маю-червні с. р. не улажувала Філія довших господарських курсів, так як це було в попередніх місяцях. Відбулося лише 4 прогульки

на поля (головно сіножати) під проводом інж. агр. Мосори. На прогуляках пояснював він селянам на примірах, як пізнати хемічні прикмети землі а саме кількість вапна, потасу, азоту і т. д. та як зарадити недостаткови тих складників. Дальше брав він під увагу і фізичні прикмети землі та вказував на значіння меліорацій, дренавання, відводнення (особливо по луках). По кожній прогульці відбувався короткий дискусійний виклад звичайно в місцевій кооперативі. Багато уваги присвячував також ростинним хоробам. Прогульки відбувалися: дві в маю, 23. V. в Боську, а 30. V. в Стефковій, а 2 в червні, 20. в Ренеди, а 27. в Вислоку. Присутних було на прогуляках і викладах від 15 до 45 людей. Жаль, що з причини безнастанних дощів треба було нераз заповіджені прогульки відкликувати. Решта діяльності Філії була культурно-просвітнього характеру.

В тут. повіті сіна на загал добрі, о скільки дощ позволив досушити. Жита озимі дуже поправилися, пшениці середні, також вівси, за те ячміна гірші. На бараболі кинулася подекуди фуфтортора. Значніших шкід в наслідок злив нема.

В місяці липні задумує Філія уладити більшу прогульку на наші досвідні поля (в Сяноці та в Сянічку). Крім сего намічений є ряд викладів садівничо-огородничих п. рад. Шулякевича по селах. Після жнив задумує Філія С. Г. уладити господарську виставу в Сяноці, якщо збереться відповідний матеріал та дещо грошей.

О поміч для потерпівших від граду громад Якимчиці-Кліцко.

Дня 6. липня с. р. впав в громадах Якимчиці і Кліцко так страшний град, що знищив цілковито всі сьогорічні плоди, навіть вікна повибивав, дахи понищив.

Філія Сільського Господаря в Комарні починила кроки в старостві, а Централь Товариства в воєвідстві.

Староство одначе до дня 15. липня навіть звіту не прислало до воєвідства, а доразову поміч відмовило, мовляв — нема фондів.

В справі підмоги інтервеновав у воєвідстві віцепрезидент Т-ва інж. Ю. Павловичський. Тут обіцяно дати поміч в кредитах засівових, а що до доразової помочі відіслано до відділу праці і сусільної опіки.

Товариство віднеслося також до української парламентарної репрезентації о інтервенцію в Варшаві та о приділ збіжжа, яке прийшло з Радянської України. На жаль прийшла відомість, що роздача закінчена і нічого вже нема.

Натомість вніс Український Клуб устами посла Хруцького в соймі дня 16. с. м. інтерпеляцію в справі уділення доразової помочі.

Не бачуть причин.

Знане це — 7 мільонів українського населення під Польщею є в подавляючій більшості рільниками, є продуцентами хліба і худоби, тож повинні мати заступство там, де ходить о двигнення продукції, яка є корисною для польської держави. Одиноким представником українських рільників є Товариство „Сільський Господар“. Уважаючи корисною кожду співучасть в праці для двигнення хліборобства, внесло Товариство до Міністерства рільництва ще в листопаді 1925 року ось таке представлення:

По думці закону з дня 23/I. 1925. поз. 113 (Д. У. Р. П. ч. 17) арт. 2, має бути установлена кожного року по-

трібна кількість комісій кваліфікаційних і комісії кваліфікаційні відкличні яких склад і спосіб поступовання означає виконавче розпорядження п. міністра, з дня 10/V I. 1925. поз. 511. Д. У. Р. П. ч. 73) § 1. і 2. о виконанню державного надзору над огерами при кожному воєвідським уряді. Після цього комісія кваліфікаційна має складатися з чотирох членів, в тім двох членів делегованих через організації рільничі, назначені через п. Міністра, а також комісію кваліфікаційну, ділаючи при Міністерстві Рільництва і Дібр Державних, яка складається рівнож з чотирох членів назначених через п. Міністра.

Обіжник з дня 28/VII. 1925. ч. 807. (ч. 1. Н. К. заряджує уконститування воєвідських комісій кваліфікаційних для переведення перегляду огерів, а одночасно заряджує, які члени і котрих рільничих організацій через п. воєводів, мають бути покликані.

Між тими організаціями нема зазначеної організації Краєвого Товариства господарського „Сільський Господар“ у Львові, ведучого діяльність серед українського населення в воєвідствах Львівським, Станиславським і Тернопільським, а також в українських округах воєвідства Краківського.

В окрузі діяльності Краєвого Товариства господарського „Сільський Господар“ повинні бути делегатами правні заступники цієї організації, а не заступники „Кулек Рольничих“, як відділу Краківського Товариства Рільничого, до чого уповажнює його закон і виконавче розпорядження до цього закону видане.

Краєве Товариство господарське „Сільський Господар“ у Львові не противиться тому, щоби в повітах не українських, то є в західних Воєвідствах Львівського і Краківського — було заступлене в воєвідських комісіях кваліфікаційних „Малопольське Товариство Рольниче“ в Кракові, згідно „Кулка Рольниче“, одначе по думці закону і розпорядження осміляється рекламувати своє право брання часті — через своїх делегованих членів Товариства яко знатоків — в комісії кваліфікуючій огери, на територіях Воєвідств: Львівського, Станиславського, Тернопільського і на українських територіях Воєвідства Краківського, на яких то територіях має Товариство в кождім повіті свою Філію, а в подавляючій більшості громад свої Кружки, як рівнож є добре обзнайомлене з умовами годівельними на вище поданих територіях.

Опираючися на повищім представленню, підписане Товариство просить — о узгляднення рекламациї прав Краєвого Товариства господарського „Сільський Господар“ і о покликання при перепровадженню слідующих кваліфікацій огерів, до центральної комісії в воєвідствах, як також до воєвідських комісій кваліфікаційних делегатів-знатоків Краєвого Товариства господарського „Сільський Господар“.

Колиж відповідь не приходила, Товариство внесло ургенс, в яким просило о відповідь на перше письмо.

Остаточно Міністерство відповіло по девяти місяцях ось так:

Ч. 476/К. II.

Варшава, 7. липня 1926.

До Краєвого Товариства господарського „Сільський Господар“ у Львові.

Відповідно до виконуючого розпорядку з дня 5. липня 1925 р. Д. У. Р. П. ч. 73 поз. 511) склад воєвідських кваліфікаційних комісій для виконання державного надзору над огерами є установлений в кількості чотирох членів, в тім двох відпоручників рільничих організацій.

Щоби вволити волю бажанню Краєвого Товариства „Сільський Господар“ у Львові, кількість делегатів мусілаби бути побільшена до трьох, а це збільшилиби значно кошти.

Зваживши, що діяльність кваліфікаційних комісій є чисто фахова, Міністерство Рільництва і Дібр Державних не бачить ніяких причин, які усправедлилювалиби побільшення або зміну особового складу кваліфікаційних комісій.

Міністер Рачиньські.

На це дамо відповідь в слід. числі часопису. Тут додамо лиш, що Товариство „Сільський Господар“ внесе до Міністерства свій спротив, опертий на фахових мотивах.

Премія для цієї кооперативи, яка купить сіялку для спільного ужитку членів.

В нас сіють збіжжа від непамятних часів рукою. В чужих краях, а також в більшій частині на Великій Україні, а в нас на фільварках сіють рядковою сіялкою. Тепер питання, що ліпше.

1) Важною перепоною що до сіялки є це, що вона коштує гроші, а рука ні. Але це можна обійти, як сіялку купує спілка і за малу нагороду винаймає членам.

2) Перепоною є також це, що у нас поля є в вузьких загонах. Це не є велика перепона, бо є менші сіялки, які і на загони добрі. Вже час, щоби наші люди управляли рілтю на пласк, а не робили на складах хребтів, та щоби покасували сусідські межі. Тоді сіялку можна буде легко ужити на вузьких полях.

3) Дальшою перепоною є захопчені поля, головню пириєм, який може тягнутися за ралцями сіялки і зерно не буде розсіватися рівномірно. Однак така перепона не повинна на полях бути, бо поле захопчене це поле не до засівів. Сіялка може хіба спонукувати до чищення ріллі з хопти. За те користи в ужиттю сіялки дуже великі. Про них ми хочемо тут написати.

1) Насіння сіється сіялкою до рівної глибини, тож рівно сходить, рівно росте, рівно допіває.

2) Глибокість засіву можна регулювати до вподоби і потреби насіння.

3) Сіялкою всіаємо значно менше зерна, а збори все є більші. Густоту можна регулювати до схочу.

4) Кожне здорове зерно сховане у вказаній глибині, ні не зісхне на верху під сонцем, ні птиця його не видзьобає.

5) Засіву сіялкою не треба боронувати, бо зерно вже сама сіялка сховає.

6) При засіві сіялкою є більша певність, що насіння не вимерзне, а в часі росту не виляже.

7) Його мож легше полоти а навіть огорати. Підгорнене дає значно більші збори, так що праця виплатиться з добрим процентом.

8) З так сіяного збіжжа легко збирати перед збором добірні колоски на насіння.

9) До кожної рослини має лекший доступ повітря і світло, а тому солома росте сильніша, менше вилягає.

10) При рядовім сіянню сіялкою пробовано всіати між рядками збіжжа другі рослини, як просо, моркву, бураки а показалося, що збори з поля значно більшають, земля ліпше використана.

11) Як сіяти по зборі збіжжа післяплоди в сухі часи, сіялкою а не рукою, то вони все певніші.

Як видимо, користь з сіялок є велика навіть для одного господаря. А що казати, як всі зачнуть нею сіяти? Тоді збільшиться у нас дохід з господарки. Ділом кооператив дораджувати сіялки та купувати навіть на власний рахунок, бо і людям зроблять добро і собі дохід з винайму.

Лякає перша проба. Та годі ізза боязни першим кроком зрікатися доходів.

Тому для заохоти до цього діла „Сільський Господар“ оголошує ось що: Котрі три кооперативи або сільсько-господарські кружки куплять перші цього року для ужитку членів сіялку через Повітовий Союз Кооперативний,

чи через Центросоюз у Львові і викажуться фактурою купна, ці дістануть від „Сіль. Господаря“ нагороду по 100 золотих.

Чекаємо, котрі три кооперативи будуть після цього оголошення першими.

Господарські ради.

Коли і як збирати овочі?

З саду можна мати більші доходи, як з поля, лиш треба знати, які овочі платять, які на даній почві удаються та як їх збирати, щоби могли йти на торг. Нині застановимося над цим посліднім.

Овоч добрий, як в сам час зірваний. Отже овоч є зрілий, як за легким скрученням відривається від насади, а піддається під натиском пальця і до того має зрілий вигляд й запах. Його вже мож зараз зі смаком споживати. З його зриванням треба спішити, бо пізно зірваний псується. Зимовий овоч дається споживати зі смаком ще не тоді, як легко відривається від насади, але як злежиться. Зимового овочу не можна скорше зривати з дерева так як літний, а лиш тоді, як вже на правду легко відривається, бо скорше зірваний може легко псується. Не шкодить, як зриваємо його по можности пізно.

Овочі треба зривати не ранками ні пізними вечерами, бо вони тоді вогкі від роси, ані у велику спеку, бо тоді вони прив'ялі, а по зірванню скоро вянуть ще більше. Найліпше при дещо захмаренім небі. Овочі треба рвати так, щоби не товклися, та не треба їх обтирати, бо стираємо пушок, який є окрасою овочів при продажі.

Овочі на продаж переховуємо в темнавім провітрім, сухім місці.

Сіно,

що довго лежало на дощеві, можна поправити, як його посолимо. Вже знане усім нам, що сіль додавати худобі до паші, ділає корисно на поправу її смаку, на ліпше скормлення її. Корова живлена соленою пашею дає більше молока. Сіно не цілком добре досушене мож охоронити перед зіпсуттям, як посолимо його і то як на 10 q сіна (дві середні фіри) дамо 3—4 кг. соли. Сіль потовчемо мілко і складаючи сіно в стоги, або перекладаючи його, пересіваємо через сито сіль. Так солимо верству за верствою. Як сіно злягається, всисає в себе сіль так, що невдовзі і сліду з нього нема. Паша не псується тоді так само, як не псується насолена свинина, а до того дістає ліпший смак.

Горох

косимо чи жнемо тоді, як долішні стручки починають біліти і жовкнути. Не треба чекати аж увесь пожовкне, бо найкращі струки висиплять зерно. Як погода непевна, то найліпше класти горох на острівки (кізли), а з верха прикрити солом'яними колпаками-шапками.

Насіння лубіну

має у нас щораз більший попит, тому воно дорожче і варто тим рільникам, що сіють лубін додержати до дозріву насіння. Треба лиш вміти збирати струки.

Струки не дозрівають в оден час, долішні на головнім гоні скорше, на бічних значно пізні-

ще, їх треба зривати по черзі. Зірвані струки стелимо на провітрів місці, а як висхнуть, висмолотити. Решту лубину з пізними струками вже жнемо і досушуємо з сніпках.

Як нема кому відривати перші струки, то чекаємо, аж поживне більша частина струків, а тоді жнемо.

Микулицьке жито.

Зерно має дрібне, на око непозірне. Однак вартість цього жита є дуже висока, вища від других відмін. Воно дозріває найменше о тиждень скорше, як другі. Є дуже відпорне на ржу і добре витримує зиму, навіть як його посіяти пізніше, бо по окопових. Практика, а також дослідні стації кажуть, що воно дає найбільший збір з усіх других відмін жита, а до того є менше вибагливе як другі.

Його продають по ціні о 40—50% висшій як звичайне торгове на біржі і то в плембованих ворках з гарантією.

Радимо купувати на розплід. Доставить Центросоюз, чи українська Спілка агрономів.

ВСЯЧИНА.

Тим, що управляють тютюн,

подаємо до відома, що інспекторати тютюневі, уряди викупу і державні фабрики тютюну уділяють зачетів грошових на конто купна тютюну тим, що управляють найменше 10 арів (то є 1000 метрів квадратних) тютюну.

Зачети є безпроцентові, мож їх дістати в 2-х ратах до висоти 60 пр. вартости зборів.

Подання треба вносити найдалі до 30. серпня, до поданих вище урядів.

Ближче пояснення про це, як вносити подання, дадуть ці уряди.

Нові кредити на штучні навози.

Довідуємося, що Державний Банк Рільний дістав дня 5. липня побільшення редисконтового кредиту в Банку Польським на навозові ціли на квоту чотири і пів мільонів золотих.

Банк цей буде достарчати рільникам штучні навози всіляких родів за посередництвом сільськогосподарських і кредитових кооператив, а де їх нема, безпосередно групам рільників на засаді солідарної відповідальности при замовленнях вагонних. Кредит має бути платний до 15. I. 1927 р. стопа відсоткова 13 пр. в річнім розрахунку.

В справі сплати векслів.

Польський векселевий закон, який обов'язує від 1. січня 1925 року в своїм арт. 38 уступ 2, допускає також частинну сплату тої квоти, яка на векселеві написана. Тим каже закон, що як довжник вплатить в означений час не цілу квоту, а лиш частину її, то віритель мусить її прийняти і не може цілої суми векселя протестувати. Тоді кошти протесту векселя на остаючу довжну квоту зменшуються.

Гончарство на Волині.

Волинське гончарство славилось колись далеко поза межами Волині. Волинські гончарські вироби відзначалися тонкою, делікатною чисто

художньою різьбою. Тепер гончарство те сильно підупало. Але й тепер на Волині є багато гончарів. Здебільшого ці гончарі живуть не тільки з гончарства, вони мають свої господарства, живуть з хліборобства й тільки вільний час свій віддають гончарству. Таких хліборобсько-гончарських господарств є на Волині досить, а саме: в Кременецькому повіті 75, в Рівенському — 14, в Острівському — 12, в Дубенському — і в Володимирському — 2. Бсього є 405. Тепер почався на Волині рух в напрямі віднови гончарства. Рахуються з плянами заснування курсів для господарів, щоб на тих курсах гончарі навчилися делікатної мальовничої роботи, а потім організувати збут цих виробів, бо вони всюди високо ціняться. Таке намагання знов піднялоб волинське гончарство на високу ступінь і далоб певний постійний зарібок гончарам.

Як посилати і оплачувати пакки на Радянську Україну?

Від 1. липня 1926 можна посилати на Радянську Україну пакки о вазі найвище 5 кілограмів. Посилати мож пакки звичайні або з означеною вартістю до 1000 франків в золоті.

Оплати за звичайні пакки виносять за вагу до 1 кгр. — 2'60 франків в золоті, а до 5 кгр. 3 фр. За пакки з означеною вартістю платиться попри оплату як за звичайні ще на обезпечення 0'50 фр., а за кожних 300 франків чи за кождо частину з 300 франків і залежність висилкову по 0'50 фр. в золоті.

Хто посилає в пакці одіж, то мусить долучити свідоцтво, що одіж була дезинфекована зі зглядів санітарних. Пересилки без такого свідоцтва будуть звертатися на кошт висилаючого.

Що коштує нині спірітус?

Не один скаже може, що наш часопис багато вже пише про цю горівку. Та годі не писати, як на ню йдуть мільйони нашого тяжко працюваного гроша. Нині однак пишемо тим, що всетаки хотять пити, а то на це, щоби знали, які є урядово означені ціни горівки.

Від дня 25. червня 1926 обов'язують за один гектолітр (100 літрів) спірітуса о силі 100 пр. купований в гуртвінях, такі ціни:

Спірітус чищений до виробу горілок чистих 836 зол.
Спірітус очищений до виробу горілок гатункових. також на ціли домові, лічнічі, до виробу цукорків 950 „
Спірітус очищений до виробу лікарських середників, мил гліцеринових 110 „
Спірітус до виробу оцту 65 „
Спірітус нечищений до лякеру і політури 75 „

Спірітус подвійно чищений коштує ще 15 зол. вище як попередні. Спірітус денатурований 55 і 57 зол. Чисті горілки монопольові в бутельках сили 40 пр. коштують:

1 літра в гурті 4 зол. 22 гр.
1 літра в дрібнім 4 „ 60 „

При продажі в літрах коштує одна літра чистого спірітуса враз з бутелькою на потреби домові і лічнічі о силі 95 пр. в гуртвіні 9 зол., в дрібній продажі 9 зол. 60 гр.

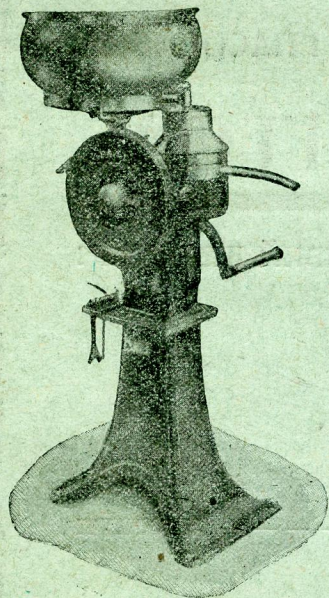
Словом найбільше платять за спірітус сі, що беруть його на випиття.

Поширюючи клич: „Свій до свого і по своє“ і здійснюючи „розбудову нашого економічного життя“, станемо сильними і з нами всі мусять числитися! — — Не хочемо ніяких жертв від нашого Громадянства. Бажаємо тільки, щоб Воно пересвідчилося, що в своїй установі одержить товар як найліпший і по приступних цінах. Річ зовсім природна, бо

Краєвий Молочарський Союз

„МАСЛОСОЮЗ“ в Стрию,

зі своїми складами у Львові, Стрию, Станиславові, Самборі, Перемишлі і Зелеманці є великим підприємством та побирає товар з першої руки, вироблений в українських молочарських кооперативах під доглядом союзних техніків.

**ПРЕДСТАВНИЦТВО
КРУЖЛІВОК**

ФАБРИКИ

**„АЛЬФА
ЛЯВАЛЬ“**

ГЕР. ЛЯНДЕС

**Львів, вул. ГО-
РОДЕЦЬКА Ч. 54.**

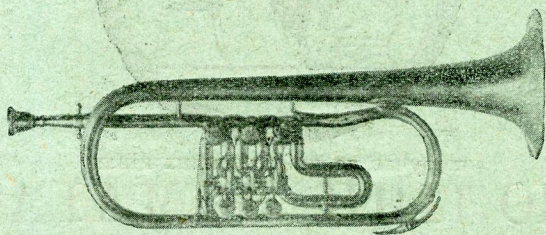
ПОРУЧАЄ НА ДОГІДНИХ УСЛІВЯХ:

Кружлівки „Альфа-Ляваль“ найновішого моделю, масниці „Альфа-Вікторія“, коновки транспортів на молоко, оригінальні апарати Гербера і всякого роду молочарські машини і прибори. — — —

ДЕНТИСТИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ

Д-ра ШИМОНА РАПАПОРТА і ЯКОВА НАССА
Львів, вул. СИКСТУСЬКА 17, II. п.

Пльомбування й винимання зубів без болю, штучні зуби в кавчуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в як найкоротшому часі. — П. Т. урядовцям, студентам та селянам значні знижки і пільги. —

Перша Краєва Фабрика музичних інструментів

Франца Невчика Львів, Городецька 2. б.
Телефон ч. 25-76.

Поручає власного виробу музичні інструменти смичкові, духові і мандолінові під гарантією. Приймає інструменти до направи. — Заводові музики одержують опуст.

ПЕРШОРЯДНИЙ МАГАЗИН

мужеських і діточих убрань

Г. БОРНФЕЛЬД

Львів, вул. Рутовського ч. 11.
(Ріг вул. Кіліньського).

**Догідні услівя закупів
на провінцію!**

ШКОРА І СОВІСНА ОБСЛУГА!
МАШИНИ ДО ПИСАННЯ
 всіляких систем з українським і лат. письмом.
МАШИНИ ДО РАХУВАННЯ І КОПЮВАННЯ
 урядження бюрові, всіляке приладдя до машин
 і їхні складові частини

поручає по найдешевших цінах
ЮЛІАН ЛОМАГА
 ЛЬВІВ, ВУЛ. СЕНКЕВИЧА ЧИСЛО 9.
 напроти кіна „Уцеха“. Телефон 28-70.
 Конц. взірцева майстерня для направи, чи-
 шення, реконструкцій всіляких бюрових і до-
 машних машин.
 ШКОЛА НАВЧАННЯ НА МАШИНАХ.
 Переписування і помножування всіляких друків на
 машинах.

„ЦЕНТРОСОЮЗ“

СОЮЗ КООПЕРАТИВНИХ СОЮЗІВ
 кооперація з відповідальністю уділами
 у Львові, вул. Зіморевича 20.

Адреса для телегр.:
 ЦЕНТРОСОЮЗ, ЛЬВІВ. ТЕЛЕФОН Ч. 94, 2116.

Доставляє
 через кооперації, або де таких нема,
 безпосередно рільникам:

ШТУЧНІ НАВОЗИ - - - - -
 - - - - - РІЛЬНИЧІ МАШИНИ
 І ЗНАРЯДДЯ - - - - -
 - - - НАСІННЯ ЗБІЖ - - -
 ЯРИН І ТРАВ - - - - -
 - - - - - ТОВАРИ СПОЖИВЧІ
 І ГАЛЯНТЕРІЙНІ.

Купує і посередничить в продажі
 рільничих продуктів, як збіжжя, фасоль,
 яйця і клоче.

ЖУРБИ НЕ ЗАЗНАЄШ, якщо в осени знаводиш СІНОЖАТА І ПАСОВИСКА

СТЕБНИЦЬКИМ КАЇНІТОМ,

БО ВИЖИВИШ ДОСТАТОЧНО ЗИМОЮ І ЛІТОМ СВІЙ ЖИВИЙ ІНВЕНТАР!

ЦІНА ЗА 10.000 КІЛЬОГРАМІВ

СТЕБНИЦЬКОГО КАЇНІТУ,

ЛЮЗОМ, ЛЬОКО ВАГОН СТАЦІЯ ЗАЛАДОВАННЯ Стебник — 242 зол.

ДОВГОРЕЧИНЦЕВИЙ НАЙНИЩЕ ОПРОЦЕНТОВАНИЙ КРЕДИТ ВЕКСЛЕВИЙ. — — — — У ФРАХТІ
 УЗГЛЯДНЕНІ СПЕЦІАЛЬНІ ТАРИФОВІ ПІЛЬГИ!

Замовляти можна: в бюрі продажі Акційної Спільки Експльоатації Потасових
 Солей у Львові, площа Смольки ч. 5. і у всіх господарсько-торговельних органі-
 заціях, місцевих коопераціях, їх Повітових Союзах та в „ЦЕНТРОСОЮЗІ“
 у Львові, як також за посередництвом Філій і Кружків „Сільського Господаря“.

ВКАЗІВКИ УЖИТТЯ ВИСИЛАЄ БЕЗПЛАТНО.

АКЦІЙНА СПІЛКА

ЕКСПЛЬОАТАЦІЇ СОЛЕЙ ПОТАСОВИХ у Львові, площа Смольки ч. 5.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

ОР҃АН КРАЄВОГО ТОВАРИСТВА ГОСПОДАРСЬКОГО „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“.

Виходить 1-го кожного місяця. — Редагує колеґія.

ПЕРЕДПЛАТА:

Для краю:

Річно 10 зол.
Піврічно 5 „

Для Америки:

Річно 2 долари. Піврічно 1 долар.

Адреса Редакції і Адміністрації:

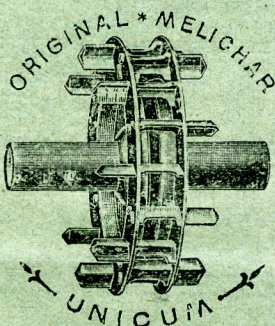
„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“,

Львів, вул. Зіморовича ч. 20,
I поверх.

Число телефону: 30-53.

ОГОЛОШЕННЯ:

Ціла сторінка 120 зол.
Пів сторінки 70 „
Чверть сторінки 41 „
Одна осьма сторінки 25 „
Дрібні оголошення по 10 с тиків
від слова.

Чеськословацька Акційна Спілка
Злучені фабрики рільничих машин

Фр. Меліхар-Умрат і Спілка,

БРАНДИС н/л.

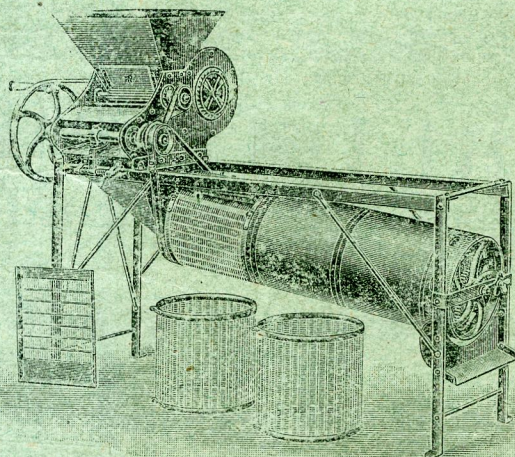
Філія ЛВІВ, вул. Городецька ч. 61.

Найбільші в Європі фабрики сіялок.

Сіялки рядові, патент „**UNICUM**“. — Сіялки комбіновані, патент „**IMPERATOR**“. — Сіялки до штучних навозів „**WESTFALIA**“. — Сіялки до бураків звичайні і комбіновані до сівби купкової (Dibbel) і сівби повної. Сіялки рядові трибові, патент „**PATRIA**“. — Сіялки селянські, легкі і дешеві, патент „**PATRIA-MIGNON**“. — Копачки до картопель, патент „**MELICHAR-HAJEK**“. — Жниварки патент „**GRATIA**“. — Косярки патент „**GLORIA**“.

КРІМ СЬОГО:

Бехера ориґинальні знаряди до орки, культиватори, борони тарелеві, плянети ручні і кінні. Австрійські трієри марки „**PHÖNIX**“, чеські січкальні систему **Bentall'a**, бурачарки, шрутівники з вальцями або каменями, кружлівки до молока „**LIBELLA**“ і т. п.

„НАРОДНЯ ТОРГОВЛЯ“

КРАЄВИЙ СОЮЗ СПОЖИВЧИЙ

У ЛЬВОВІ, РИНОК Ч. 36.

ПРОДАЄ ГУРТОМ І В РОЗДРІБ

ВСІ СПОЖИВЧІ І КОЛЬОНІЯЛЬНІ АРТИКУЛИ

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ!

ОДЕН УДІЛ 20 ЗОЛ.!

ВИНА З „НАРОДНОЇ ТОРГОВЛІ“ МАЮТЬ НАЙЛІПШУ СЛАВУ В КРАЮ!!!

ПРИЙМАЄ ВКЛАДКИ ДО ОБОРОТУ З ОБЕЗПЕКОЮ ВАЛЮТИ ПІСЛЯ УМОВИ!

Великий вибір книжок сільсько-господарського змісту

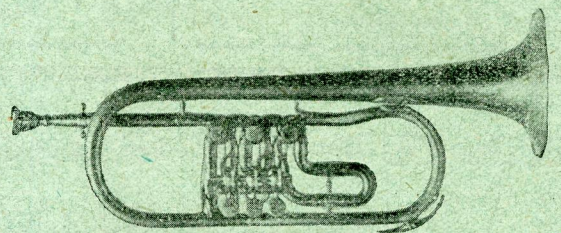
поруває

НАРОДНЯ КНИГАРНЯ

УКРАЇНСЬКОГО ВИД-А „БИСТРИЦЯ“
В СТАНИСЛАВОВІ, ПАСАЖ ГАРТЕНБЕРГІВ Ч. 2.

Має на складі також літературу красну для дорослих і дітей та великий вибір пес для амат. кружків.
:: Там дістанете також „Сільського Господаря“. ::

ЖАДАЙТЕ КАТАЛЬОГІВ.

Перша Краєва Фабрика музичних інструментів

Франца Кєвчика

Львів, Городецька 2. б.
Телефон ч. 25-76.

Поруває власного виробу музичні інструменти смичкові, духові і мандолінові під гарантією. Приймає інструменти до направи. — Заводові музики одержують опуст.

ПРАСИ

до витискання соку з овочів, необхідні до виробу овочевих вин і наливок, надаючіся рівнож до воску, сира і т. п.

МЛИНКИ

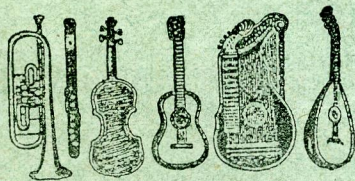
до мягдження овочів і ягід, до виробу мармоляд, виробу одинокої краєвої фабрики

A. HORSTMANN, S-ka z ogr. odp. Starogard.

Незвичайно тревалі в ужиттю!

Дуже дешеві!

Генеральний заступник на Галичину: Дім Торговельний — Тадей ОСІНСЬКИЙ, Львів, Академічна 16.

„МЕЛЬОДІЯ“

ЛЬВІВ, вул. КОПЕРНИКА 5.

ТЕЛЕФОН 8—59.

ТЕЛЕФОН 8—59.

**НАЙБІЛЬШИЙ СКЛАД МУЗИЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ,
ГРАМОФОНІВ І ПЛИТ!**

КОНКУРЕНЦІЙНІ ЦІНИ! КУПУЙТЕ МУЗИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ! КОМПЛЕТИ ДУТИХ ІНСТРУМЕНТІВ СТАЛО НА СКЛАДІ!

ОРХЕСТРАМ, ТОВАРИСТВАМ і тп. ЗНАЧНИЙ ОПУСТ І ДОГІДНІ УСЛІВЯ НАБУТТЯ!

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

ОРГАН КРАЄВОГО ТОВАРИСТВА ГОСПОДАРСЬКОГО „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“.

Виходить 1-го кожного місяця. — Редагує колегія.

ПЕРЕДПЛАТА:

Для краю:

Річно 10 зол.
Піврічно 5 „

Для Америки:

Річно 2 долари. Піврічно 1 долар.

Адреса Редакції і Адміністрації:

„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“,

Львів, вул. Зіморовича ч. 20,
I поверх.

Число телефону: 30-53.

ОГОЛОШЕННЯ:

Ціла сторінка 120 зол.

Пів сторінки 70 „

Чверть сторінки 40 „

Одна осьма сторінки 25 „

Дрібні оголошення по 10 сотиків
від слова.

Перше завдання хлібороба по жнивах.

Перед нами осінь — спочинок природи. Здавалосьби що й ті, які працюють в межах законів природи, повинні спочити враз з нею. Здавалосьби, що рільники зібравши плоди і кинувши зерно в ріллю, мають навіть право до спочинку. Так воно не є! Особистий труд рільника при веденню тільки його власного господарства не вичерпує ще всіх його завдань. Рільник є членом великої громади — членом хліборобського стану. Доля хліборобського стану як цілости рішає про долю кожного окремого рільника. У тій свідомості бажає кождий рільник по своїм силам причинитися до укріплення свого стану як цілости. Кождий рільник старається працювати для добра загалу рільничого світу, працюючи у своїй рідній організації, у становім хліборобським товаристві, у „Сільським Господарі“.

Осінь є часом, в якому кождий рільник повинен призадуматися над положенням нашого рільництва, щоби вперед посунути його організованість.

Кождий рільник повинен стати членом „Сільського Господаря“ і працювати ревно на селі в Кругку, в повіті — у Філії. Всі Філії разом повинні співпрацювати з матірнім Товариством у Львові.

Праця нашого Товариства як цілости мусить серед сучасних умов опиратися о організовану самопоміч нашого хліборобського загалу.

Не можемо уважати організованою самопомічю, коли члени „Сільського Господаря“ відносять тільки під формально правним оглядом Кругок чи Філію, значить відбудуть загальні збори, вибериуть раду Кругка, чи Філії і вдоволені адміністративною відновою, не ведуть тієї праці, до якої покликані — мовляв — ждуть на „програму“.

Стверджуємо в сьому місці, що така писана програма праці знаходиться в кождому статуті (§ 2-4 стат.). Але мало сього, програму праці Кругка і Філії несе само життя. Ми як хліборобська організація обов'язані працювати:

- 1) Як станова організація хліборобства.
- 2) Як культурно-освітня установа сільсько-господарська.

Як станова хліборобська організація маємо за завдання репрезентувати господарські інтереси нашого рільництва. Щоби репрезентацію гідно перевести мусимо згуртувати всіх рільників в одну цілість, витворити з них таку організовану силу, з якою мусилиби всі числитися.

Запитую Вас, Панове Господарі, чи всі Ви є вже членами „Сільського Господаря“?

„Сільський Господар“ заступає Вас перед владою і самоуправними установами, боронить Вас, знає Вас з Вашими правами навчє Вас, як маєте користати з них. Стоїть на сторожі Ваших інтересів.

Помічними тому є його Філії, якщо вони зорко слідять за господарським положенням і потребами рільництва свого округу. Доцільно можуть Філії сповнити свою працю, якщо Кругки в поодиноких громадах вміють підмітити потреби громади і передати їх діяльній філіяльній Раді.

В кожному майже селі стрічаємо тепер нарікання на господарку громадським добром, на недостачу кредиту, на розпиль землі, на зведене насіння, зведену худобу, на виливи, на елементарні нещастя і шкоди від них. Отсе є питання, які видвигає само життя. Зібрані в громаді і предложені Філії питання сі дають філіяльній Раді живу програму її діяльності в області заступництва хліборобських інтересів в повіті, а матірньому Товариству дають живий матеріал до заступництва хліборобських інтересів у краєвих і центральних властий.

Разом із сим вся наша організація має тоді можливість переводити після живих потреб села свою культурно-освітню працю в царині сільського господарства.

Тільки тоді доцільно можна зорганізувати в краю технічно-рільничі, годівельні чи вегеринарії курси. Тільки тоді можна в часописові порушувати найактуальніші питання хліборобського стану. Тільки тоді можна засобом організованого рільництва перейти на практичні господарські досвіди і господарські інвестиції, які колись переводилося на основі державних субвенцій.

Громаднє членство поодиноких рільників і всіх господарсько-споживчих і сільсько-господарських

кооператив в „Сільським Господарі“ скріпить тільки його становище як станової хліборобської організації, — ретельна праця в кружку і філії дасть „Сільському Господареві“ змогу як найширше і найповніше заступати хліборобські інтереси наверх, як найдоцільніше зорганізувати культурно-освітню працю в краю. Членські вкладки — самі поміч організованого рільника — будуть підкладом переводження сільсько-господарських акцій з області управи господарських ростей і годівлі худоби.

Чи ж український рільник не вміє вже без допомоги зовні поставити рідної своєї станової і культурно-освітньої організації?

Чи праця для загалу рільничого світу не є рівночасно працею для розвою власного господарства?

Надії на чужу допомогу є марні і шкідливі!

Власна організованість, власний труд, жертвований для добра загалу можуть вивести нашого рільника з нужди і тьми, впровадити його до країни гаразду і світла!

Тому кличемо всіх до праці над поправою долі нашого рільництва!

Чого потребує рослина до свого розвитку?

Стоїмо перед осінньою сівбою. Нашою ціллю є забезпечити собі нарік богате жниво. Здорове зерно, вкинене в чисту ґрунту, вирощує ростинку — живу істоту. Для повного розвою потребує ростинка світла, воздуха, вогкості, тепла і поживи. Отсе є головні чинники розвою ростей. Всі вони є рівноважні і рівновартні. Всі вони мусять бути рівнорядно забезпечені при управі ростей. Нєдо-стає одного з них — тратять силу всі прочі. Про розвій рослини рішає той чинник розвою, який находится у найменшій кількості.

1. Світло.

Світло при помочи листяної зелені (хлорофілу) будує в листю з вугляної кислоти, вдихненої з воздуха, цукор і мучку, а дальше товщі і деревник. Мучка у зерні збіжа і картоплі, цукор у буряку, олій в коноплянім сімени є витвором світла і воздуха зглядно вугляної кислоти з нього.

При сівбі збіж мусимо дбати про це, щоби не сіяти за густо, щоби забезпечити ростинам достаточну кількість світла. Воно потрібне для виплекання тугого стебла (деревник у соломі!) і обильного улистнення його, бо листє є фабрикою, в якій твориться під впливом світла цукор, а далі мучка, що виповнює зерно. Туге стебло забезпечує наші засіви перед виляганням.

Найпевніше забезпечимо належну кількість світла нашим ростинам, коли сіємо рядковою сіварнею.

При управі ростей на зелену пашу не дбаємо про світло. Сіємо густо, щоби виніжнити стебла і біла — недопустити до витворювання в них надміру деревника, який є нестравний, чи радше тяжко стравний при помочи ділання відповідних бактерій.

2. Воздух.

Забезпечує за ростинами світло, забезпечуємо рівночасно й доступ воздуха до листя, стебла чи біла. Одначе воздуха потребує не тільки надземна частина рослини, але й її корінь і земні бактерії. Корінь є живим оруддям рослини. Корінь

дыхає як й сама рослина. Земні бактерії причинюються до перебудови частиць землі, витворюють при сій перебудові поживу для ростей. Кождий з нас знає, яка є різниця між почвою, на якій удаються рослини а мертвицею, на якій вони не удаються. Мертвиця не мусить складатися зараз з опоки або каміння. Вона може бути й засібною землею, але не розложеною діланням воздуха і бактерій.

У легких піскових землях коріння має доволі воздуха. Не так у вязких глейоватих або тяжких глинуватих землях. Тут дбайлива оранка перед сівбою, скородження по сівбі, а мотичення в часі зросту ростей є дуже потрібне. При рядковій сівбі збіж можна мотичити й збіжа між рядами. Наклад праці на мотичення збіж оплатиться.

Постійне зрушування поверхві почвы причиняється до винищування бурянів і до забезпечення земної вогкості. Глибока оранка і мотичення роблять землю продувною. Вона насичена воздухом дає змогу розвиватися корінню і земним бактеріям. Земні бактерії причиняються до творення ростиної поживи, буйне коріння забирає її і рослина розвивається правильно.

Засоби, якими уможлиблюємо доступ воздуха до землі, є одночасно засобами, якими помножуємо погноєву силу землі, якими урухомлюємо дрімучі в землі кормові частиці. Зокрема при до-рожнечі штучних погноїв слід нам не гордити ними.

До провітрєння почвы причиняються — крім належної механічної управи її плугом, бороною і мотикою — вапнування і вигноєння обірником або зеленим погноєм. Творення газів при гашєнню вапна (перебудові окису вапня) та розкладі органічних частин обірника і зеленого погною є помічне при розсаджуванні вязкої глини, чи глею.

3. Тепло.

Тепло у почві витворюється при спалюванні (окиснюванні) згоримих частиць землі. До спалювання потреба все воздуха, якого кисень лучиться зі згоримими частицями почвы. Їх утворює порошок (гумус), повстала з обірника, останків коріння і стерні або з зеленого погною. Спалювання в землі йде повільною ходою, без полуміни. Його спричинюють окиснюючі бактерії. Залежно від продукності почвы маємо теплі землі — як пісковаті, холодні — як вязкі глини і глеї і зимні — як землі підмоклі.

Теплі або чинні землі пісковаті мусимо при управі збивати (валування!) щоби зменшити їх продукність і упорядувати хід спалювання порошкниці. На холодних землях мусимо піддержувати хід спалювання через постійне допроваджування воздуха. Землі зимні допроваджуємо до культури через усунєння надміру води, через дренажування.

Підмоклі землі виступають завсіді на більшім просторі. Тільки дренажа цілого простору може принести хосен. Тому господарі, які є власниками зимних, заквашених земель, повинні порозумітися і спільно взятися за відводнення своїх ґрунтів.

4. Вогкість.

Вогкість, як чинник розвою ростей, є се засіб води потрібний до урухомлення життя почвы і життя ростей. Надмірна вогкість — мокрота — є шкідна і для почвы і для ростей.

Вогкість почвы забезпечуємо скорим спокладанням стерні, що раз то поглиблюваною оранкою, зяблем, залишенням оранки на весні і зрушуванням верхні почвы. Збита верхня у формі земної

кори уможливилося надмірне випаровування води з землі.

Простий примір пересвідчить нас про те. Зоране поле волочимо. Розпорошена боронами земля і сліди людської стопи та кінських копит спершу не рижняться між собою краскою. По якимсь часі під впливом сонця і вітру поле засіріє, лиш сліди стопи і копит чорніють. Що се значить? Борони при волоченті зрушили верхню землі і перервали т. зв. волосковаті судинки, якими в гору підходить вода. Верхня зрушена верства землі просохла і творить покривало спідної верстви, з якої вода вже не парує. Натомість втолочена стопою і копитом земля волосковатими судинками всеж ще на верх випроваджує воду. Зрушимо слід — то за якийсь час засіріє він як і волочена земля.

Правильну вогкість почви удержуємо теж вигноюванням її обірником і зеленими погноями. Порохниця, яка витворюється з них, ділає як губка, що нассалася водою. Рівнож деякі штучні погної забезпечують вогкість почви. Є се гігро-скопічні (навогисті) погної, як нпр. чілійська салітра і каїніт. На легких пісковатих землях уживання солом'ястого обірника, зеленого погною і каїніту може по деяким часі видобрити почву під оглядом механічної її будови і засібності.

5. Ростина пожива.

Головними поживами рослин, браними корінням, є азот, фосфор, потас і вапно — попри сірку, залізо, магнєзію і хльор, які то останні звичайно находяться в кожній почві в кількостях, потрібних до відживлення рослини.

Азот, фосфор, потас, а часто й вапно мусять бути додані почві при її вигноюванні.

Всі рослинні поживи є рівноважні і рівновартні при розвоєві рослини. Ні одна пожива рослинна не дається заступити другою. Коли не достає одної з них, життя рослини є неможливе. Коли одна з пожив находиться у недостатчній кількості, то якраз вона рішає про степєнь розвою рослини, а тим самим про видаток з її управи.

Рослинну поживу забезпечуємо вигноюванням ріллі чи то обірником чи штучними погноями. Добре плеканий товарячий обірник на 1000 частий має 4 до 6 частий азоту, 2 до 3 частий фосфорового квасу, 4 до 5 частий окису потасу і 3 до 6 частий вапна. Зле плеканий тратить в першу азот. Добрий обірник має отже всі головні роди рослинної поживи. При вигноюванні піль що три роки даємо на гектар ($1\frac{3}{4}$ морга!) 300 до 360 метричних сотнарів обірника, при вигноюванні що чотири роки 400 до 500 метричних сотнарів. Вивезений обірник розтрясаємо й найліпше приоруємо сейчас, щоби забезпечитися від втрати. Заорана неструхліла єще підстілка розкладається й розпухує почву. Важне се, коли наша земля є тяжка-вязка. Розтрясений обірник на сухій ріллі можна лишити на весну деякий час незаораним, бо тоді причиняється він до заховання вогкості у ріллі, одначе в тім випадку тратимо багато порохниці. Обірник заоруємо мілко на тяжких землях, глибше лишень на землях пісковатих і чинних вапняних. Заглибоко заораний обірник торфіє — не розкладається.

Вигноюючи нашу ріллю обірником, забезпечуємо не тільки поживу ростинам, але й добру будову почви (ділання порохниці).

При уживанні штучних погноїв подаємо головно тільки рослинну поживу, хоч томасівка і погноєве вапно видобрюють заразом вязкі землі.

Зате каїніт погіршує будову вязких земель. Тому коли на вязких землях маємо ужити потасового погною, то уживаємо тільки потасових солий.

Як примінювати штучні погної?

Загальної рецепти подати годі. Примінєння штучних погноїв залежне є від роду почви, від якості рослини, під яку гноїмо, від становища її в плодотерміні, від відношення цін землеплідів до цін штучних погноїв. Примінюємо штучні погної тільки в межах поплатности.

Довголітні досвіди учених рільників в Німеччині, оперті на цілім ряді хемічних аналіз, установили, що при середно добрім видатку забирає зерно і солома з гектара землі (около $1\frac{3}{4}$ морга) ось які скільности поживних частиць:

	азоту	фосф. квасу	потасу	вапна
жито	56 кг.	32 кг.	54 кг.	18 кг.
пшениця	85 "	34 "	44 "	13 "
ячмінь	59 "	26 "	48 "	18 "
овес	68 "	27 "	76 "	19 "

Пересічно забирають отже збіжжа з гектара рілі 60 кг. азоту, 30 кг. фосф. квасу і 50 кг. потасу. Числа сі однак не є міродайні до обчислення кількості погноїв, бо всеж таки земля, щоби й найпіснійша, криє в собі деякі кількості рослинної поживи, приступної для рослин, з другої сторони засібна навіть земля часто має поживні частиці хемічно так повязані, що рослини їх ніяк вихіснувати не можуть і вдячні є за погноєння, значить, за примішку штучного погною, бо в нім дана пожива найдється в легко для рослини доступній формі.

Практично сказавши, піснійші навіть землі, о скільки мають деякий запас легко доступних поживних складників вимагатимуть нераз слабшого погноєння тимиж поживними складниками, чим землі загалом богаті в поживу, але поживу для рослин тяжче доступну.

Вказівки, як поступати, можуть господареві дати виключно довголітні досвіди гноєння.

Професор Вагнер, один з найзнатніших дослідників на тім полі, установив по довголітних працях, що середний приділ погноїв для збіж дається уняти в слідуєчі числа (на гектар):

50 кг. фосфорового квасу.
50 " потасу
25 " азоту

або переносяки сі числа на загално уживані штучні погної, гектар збіж належить погноїти:

300 кг. суперфосфату або 400 кг. томасівки,
400 " каїніту або 125 кг. 40-пр. потасової соли і
160 " чілійської салітри або 120 кг. амоніакового сіркану.

О доцільности уживання штучних погноїв може нас пересвідчити тільки досвідове поле погноєве.

Юліян Павликовський.

Характеристика наших галицьких почв і їх потреби навозові.

Недостача систематичних студій почви в Галичині при рівночаснім веденню полєвих погноєвих досвідів не дає спроможности досьгодні установити загальних засад гноєння галицьких почв. Тому всі запити про те, які погної в якій околиці уживати, мусять остати без доцільної відповіді.

Правильна відповідь мусять остати одна: „Пізнайте почву дотично її будови і складу! Пі-

знайте погноєві вимоги вашої землі шляхом полевого досвіду. Ми можемо подати вам тільки загальну характеристику східно-галицьких почв. Знаючи почву, мусите працювати самі, щоби впевнитися про доцільність, чи то poplatність уживання штучних погноїв”.

Характеристику визначніших східно-галицьких почв зібрала краєва стація досвідова хемічно-рільнича в Дублянах під кермою заслуженого дослідника проф. Б. Ніклевського. З вислідами її праці хочемо познакомити наших читачів. — Ось вони:

Піски є з правила убогі. Часто нема в них всіх ростинних пожив. В пісках потреба постійно витворювати порохницю. Вказане є тому сильне вигноювання обірником або зеленими погноями, попри які добрі висліди дає томасівка і потасові соли. Умілий обхід з пісками може вчинити їх родючими землями, на яких оплачується уживання навіть салітри під збіжа. Однак у нас на селянських землях пісковатих далекі ми ще від того. Культура наших пісковатих земель є дуже низька. Салітра певно булаби виполокана без хісна для рослини. Навіть суперфосфату не радимо уживати.

Жовті глинки навіяні (Льоси-суглинки) в осередній часті Галичини є назагал засібні. Примінення на них штучних погноїв оплачується. Зокрема оплачуються фосфорові погної. Азот потрібний під пшениці і буряки, з окрема коли поле у терені горбковатім положене є високо. Низько положені поля мають досить азоту. Коли суглинки погною обірником в чотиролітнім чергованню, належить додатково гноїти потасом. Вапна мають суглинки доволі.

Подільські чорноземи близькі суглинкам, однак багатші порохницею, відвдячуються за погноєння фосфором. Пшениця на чорноземах йде на томасівці, буряки на суперфосфаті. Коли чорноземи дбайливо управлені, салітрування буряків не є конечне. Отже добра механічна управа чорноземів заощаджує нам поважного накладу на дорогу салітру. Рівнож добра механічна управа землі урухомлює запаси потасу в чорноземах. Вапнування чорноземів не оплачується.

Карпатські глинки під оглядом родючости є різні, залежно від якости матірної скали і від степеня виполокання. Почви о поземім або легко нахиленим положенню, о пропускаємій підпочві можуть бути дуже родючі. Почви виполокані на збочах, мілкі, вимагають повного погноєння. З огляду на доступ піль часто потреба примінювати зелені погної (азот і порохниця), придаючи фосфор і потас.

Румоші на північній сході Галичини багаті у вапно — убогі на азот, відвдячують за приданне азотняку. Навозячи азотом, мусимо подбати про фосфор. Потас ділає добре, коли в почві знаходиться пісок. З окрема потрібний потас при управі картофель.

Тяжкі, вязкі напливові глини в долинах рік пр. Дністра є засібні, але мазкі і зливні. Тяжко їх управляти. Збіжа вилягають на них часто. Палене вапно поправляє будову почви. Вона стає пухка і більше продувна, а в слід за сим і більш родюча.

Порічини камінисто-грехитові (жвіроваті!) вимагають звичайно повного погноєння всіми ростинними поживами.

Землі порохнично-торфові (головно сіножати!) потребують фосфору і потасу. Кількості навозів можна усталити тільки шляхом досвіду

погноєвого. Нераз показує досвід, що вистарчає одностороннє погноєння самим потасом, — однак мимо сього не належить здержати погноєння томасівкою, бо тоді на протязі пару літ мігби вичерпатися запас фосфору у землі і видаток з неї зменьшивбися.

Стільки говорять дублянські досвіди. Однак крім характеру почви про спосіб гноєння рішає і рослина, під яку гноїться. Хемічний розбір різних землеплодів показує нам кілька азоту, фосфору і потасу забирає рослина з почви. Гноєння має на меті зберегти родючість почви допrowаджуючи до рівноваги кормову силу землі, зменьшену збиранням з неї жнивом.

Ю. П.

Трієр, його ужиткування і господарська вартість.

Трієр, — кукільниця, сортівниця, званий селянами циліндер — це машина, завданням якої є перемлинюване збіжжя очистити з крутих насін хопти — (пр. кукіль, горошку або вички і т. п.) та зі зерна в часі молотби покритишеного, а рівночасно посортувати очищуване збіжжя після величини зерна. (Звичайний трієр).

Трієр може бути побудований й так, що розділить овес і ячмінь від пшениці або жита, а також ячмінь від вівса (трієр о подвійнім діланню).

Добрі трієри мають звичайно сита-трясаки і віялку (вентилятор), які доповнюють лише роботу млинка. Вони очищують перемлинюване збіжжя острийше, заки воно підпаде діланню властивого трієра.

Головною робучою частию трієра є циліндри, похило в рамі машини вмонтовані. Впадають вони найсильніше в око, тож й дали притоку до селянської назви трієра.

Циліндри є двоякого роду. Кожний рід про себе сповняє окрему працю.

Циліндер-кукільниця має внутрішні стіни вкриті жолобинами, по формі своїй півкулистими або калиткуватими о острих беріжках. Жолобини можуть бути або верчені (фрезовані) або витискані (станцовані). Жолобини верчені є досконаліші, підносять ужиткову вартість трієра, бо дають докладнішу працю. На 1 квадратозий метер площі припадає около 180 тисяч жолобин. Розмір жолобин є такий, що в них з легкістю може попасти кругле насіння хопти або ушкоджене зерно, натомість повне зерно збіжжя з причини своєї величини правильно до них увійти не може.

Коли пустимо трієр в рух, всипається занешишене збіжжя з коша крізь сито-трясак і дальше по похилій дощині до циліндра кукільниці. Добре зерно збіжжя спливає по внутрішній стіні циліндра в долину, а круглі насіння хопти і ушкоджене зерно впадають в жолобини. Враз з циліндром, який обертається, підносяться вони в гору, щоби згодом — в міру підношення — вирватися власним тягарем зі жолобини і впасти у коритце, уміщене в нутрі циліндра. В коритці ділає слимачниця, яка крутиться довкола своєї осі і посуває хопти і зерновий відпад вперед до гирла. Ним виходять вони остаточно з трієра і збираються у підставленій посудині. Очищене кукільницею зерно підносить друга слимачниця до гори і переправляє його до другого

циліндра-сортивниці, нагорненої на перший циліндер-кукільницю. Циліндер-сортивниця розділює зерно після величини, сортує його на два а то й три роди.

Трієри о подвійнім діланню різняються від звичайних трієрів іншою будовою циліндра-кукільниці. Кукільниця має жолобини двоякого рода, так що мішанки збіж розділюються і рівночасно очищуються від круглих хопт (патент Крюгера). Зогляду на будову і розміри зерен ріжного роду збіж мусять бути з природи річи окремі циліндри кукільниці для поодиноких родів мішанок. Трієри о подвійнім діланню мусять мати вимінливі циліндри-кукільниці для розділення вівса і пшениці, ячменю і пшениці, вівса і ячменю.

Недовго перед війною збудовано трієр о подвійнім діланню, в якому можливо є без вимінливи циліндра-кукільниці відокремити пшеницю або жито від вівса або ячменю, а рівночасно очистити пшеницю і жито від круглих хопт і ушкоджене зерно та посортувати після величини на два або три роди.

Для відокремлення вівса від ячменю потріба одначе іншого циліндра.

Трієри такі знані є під назвою трієрів універсальних (всесторонніх) (патент Гайд'а).

Докладність праці трієра, то є острота очистки і посортвання збіжжа, залежить від якості самої машини, від дбайливого її устаткування, зложення і наставлення та руху.

По наших селах залюбки вживають трієрів фірми Гайд'а в Штокерав (Австрія), яка виробила собі добре ім'я на світовім ринку (поруч фірми Ребера з Вута (Німеччина), в ділі машин очищуючих насіння. Під оглядом матеріалу і технічного викінчення є гайдівські трієри без заміту. Колиж працюють зле і дають причину до нарікань, то лиха не шукати нам в машині, а в злім її устаткуванню, зложенню і наставленню або у неправильнім погоні.

Не від річи буде подати тут пару вказівок про уживання трієрів, маючи на оці загально уживані у нас універсальні трієри Гайда.

Трієр належить устатувати на рівнім тоці до ваги. Серед праці не повинен він хитатися, ані суватися.

Перед уживанням слід всі ложиска добре оливою насмарувати.

Паси, які переносять силу з корби чи шайби на части робучі машини належить мірно напняти, бо лиш тоді ви творюється достаточне тертя й „машина йде“. Достаточне тертя при мірнонапнятих пасах існує тоді, коли паси є правильно заложені і достаточню пруживі. Правильно закладається паси, звертаючи пр. до шайби бік паса, що колись звернений був до тіла звіряти, а небік зпід шерсті, отже спід а не лице реміню має лежати на шайбі.

Пруживий є пас, коли його добре плекаємо, смакуючи спід паса воловим лоєм. По віссанню лою ремінь стягається. Паси ремінні належить бодай два рази до року переполокати теплою водою, висушити і висмарувати лоєм. Коли машини не вживаємо, належить паси здійснити і сухо переховувати.

Смавання пасів кольофонією або живицею є непотрібне і шкідливе, бо під їх діланням ремінь стає крихкий і тріскає.

Корба і погонова шайба при малих трієрах Гайда (отже таких, як уживають селяни) є стійково (спусковато) борована (верчена) і прямо вбита на вісь. Тільки при більших трієрах (кляса V. марка IV—VI універсального трієра) є вона заклинована. Тому обережно при зниманню корби чи шайби!

Циліндер має обертатися з ліва на право, отже як вказівки на годиннику, коли глядимо на нього стоячи перед трієром, а не в зад у за ним. Кручення взад (з права на ліво!) може ушкодити шітки-згортачі, які умішені є в нутрі циліндра.

Кількість оборотів корби чи то шайби (скорість погону) є для кожного трієра докладно відмірені. Коли трієр йде за скоро або за помало, праця його є лиха (о тім понизше!).

Число оборотів на мінуту при універсальних трієрах Гайда, які провадить „Центросоюз“, торговельний синдикат Краєвого Товариства господарського „Сільський Господар“ у Львові, є відмірене ось як:

Трієр універсальний марки:	Ia	I	III	IV	V	VI
Корба або шайба має зроби	65	63	60	46	46	46
бити на мінуту оборотів:						

Сита трясаки гайдівських трієрів, призначені до праці при очистці пшениці і жита, мають очка на $3\frac{1}{4}$ до $3\frac{3}{4}$ міліметра, а ячменю і вівса на $3\frac{1}{4}$ до $4\frac{1}{4}$ міліметра.

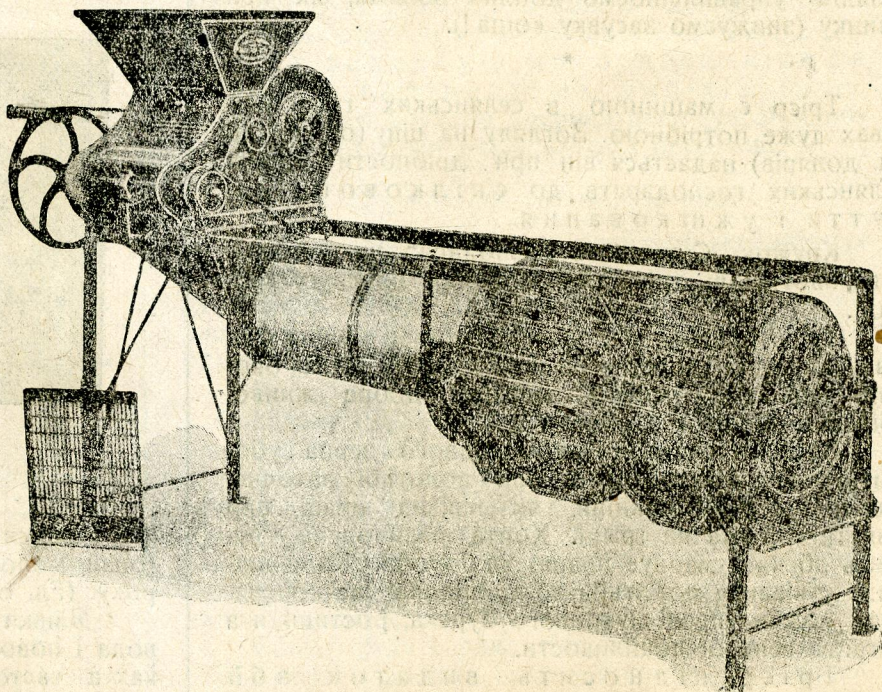
До кожного трієра додає фабрика два циліндри-сортивниці.

I. Один циліндер має однорідні очка на цілій поверхні і спроможний є посортувати збіжжа у два роди: Ліпше збіжжа і відпад.

II. Другий циліндер сортивниці має двоякі очка і розділює збіжжа на три роди: ліпше — середнє — відпад.

Сортивниці призначені для жита і пшениці при звичайнім діланню (як під I) мають очка на $1\frac{7}{8}$ і 2 міліметри, при докладнішій діланню (як під II.) на $1\frac{7}{8} \times 2\frac{3}{8}$ і $2\frac{1}{4} \times 2\frac{5}{8}$ міліметра.

Сортивниці призначені для ячменю і вівса при звичайнім діланню мають очка на $1\frac{7}{8}$ і $2\frac{1}{4}$ міліметра, при докладнішій діланню на $1\frac{7}{8} \times 2\frac{3}{8}$ і $2\frac{1}{4} \times 2\frac{5}{8}$ міліметра.

Трієр.

Можливо є одержати сортівниці о очкованню для сортування тільки самого ячменню.

Кожде з очоквань примінене є до величини зерна, яке має бути сортуване.

Очка нових неуживаних сортівниць мають звичайно острі береги і запихаються зерном. Тому при нових трієрах потреба час до часу серед роботи переглянути сортівниці і перечистити їх острою ручною дротяною щіткою.

З часом береги очок вигладжуються і тоді самі щітки-згортачі, уміщені в трієрі, очищують сита. Потреба лиш дбати, щоби згортачі були належно наставлені.

Наставлення спливового коритця вимагає теж уваги і певної вправи. Коритце наставляється підоймою, уміщеною зпереду на осі циліндра. При середньо-тяжкім зерні уміщуємо коритце з лівого боку точно в поземій середині циліндра, при тяжкім — дещо низше, при легкім знова дещо висше. Добре наставлення коритця має вплив на добру працю трієра і охороняє згортачі перед ушкодженням на випадок покручення машини взад (гл. про те висше!).

Коли до коритця впадає добре зерно, то знак, що або машина йде за скоро або коритце наставлене за високо.

Одначе може бути й инша причина цього. Остробокі жолобини циліндрів у нових неуживаних трієрах потягають нераз за собою зерно (головно ячмінь з остяками). Зерно підноситься слідом кукільниці в гору і впадає до коритця. Згодом ці острі канти жолобин стираються і трієр працює правильно, хиба що рух за скорий, або коритце стоїть за низько.

Коли ж насіння хопт появляється в очищенім зерні, то причини сього шукати або у заповільнім ході машини або зависокім наставленню коритця. Причиною переходу хопти до збіжжа може бути рівнож і се, що до циліндра впадає нараз за богато збіжжа.

В такім випадку радимо собі, збільшуючи кількість оборотів корби або шайби на мінуту, наставляючи відповідно коритце (знижуємо його!) згідно управлінню доплив збіжжа, як при млинку (знижуємо засувку коша!).

*

Трієр є машиною в селянських господарствах дуже потрібною. Зогляду на ціну (около 140 ам. доларів) надається він при дрібности наших селянських господарств до спілкового набуття і ужитковання.

Кружок „Сільського Господаря“ чи кооператива, набуваючи трієр, робить добру прислугу громаді.

Трієр приготує як найкраще зерно під засів. Чисте, дорідне насіння доброї, для околи підходячої сорти запевняє добре жниво, збільшає видаток з ріллі.

Висів занечищеного, миршавого зерна убожить селян. Наклад праці при полотбї захопчених піль є куди більший, як наклад праці при очистці збіжжа на трієрі. Хопта невиконана глушить збіжжа, марнує працю хлбороба. Коли відпаде утяжлива полотба збіж, лишній час присвятити можна управі цукрового буряка, ростини, яка вигагає великої дбайливости.

Трієр підносить видаток збіжжевої господарки селян. Селянське збіжжа стає важке і чисте. Зі збіж-

жам таким можна вийти на краєвий чи заграничний ринок і осягнути за нього повну ціну. Збільшається дохід селянського господарства. Селянство багатіє. Збогатівши, просвічується і може добре господарити, добувати засоби на докупно землі, якої так мало тепер має.

Юліян Павликовський.

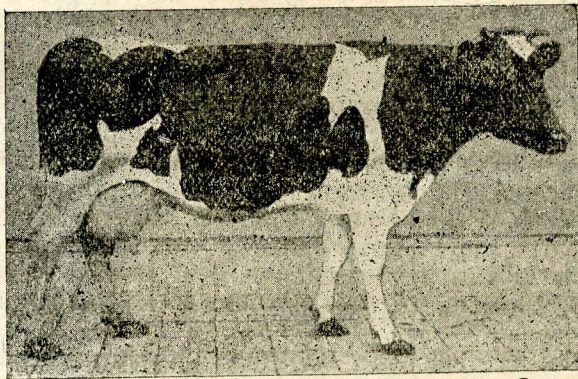
Дещо з годівлі рогатої худоби.

Ялівки належить парувати так скоро, як з огляду на їх тілесний розвій є се допустиме, щоби тим самим обнижити кошти держання худоби. (Прихід: теля, молоко).

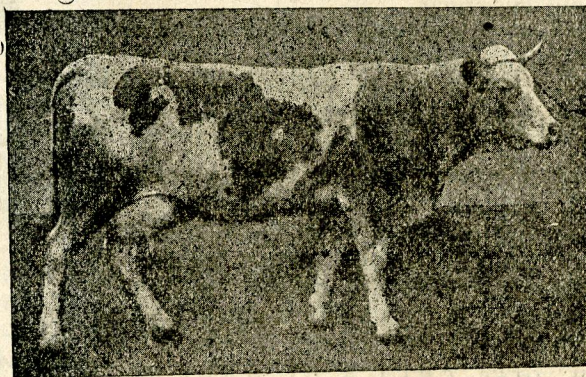
Запізно парувані ялівки не приймають (не стають тільні) а й видій їх не може бути обильний бо в часі тільности молодих ялівок розвивається вимя.

Загальне правило говорить, що рогатий скот без шкоди для нього можна парувати, коли дана штука осягнула вже три четверті загально в даній расі осягаємої живої ваги.

Ялівки скороспілих опасових (мясних) рас парується у віці $1\frac{1}{4}$ до $1\frac{3}{4}$ року (гл. обр. 1: Голандська раса).

Образ 1.
Корова голандської раси.

Образ 2.
Корова сіментальської раси.

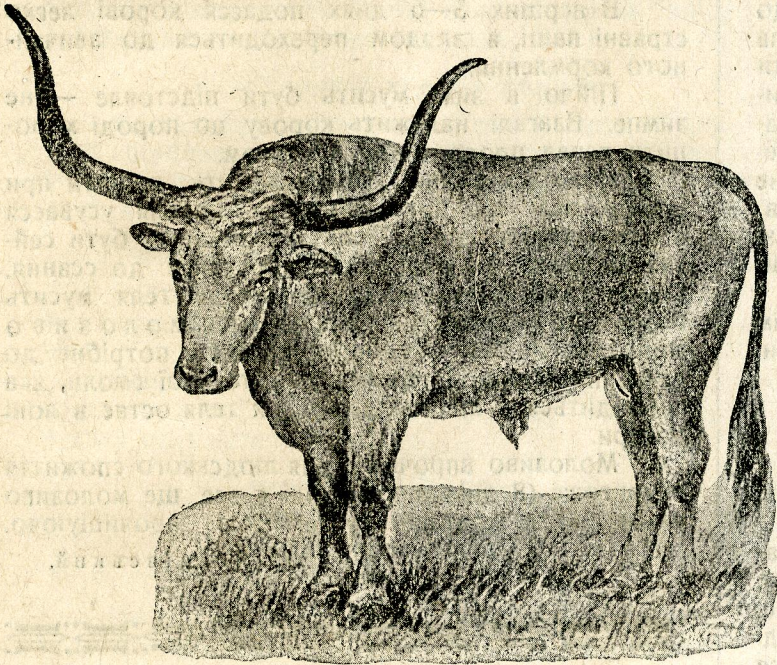
Ялівки середноспілих рас о мішанім пожитку (опас, молоко, праця) парується у віці $1\frac{3}{4}$ до $2\frac{1}{4}$ року. (Гл. обр. 2.: Сіментальська раса).

Ялівки пізноспілих рас, які дають робучого вола і поволі розвиваються, парується аж по 4 роках а часто й пізнійше [залежить від способу кормлення]. (Гл. обр. 3.: Сіра степова раса — угорський віл).

1. Літання коров.

Корови лігаються звичайно серед вншних об'єктів неспокою, вони ричать, скачуть на другий товар, здержують молоко, а їх родові оруддя опухають.

Літання триває звичайно 24–36 годин. Якщо годівельник не подбає о покриття, або покриття не доведе до зав'язання плоду, літання поновляється

Образ 3.

Угорський віл українського походження, представник сірої степової раси.

за 3–4 тижні. Корови, які два-три рази літалися даремно, запліднюються тяжко. Виймок становлять ялівки.

По отеленню належить покривати корову аж по 2–3 місяцях, мимомо що вона літає вже в три тижні по отеленню.

Якщо по покриванню корова не літає, можна заключати, що вона приняла і є тільна.

Якщо корови не літаються, то вони або затовщені, або слабосилі, або хорі. Щоби спонукати корови до літання, вкорочується затовщеним пашу, а додається ядерних паш слабосилим. Хорі належить лічити. Щоб прискіпити літання, дається корові молока від корови, що літється, конопляного сімни, прижарений овес, ячмін з домішкою соли, або окремі препарати аптичні. Помагає рівнож приміщення недалеко бугая.

Корови, що постійно хоробливо літаються, йдуть на пліху пашу, одержують прочищуючі соли (гльвберська сіль). Якщо корови працюють, впрягається їх в роботу.

Постійне літання без можності запліднення вказує на туберкульозу (чахотку).

2. Тільність (Вагітність).

В першій половині вагітності — а триває вона у коров 40½ тижня або пересічно 284 дні, не можна зовні пізнати, чи корова тільна.

Заклучати можна про вагітність ось з яких познак;

1. Якщо корова опять не літється (непевна се ознака).

2. Коли мимомо їстовитости корови зменшається її видій.

3. Коли в другій третині вагітності живіт, особливо з правого боку, постійно збільшається (росте).

В тім часі можна вже вичути теля, якщо по поєнню приложити руку по правій стороні живота перед вименем і легко її натискати.

Познакою тільности корови має бути ось що. капля молока впушена до склянки води, якщо корова тільна, не розпускається при опаданню на дно — здається, з причини більшої кількості слизових творив у молоці тільної корови.

3. Вплив годівельника на годівлю.

До научних цілей служить проба крові.

Догляд годівельника за худобою не починається від уродження звіряти, але від часу прийняття плоду, зачаття, — від часу завагітіння.

Розвій плоду в лоні матери залежить від доставки матерії з тіла матери.

Тому мати мусить бути достаточно, однак не заобильно кормлена. На приплодок можна тому вплинути відповідним кормленням і плеканням вагітної штуки. Тільну корову належить кормити мірно, бо запасена не розвиває належно плоду. Паша мусить мати відповідну кількість білковини, товщів, углевданів і мінеральних соли (особенно фосфорового квасу і вапна, які є конечні при будові кістяка плоду).

Сі услів'є є там, де рілю добре управляється, де землі не виснажується, де родюча земля родить багаті своїм хемічним складом ростины, де земля дає добру пашу.

Взагалі успіх годівлі залежить в першій мірі від стану управи землі.

Тільки господар, який через добре погноєння та добру управу і плекання землі і ростины, підняв родючість своєї землі, зможе годувати більше спосібні більше ужиткові звірята, о кожде звіря а з окрема годівельне звіря, є лишень витвором землі.

Не належить се однак так розуміти, щоби сьогодні не можна було розвинути годівлі й у гірших сторонах о злій почві, однак докупно паші не дає таких вислідів, як власна паша. Вислід годівлі тут буде певніший, а кошта годівлі менші.

Хто свої поля і сіножати та пасовиська занедбує, не досягне ніколи великих годівельних успіхів навіть, якщоби через докупно ядерних паш старався поправити маловартну пашу власної продукції.

4. Кормлення тільних коров.

Тільну корову належить посилено відживляти, тому що в добі тільности кромі будови тіла плоду корова мусить еще давати звичайний господарський пожиток, молоко. Кормлення не сміє бути однак опасове.

Паша тільної корови повинна бути богата в білковину. Добрі молочниці дають мимомо тільности молоко аж до послідної майже хвилі, однак з огляду на саму корову і на її плід належить корову 6–8 тижнів перед отеленням запустити в той спосіб, щоби її лиш зрідка, але до чиста здоювати. Дерть з вики і суха паша (солома) спричинюють запуснення, саме вимя не виділює молока.

Богато руху сприяє тільним коровам. Паша, якаби могла спричити скинення плоду, не повинна бути серед тільности задавана коровам. — Паша

небезпечна під сим оглядом є: паша замулена, заплісла, примерзлі і надгніті окіпні, сирі картоплі, бурачане листя, здуваюча або привяла і заприла зелена паша, свіже, непереферментоване сіно спориня, яка часом знаходиться в грисі, закисла брага, взагалі паша, яка сильно здуває.

Дуже шкідливим може бути нагальний перехід від сухої паші на зелену і відворотно.

Так само заобильне задавання сіна і соломи є шкідливе, бо давить сильно на матицю. — Якщо в оборі є більше тільних коров, а одна скинула плід (пошесне скидання плоду), належить перевести інші корови на таке місце щоби вони не заразилися — а стайню належить десінфікувати (відказити), так само службу. — Тільні корови належить старанно і лагідно доглядати. Зокрема не належить їх побивати. Заскорє гонення, штовхання з іншим товаром, зокрема при виході зі стайні, падання на ожеледі може спричинити скинення плоду.

Корови, які працюють, не повинні у вищій степені тільности бути впрягані до воза і уживані до тяжкої роботи (оранка).

5. Отелення і догляд за матерю і новорожденцем.

Корова отелюєся пересічно по 40¹/₂ тижнях. Познаки близького отелення є слідуєчі:

Вимя зростає — пучнявіє, родні части опухають і слизять, стегна у насади хвоста розходяться, корова стає неспокійна, то кладєся — то встає, оглядаєся часто на зад, болі наступають і т. д. Якщо запримітєся болі, належить постаратися о мягку, чисту підстилку з житної соломи і ждати породи.

Насамперед виходить т. зв. водний міхур, а по якімсь часі при правильнім породі теля, головою і ніжками наперед.

По породі відриваєся пуповий шнур звичайно сам. — Якщо теля лежить правильно, то не потреба уживати ніякої сили при перениманню теляти. При

тяжких породах конечно є поміч ветеринарного лікаря.

Якщо порід пув правильний, то породове очищення наступає протягом кількох годин. Крім сього даєся змивання напаром румянку.

Практика научила, що на загальний стан звіряти і на витворювання молока дуже впливає задавання по породі теплого пійла з дертею або грисом з домішкою льняного макуха і соли.

В перших 5—6 днях подаєся корові легко стравні паші, а згюдом переходиться до звичайного кормлення.

Пійло в зимі мусить бути підстояле — не зимне. Взагалі належить корову по породі хоронити перед простудою і протягом.

Новонароджене теля належить лишити при корові, яка має його вилізати. Опісля усуваєся з писка теляти слизь. Телята, які мають бути сейсас відлучені, найкрасше не допускати до ссання. Однак тямити належить, що кожде теля мусить безуслівно одержати до спожиття молозиво. Воно має інший хемічний склад і є потрібне до усунення з кишок теляти т. зв. телячої смоли, яка громадиться в кишках в часі, як теля остає в лоні матери.

Молозиво впрочім є для людського спожиття непригоже (8 днів по породі є все ще молозиво у корові), є жовтаве, густе і ділає прочищуючо.

Ю. Ясенівський.

Кожда кооператива повинна передплачувати часопис

„Сільський Господар“!

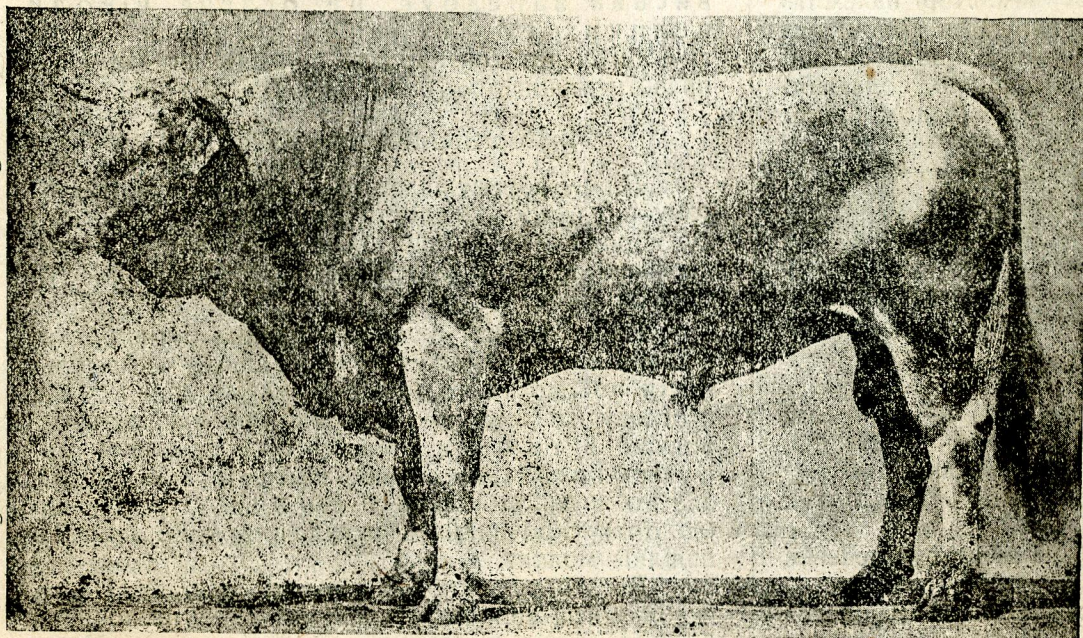
Справлення друкарських ошибок.

В статті „Які є раси рогатого скота?“, уміщеній в 8-ім числі нашого часопису за місяць серпень на сторінках від 115—118, належить справити

отсі друкарські ошибки, які зайшли через представлення друкарських клішів, а саме:

Образ 2-ий (сторона 116) з підписом „Корова голяндської раси. Тип доброї молочниці“ не представляє типу корови голяндської раси, лише представляє тип корови сіментальської раси. На сім місці під образом 2 им мала бути уміщена кліша, представляюча тип корови голяндської раси, яку містимо нині в отсім 9-ім числі нашого часопису за вересень с. р. в статті „Годівля рогатої худоби“ під образом 1-им.

Образ 6 ий з підписом „Бугай сіментальської раси“ представляє через ошибочне переставлення друкарської кліши тип бугая ольдебурської раси. Натомість містимо ту нише клішу, яка представляє тип бугая сіментальської раси.

Бугай сіментальської раси.

Як поїти худобу?

Вода є складовою частию звіринного тіла. Вода розпускає спожиту пашу та розносить її по цілому тілі. Коли звір'ятю за гарячо, з нього виходить вода потом і випаровуючи, охолоджує тіло. Таким чином вода є так само потрібна як і паша. Ба, що більше, без паші можуть звір'ята витримати кільканайцять або й кількадесять днів, а без води те саме звір'я гине вже по пару днях.

Як одержує худоба воду?

Часть води побірають звір'ята в паші, а решту доповняють питтям. Звір'яттю однаково, чи воно побірає воду разом з пашею, чи напояється чистою водою.

Кілько води потребує худобина?

Найбільше води потребують свині, за ними йде рогатий скот, потім коні, найменше випивають вівці.

Кількість потрібної води залежить від кількості спожитої сухої паші. На 1 kg сухої паші мусить одержати:

свиня	7—8 kg води,
корова	4—6 " "
кінь	2—3 " "
вівця	1—2 " "

На 100 kg живої ваги потребує кожне звір'я коло 2.5 kg сухої паші. Отже свиня, що важить 200 kg, мусить дістати таку пашу, в котрійби було 5 kg сухої матерії. До цієї паші потребує 30—40 kg води. Корова 500 kg ваги потребує 12.5 kg сухої матерії і 50—75 kg води. Кінь, котрий важить 400 kg, зїсть 10 kg сухої паші і випе 20—30 kg води. Добра вівця, що важить 100 kg, потребує 2.5 kg сухої паші і 2.5—5 kg води.

100 kg зеленої люцерни має в собі 25 kg сухої матерії а 75 kg води. Коли дамо корові 50 kg свіжої люцерни, то вона дістане в цій паші около 1.1 5kg сухої паші і 37.5 kg води. Решту води (22.5—37.5 kg) мусить отже доповнити водопоем.

Кілько разів денно поїти?

Найліпше, коли худоба може пити, кілько схоче і коли захоче. Як звір'я може пити, коли захоче, ніколи не напється за багато. Як звір'ята мають на пасовищу воду, то заходять до неї звичайно два рази в день. Тому й замкнені звір'ята вистарчить поїти 2 рази денно. Виїмково в гарячі дні заходить потреба поїти три рази денно. Зимому вистарчить поїти лиш раз на добу.

Чи поїти перед їдою чи по їді?

Корови поїмо по їді, коні треба поїти завше перед їдою. Чому так — зараз поясню. Корова перед їдою звичайно не хоче пити води. Не радо, коли наїється. Це корові не шкодить, бо в неї шлунок великий і вода затримується в тельбусі. Інакше в коня. Кінь має відносно малий і поєдинчий шлунок. Коли кінь напиться по їді, тоді вода сполікує обріз зі шлунка до кишок. В кишках не може обріз добре стравитися, пічняє і гние. З цього повстає запір, розвільнення або навіть кольки.

Коня поїмо зимою лиш раз на день, літом два рази, а в часі спеки то й три рази денно. При одноразовім водопоею даємо йому воду рано перед оброком. Літом поїмо рано і вечер — теж перед кормленням. В часі спеки поїмо ще й в полудне, заким дамо оброку.

Пам'ятати належить, що коня не можна поїти, коли він зігрітий, бо може дістати охвату. Коли кінь зігрітий, тоді треба йому дати трохи сіна, конюшини чи соломи. Як кінь дуже спрагнений і не хоче цієї паші їсти, можна її покропити водою. Коли кінь охолонув, тоді можна його напоїти і всипати оброку.

Інж. Микола Хомишин.

Байцування (заправа) сівного зерна озимини проти снітїю.

Як зерно пшениці є сильно заснічене, чорняве і заносить неприємним запахом, тоді не можна його уживати до сїйби, бо видасть більше засніченого колоса, як здорового. В такім випадку треба безсумнісно постаратися о нове, чисте і здорове зерно до сїйби. Колиж зерно не дуже заснічене, тоді можна його сіяти, а щоб знищити розродні снітїю, треба конечно його заправити (мочити, байцувати) Заправляти треба також кожне зерно, хоть воно на око чисте, бо тоді воно відпорніше на ці заразки.

Заправляти (байцувати) можна отсими способами:

1) При помочи вітріолу міді (синього каміня). — На корець пшениці треба розпустити в деревляній або глиняній посудині (ніколи в бляшаній) чверть кільограма вітріолу міді в кількох квартах гарячої води. Опісля сиплемо пшеницю до деревляної посудини і наливаємо на корець зерна пять звичайних коновок води (до 50 літрів), се є стільки, щоб зерно прикрилось добре водою. До того всього доливаємо вже попередньо розпушений вітріоль міді і мішаємо добре деревляною лопатою або дрючком. Коли при мішанню спливе на верх води бруд, полова, заснічені зерна, то се збираємо старанно рукою або решетом і викидаємо. Найліпше се робити рано і лишити зерно у синій воді через весь день, причім треба кілька разів на день перемішати. Вечером воду відливаємо, а зерно, яке за той час дещо напучніло, треба вибрати і розсипати тонко на тоці, щоби через ніч висохло.

2) При помочи формаліни. — Чверть кільограма 40-процентої формаліни розпускається в 100 літрах літньої води і в сїй кількості розчину можна заправити найбільше 5 метричних сотнарів насіння збіжа. Зерно насипуємо до плетеного коша, який зануряємо в розчин і держимо найдовше через 15 минут. По 15 минутах винемаємо кіш і розстелюємо насіння пшениці як найтоншою верствою, щоби воно скоро висохло. Уважати належить, щоби розчин формаліни не був сильніший і щоби довше не держати насіння як 15 минут. По заправі зерна формаліною треба його зараз висіяти. Колиб позістало трохи такого насіння, треба його виполокати в кількох водах і тоді можна його дати дробови. — Формаліну можна купити у всіх аптеках і коштує 1 кг. 11 зол.

3) При помочи „Успулюну“ (хемічного звязку ртути). — Є се заправа суха, без води, тож по ній не потреба пересушувати зерна. Успулюн є се делікатний сіро-синій порошок, який після оречень німецьких рілнихих досвідних стацій становить незвичайно важний здобуток, бо Успулюн нищить снітїй, ржу і інші збіжеві шкідники. На 100 кг. пшениці чи жита, ячменю, вівса, треба 300 грамів Успулюну. Спосіб ужиття Успулюну є незмірно простий. До деревляної сухої

бочки всипується насіння і додається заправу. Відтак належить щільно прикрити бочку; через потрясення чи кручення або точення бочкою треба як найстаранніше вимішати зерно. В часі мішання поволікає кожне зерно спорошкованим сухим Ушулюном і в сей спосіб хорониться перед збіжевими шкідниками. — Ушулюн знаходиться в торговлі в оригінальній упаковці в кількостях: 300 гр., 1.500 гр. 3 кг., 10 кг. і більших. Докладний спосіб ужиття поданий є на кождім упакованню.

Господарські пригадки на вересень.

Спокладайте останки стерні.

Молотіть збіже на насіння. Приготовуйте зерно на посів очищуючи його по перемлинкованню на трієрі.

Коли ваше зерно зведене, не сійте його. Радше доплатіть й виміняйте його за добре у доброго господаря.

Приготовуйте синій камінь на байцування пшениці.

Коли під озимі засіви даєте томасівку, то заоріть її чотири тижні перед сівбою.

Не забудьте, що жито вимагає злежалої вже ріллі і мілкового покриття.

Огляньте сіварню, чи вона в порядку. Випробуйте сівний апарат.

Не розпоршуйте ріллі боронами. Озимина удаєся дуже добре при грудковатій будові ґрунту. За грудкою молоді ростинки знаходять добрий захист перед вітрами. Грудка здержує сніг і спричиняє сим належну вогкість ріллі з весною.

Свіжо вимолоченого збіжа не держіть в мішках або високим насіпом у засіках. Стеліть його мілко на тоці, нехай просохає.

До кінця вересня повинно бути жито висіяне. Вонож не зносить пізньої сіви і тільки в осени дістає початки бічних стебел („росте корчем“). Тим й різняється основно управа жита від пшениці, яку можна й з весною острим боронуванням „підбичувати“ до розросту. Пшениця скорше знесе пізню сіву.

Приготовуйте худобу на зимівлю. Хоч гоните її ще пасти, задавайте їй поволі ранками суху пашу.

Тямте, що в осени худоба легко здувається! Чи маєте в селі в Кружку „Сільського Господаря“ або в кооперативі сонду або трокар?

Корміть добре коні, які тепер тяжко працюють при управі ваших піль. Чистіть їх належито!

Коли кури зачнуться випірювати, давайте їм зерна головно кукурудзи і ячменю.

Чи заасекуровували ви збіжжя і пашу від огню?

Українська Господарська Академія

в Чехословацькій Республіці.

Оголошення.

Ректорат Української Господарської Академії в Чехословацькій Республіці оголошує прийом нових студентів на зимовий семестр 1926/27 акад. року, який розпочнеться 15-го жовтня 1926 року.

Українська Господарська Академія в Ч. С. Р. по статуту, що затверджений Міністерством Хліборобства Ч. С. Р., є фахова школа з високошкільною організацією та з 4-х літнім курсом навчання і розділяється на факультети: 1) еконо-

мічно-кооперативний (відділи: статистичний, кооперативний та економічний), 2) агрономічно-лісовий (відділи: агрономічний та лісовий), 3) інженірний (відділи: гідротехнічний та хемічно-технологічний).

Для прийому встановлено слідуєчі правила:

1) В склад студентів Української Господарської Академії в Ч. С. Р. приймаються громадяне українських земель, чоловіки та жінки, з закінченою середньою освітою: гімназія, реальна школа, середня комерційна школа, середня сільсько-господарська і технічна школа, учительський інститут і т. п. школи, курс яких буде визнаний Професорською Радою Академії вистарчаючим для вступу в Академію.

2) Навчання в Академії безплатне.

3) Прохання о прийом належить надсилати до канцелярії Академії (Československo, Poděbrady, hot. Central) найдалі до 1-го жовтня 1926 року.

4) В проханні повинно бути зазначено: національність, вік, освіта, перелік документів, що прикладаються, факультет і відділ, на який кандидат хоче вписатися, а також точна адреса кандидата.

5) До прохання прикладаються такі документи: а) власноручний опис життя з обов'язковим зазначенням місця та дати народження, місця постійного перебування кандидата в нормальні часи та національності кандидата, б) свідоцтво про освіту в оригіналі або в засвідченому зразку, в) три фотографічні картки, г) підписка коритися правилам, що встановлені для студентів Академії, г) зобов'язання, що кандидат буде вчитися в Академії на власні кошти і жадних претенсій чи то на стипендію, чи то на якунебудь допомогу з боку Академії мати не буде.

ПРИМІТКА. 1. Прохання без документів розглядатися не буде. 2. Оригінальні документи осіб, що неприйняті до Академії, повертаються по вказаній адресі на виразне бажання петента. 3. Прожиточне мінімум в Подєбрадах виносить 500 кч. місячно.

6. Особи, що вже подавали в минулому академічному році прохання до Академії і не були прийняті з причини спізнення або відсутності вакансій, повинні, коли бажають кандидувати при новому прийомі, поновити своє прохання з зазначенням своєї адреси і в разі потреби доповнити документами.

7) Початок зимового семестру 15. жовтня 1926 року, до якого терміну зобов'язані прибути всі особи, що будуть прийняті в студенти Академії.

8) Вільних стипендій при Академії в сучасний момент нема, а тому студенти мусять вчитися лише на свій кошт. Рівнож кандидати не можуть розраховувати на жадну допомогу з боку установ Академії.

Ректор Академії,
Проф. І. Шовгенів (в. р.).

Подєбради, 12. VIII. 1926 р.

ПРИМІТКА. Подаючи це „Оголошення“ до відома, звертаємо на нього увагу цим нашим абсолювентам середніх шкіл, які хотять віддатися поданим в Оголошенні студіям. Одночасно підкреслюємо, що Українська Господарська Академія в Подєбрадах стоїть під кожним зглядом на висоті вимог європейських високих господарських шкіл, тому вказаними є більше студії в цій Академії, як у чужих. Блищій інформації про Академію в Подєбрадах подані в ч. 6. часопису „Сільський Господар“.

Вісти з „Сільського Господаря“.

З Головної Ради Краєвого Товариства господарського „Сільський Господар“ у Львові.

В справі зорганізування помочі для господарств, які потерпіли в наслідку живлових нещасть.

Довготривалі слоти, получені з градовими тучами і виливи рік спричинили великі знищення озимих і ярих засівів. Після звідомлень, які одержуємо з краю, розміри шкід є так великі, що заходить потреба подати нашому рільництву організовану поміч. Краєве товариство господарське „Сільський Господар“, як станова хліборобська організація, поза акцією доразовою, переведеною дотепер, бажає через свої Філії і Кружки зорганізувати плянову акцію допомоги рільництву в слідуючих напрямках:

1. Допомоги низько процентним кредитом на закупню озимого насіння в 1926 р., ярого насіння з весною 1927 р.

Примітка: Рівночасно поробить Товариство заходи на відписання засівових кредитів, уділюваних від осені 1924 р., оскільки господарі довжники цього року потерпіли від живлових нещасть.

2. Відписання державних податків поземельних для пошкодованих.

3. Доразової допомоги безплатної в тих випадках, де повіні або градові тучі знищили засіви господаря.

4. Допомоги на закупню паші для перезимування інвентаря.

5. Регуляції рік і потоків.

Для узискання повного образу розміру шкід і їх причин, взиває Краєве Товариство господарське „Сільський Господар“ у Львові всі свої Філії і Кружки, щоби вони в крузі свого ділання негайно виготовили огляди господарського положення поодиноких громад і повітів і цей огляд предложили Центральному Товариству найдалше до кінця серпня ц. р.

В господарським огляді належить подати слідуючі дані:

А) Для сіл:

1. Назва громади, політичний повіт, приналежність до Філії „Сільського Господаря“.

2. Кількість індивідуальних господарств в громаді (загальне число).

3. Кількість індивідуальних господарств, які потерпіли шкоди узасівах, а саме: а) до 50 процент, б) до 75 процент, в) до 100 процент.

4. Кількість озимини, ярини, окопових, які управлено в 1925/1926 р. Площу подати в гектарах (оден гектар рівнається 175 морга).

Подати кілька озимини, ярини і окопових зістало знищених в наслідку живлових нещасть.

5. Кілько гектарів сіножатей є в громаді і скільки гектарів сіна зігніло згідно скільки гектарів іна забрали повени.

6. Кілько будинків є знищених згідно ушкоджених бурями і повенями і як висока є шкода в золотих.

7. Які причини є шкоди. На випадок виливу подати назву потоку чи ріки. Також подати, чи регуляційні роботи на даних ріках були ведені і коли їх припинено.

8. Кілько кільограмів зерна видає копа жита, пшениці, ячменю і вівса і який є видаток з морга.

Усталивши розміри шкід і їх причини, належить подати:

1. Кілько насіння озимини і ярини потребує громада до правильного обсіву піль в 1926/27 р. і чи ті кількості будуть могли господарі закупити самі, чи потребують кредитів.

2. Кілько паші буде потребувати громада на виживлення свого інвентаря і чи буде могла цю пашу закупити в околиці чи потребує довозу паші, а також, чи господарі можуть з власного пашу закупити, чи потребують кредитів.

3. Чи громада потребує допомоги при відбудуванню знищених будинків і якої (чи в матеріялах чи в грошах).

4. Кілько родин в громаді з причини непомірного знищення їх засівів потребує допомоги на виживлення.

Б) Для філіяльних округів:

Вп. Ради Філій „Сільського Господаря“, зібравши дані приналежних до свого округу громад, звольять зробити зіставлення пошкодованих і шкід свого округу і прилучать до цього свою опінію про спосіб зорганізування допомогової акції для округу як вище та додадуть свою опінію про потреби відписання податків.

Так зладжені огляди господарського положення звольять Вп. Філії надіслати Центральному Товариству негайно.

Центральне Товариство вихіснує надіслані матеріяли в центральнім правительстві і в урядах воевідських в цілі зорганізування допомоги пошкодованим.

Незалежно від цюї акції Центрального Товариства обовязані є Вп. Ради Філіяльні представити господарське положення свого округу дотичним старостам та інтервенювати в старостах в цілі виєднання і з боку влади першої інстанції попертя господарських справ даного округу в приналежних воевідствах.

Зогледу на розмір шкід, які потерпіло наше рільництво, надіємося, що наша організація одержить від місцевих громадян, членів і прихильників нашого Товариства і від усіх суспільно-економічних організацій, а зокрема від кооператив першої степені і їх повітових союзів належиту підтримку при зладженню господарських оглядів сіл і округів.

Зорганізування акції по округам щодо технічного її переведення полишаємо Філіяльним Радам, які негайно повинні увійти в порозуміння з місцевими кооперативними організаціями як на селі так і в місті.

Від висліду зєдиненої праці станової хліборобської організації і кооперації залежить успішна оборона пошкодованих і доцільне зорганізування несення їм помочі.

В справі закупню штучних погноїв.

Штучні погної, уміло примінені, підносять видаток з управи ростин і збільшають доходи рільних господарств. Набувати штучні погної належить одначе в організаціях суспільного характеру, щоб охоронитися перед закупном фалшованих безвартісних погноїв. Закупню на кредит всіх погноїв а зокрема томасівки, мінерального і кістяного суперфосфату та каїніту, які то погної загально уживають селяне, можна переводити через „Центросоюз“ як торговельний синдикат Краєвого Товариства господарського „Сільський Господар“, Львів, вул. Зіморовича ч. 20

„Центросоюз“ посередничить в доставі томасівки з Банку Рільного о містимости квасу фосфорового від 12—18 проц. Є це томасівка, ціна якої означена є в золотих; при замовленню нале-

жити зложити задаток, а на решту ціни купна векслі, які є платні найдалше до 15. січня 1927 р., причім за кредит почисляється 13 відсотків в річнім розрахунку. Крім цієї томасівки посередничить „Центросоюз“ в доставі томасівки зі звізною містимости 12—18 відсотків квасу фосфорового в цілости розпускаемого в квасі цитринівім. Є це томасівка, ціна якої усталена є в долярах. При замовленню належить зложити задаток, а на решту ціни купна долярові векслі, платні в три місяці від дня замовлення, причім за кредит почисляється 18 відсотків в річнім розрахунку. На складі у Львові має деякі запаси 14 процентої томасівки, яку доставляє у роздріб.

Ціна одної і другої томасівки розуміється враз з мішками.

Кайніт за 10.000 кілограмів люзом льоко фабрика коштує 243 зол. 81 сот.

Суперфосфати, мінеральний і кістяний, можна одержати також на кредит по зложенню задатку при замовленню. На решту ціни купна належить зложити векслі. Кредит можливий є на 3—6 місяців, за дочисленням банкових відсотків тепер 14 процент в річнім розрахунку. В ціні суперфосфатів не є почислений коштів мішків, за які окремо числиться по 2 зол. за кождих 100 кілограмів.

Подрібний цінник усіх вище вичислених штучних погноїв і вказівки, як належить виставляти векслі золотові і долярові, і які кваліфікації мають мати ручителі, розіслав „Центросоюз“ всім Повітовим Союзам і кооперативам першої степені і по блищі вияснення відсилаємо до тих організацій наших П. Т. Членів.

Колиби на місці не було кооперативної організації, а наші Члени бажали набути штучні погної на кредит, то подаємо до відома, що Міністерство справ внутрішніх рескриптом в 4. серпня 1926 р. Ч. 5654. звернулося до воєвідств, щоби воєвідства за допомогою староств вплинули на повітові виділи задля подання ними помочі рільникам при набуванні штучних погноїв. Повітові Виділи після того рескрипту обов'язані є зайнятися самі зглядно за посередництвом начальств сільських громад пропагандою приміювання штучних погноїв і уділювання рільникам фахових порад дотично цього, які погної і до яких цілей можуть бути уживані. Цю працю обов'язані Повітові Виділи перевести в стислім порозуміннію з місцевими рільничими організаціями, отже з Кругами і Філіями Сільського Господаря“.

Роля Повітових Виділів при закупні штучних погноїв після рішення Міністерства внутрішніх справ малаби бути подвійна:

1. Повітові Виділи мають бути посередниками між рільниками а Державним Банком Рільним, якому передають замовлення на штучні погної у висоті найменше цілового нового ладу у кожного штучного погною зокрема. Державний Банк Рільничий приймає замовлення за посередництвом громадських позичково щадничих кас або безпосередні збірні замовлення рільників даної громади на підставі так званої солідарної поруки. Замовлення на кредит в осіннім сезоні платні є 15. січня 1927 р. на 13 проц. в річнім розрахунку.

2. Колиби Державний Банк Рільний не міг прийняти замовлення, вкаже він повітовому виділу фабрику штучних погноїв, у якої належить зреалізувати збірне замовлення громади.

В тім випадку закупна штучних погноїв безпосередно у фабриці обов'язані є повітові виділи на випадок потреби уділяти господарям, які зро-

били збірне замовлення, фінансової гарантії супроти фабрик зглядно жирувати їх векслі. Висота поруки повітового виділу залежить від правосильно повзятої ним ухвали. Готподарі, які збірно замовляють погної на кредит і бажують поруки з боку повітового виділу, мусять окремо о це просити повітовий виділ, який розгляне просьбу через покликану до цього комісію зі свого лона. Коли в повітах існують повітові каси ощадности, справу уділення поруки залагоджують управи тихже кас.

Звертаємо увагу нашого рільничого загалу на обов'язки повітових виділів в ділі доставки штучних погноїв, а зокрема просимо наших Членів, які рівночасно є членами начальств громад і повітових виділів, щоби вони в крузі свого ділання, якщо зайде потреба цього і на місці нема власної кооперативної організації, допильнували справи в громаді і в повіті.

Радам Кругків і Філій „Сільського Господаря“ подаємо до відома і підчеркаємо ще раз, що акція громад і повітових виділів має бути переведена в стислім порозуміннію з місцевими рільничими організаціями. Тому слід Кругкам і Філіям нашого Товариства зголосити свою співпрацю в громаді і повіті.

Про вислід акції повітових виділів в справі допомоги рільникам при набуванні штучних погноїв обов'язані вони подати воєвідським урядам звіт до 15. жовтня ц. р. Натомість воєвідські уряди такеж звіт до Міністерству до 1. листопада ц. р.

В справі кредитів на кваліфіковане насіння.

Господарі, які набувають кваліфіковане насіння озимини, можуть користуватися кредитом на різницю ціни купна між кваліфікованим насінням, а звичайним збіжем, так як Державний Банк Рільний отворив заведенням годівлі благородних насінь дисконтовий кредит у загальній висоті одного міліона золотих.

При закупні оригінального кваліфікованого насіння можливий є кредит на різницю ціни між біржевою вартістю комсумційного збіжа а ціною оригінального в межах до 75 відсотків понад біржеву вартість. При закупні першого відсіву кваліфікованого насіння можливий є кредит до висоти 40 відсотків понад біржеву вартість звичайного збіжа. Кредит є шестимісячний при слідуючій опроцентуванні: а) при векслях господарів 14 процент річно, б) при векслях кооператив і громадських кас 12 процент річно, з тим застереженням, що безпосередний відборець насіння не буде обтяжений через кооперативу або громадську касу більше, як на 16 процент в річнім розрахунку.

Повідомляємо загал наших рільників, що в справах закупна кваліфікованого насіння належить звертатися до „Центросоюзу“ у Львові, вул. Зіморівця ч. 20, як торговельного синдикату нашого Товариства.

„Центросоюз“ увійшов в порозуміння з годівельними заведеннями так користуючимися дисконтовим кредитом в Державнім Банку Рільним як і іншими заведеннями і буде міг кваліфіковане насіння доставити. Бажані є цілового нового замовлення. Звертаємо увагу, що кредит у висоті одного міліона золотих при запотребуванні кваліфікованого зерна в цілій державі є дуже низький і тому належить бути приготованим, що партії кваліфікованого насіння з кредитом на різницю ціни купна між благородним насінням а звичайним

зерном, які здобуде „Ценросоюз“, будуть незначні. Тому не належить жажатися закупити добірне насіння без користання кредиту.

Велике господарське віче в Угнові,

повіт Рава Руська, відбулося заходом Угнівської Філії Т-ва „Сільський Господар“ дня 12. серпня с. р. о год. 12-й в полудни в великій сали читальні „Просвіти“. На вічу явилось понад 250 селян і около 50 інтелігентів (священники, учителі і студенти). Як делегат матірнього Т-ва „Сільський Господар“ у Львові прибув зі Львова на се віче урядуючий тепер віцепрезидент „Сільського Господаря“, п. інженір Юліян Павликовський, Віче відкрив голова сеї Філії, о. Пантелеймон Скоморович, парох в Динисках, — в склад вічевої президії зістали вибрані: о. Пантелеймон Скоморович, о. Іван Говда, парох в Угнові, п. Кумусінський, рільник з Домашева, п. Теодор Решетило, студ. медич. і п. Володимир Петришин, канд. адвок. як секретар. — По господарсько-освітнім і організаційнім рефераті п. інж. Павликовського і по рефератах п. інж. Корнила Целевича, члена Філіяльної Ради, про сучасне господарське положення і про потреби рільничого населення Угнівщини та п. Теодора Решетили про господарське положення Угнова, отворив предсідник дискусію, в якій живо забирали голос селяни і міщани і обговорювали порушені в рефератах справи. Усі забираючи в дискусії голос звертали увагу на сегорічний неурожай і неудачу сінокосів з причини зливних дощів і слот.

На закінчення ухвалило гос. одарське віче отсі резолюції:

I) Зібрані на господарським вічу хлібороби Угнівського судового повіту констатують, що хліборобське населення Угнівщини уважає Краєве Товариство господарське „Сільський Господар“ у Львові з його Філіями і Кружками за свою станова хліборобську організацію, котра є одиноко компетентна заступати і боронити його господарські і промислові інтереси перед владою.

II) Зібрані на вічу протестують проти систематичному ігноруванню Філії Краєвого Товариства господарського „Сільський Господар“ в Угнові властями повіту Рава Руська і проти покликуванню до всякого роду комісій людей, не знаючих потреб рільничого населення, ворожо до него услоблених і позбавлених довіря загалу.

III) Зібрані на вічу констатують, що господарське положення хліборобського населення Угнівщини сильно потерпіло внаслідок кількालітньої неплянної, наскрізь бюрократичної господарки Тимчасового Виділу Повітового і тимчасових зарядів громадських, поіменованих на його внесок, тому домагається негайного переведення виборів до Ради Повітової і до усіх розв'язаних на внесок Тимчасового Виділу Повітового репрезентацій громадських і то хочби на підставі старої виборчої ординації.

IV) Зібрані на вічу констатують, що хліборобське населення Угнівщини терпить страшний голод землі, брак варстату праці. На одного працюючого рільника припадає не цілого $\frac{1}{2}$ морга землі, тому з жахом і обуренням глядить, як землю зрошувати з поконвіку його готом розпарцельовується між прибуваючих з заходу кольоністів. Зібрані протестують проти парцеляції дворів між прибуваючих. Двори мають бути розпарцельовані між місцеве рільниче населення.

V) Зібрані на вічу констатують, що сегорічні збори землеплодів принайменше низші в Угнівщині на 50 процент минулорічних. По долах збж-

жа вимокли, цілковито не зародили, а на висіх положених сухі, мало намолотні. На цілих просторах сіножатей, положених понад Солокією, сіно осипалося. — Тому зібрані поручають Раді Філіяльній „Сільського Господаря“ звернутися до властей з меморіалом о допомогу потерпілим в формі низько процентових кредитів, доразних запомог і відписання ґрунтових податків.

VI) Зібрані на вічу констатують, що дороги в повіті знаходяться в застрашаній стані. Цілими літами Тимчасовий Виділ Повітовий не дбає про їх напругу, а се довело до того, що нині люди цілими тижнями ждуть доброї дороги, щоби передістатися на торг до міста з таких сіл як Річниця, Ульгівок або Корчмин. — Будується цілими літами непотрібну дорогу з Остобужа до Стай, зуживається всі фонди тоді коли в цілім судовім повіті Угнівським на існуючих дорогах нема доброго моста. — А все те відбивається на економічнім положенню рільничого населення.

VII) Зібрані на вічу констатують, що рільниче населення Угнівського судового повіту болучо відчуває брак шпиталю в повіті і що Тимчасовий Виділ Повітовий нічого не зробив для заложення шпиталю. Тому домагається усильно заложення шпиталю.

VIII) Зібрані на вічу протестують проти розв'язанню Ради громадської в селі Василеві великім за те, що вона ішла на руку кооперативному рухови в тому ж селі, а члени Ради громадської були рівночасно членами дирекції Рільничої Спільки „Сільський Господар“ в Василеві великім. До кооперативи сеї належала ціла людність села без огляду на віру і національність, кооператива евідентно працювала над економічним піднесенням не лише населення в Василеві, але також в доокочлих селах, тому розв'язання Ради громадської в Василеві і іменування тимчасовим керівником Заряду громадського в Василеві державця фільварку в Василеві, а ворога кооперативного руху, п. Щербіцкого, зібрані уважають незаконною шиканою.

IX) Зібрані на вічу протестують проти робленню Тимчасовим Виділом повітовим, а зокрема люстратором того ж, п. Кохановським, в акті люстрації того роду закидів, що діяльність кооперативи „Сільський Господар“ є протидержавною. Тимчасовий Виділ Повітовий повинен рух кооперативний поперти, а не шиканувати.

X) Зібрані на вічу констатують, що рільниче населення Угнівщини відчуває брак рільничої школи в Равськім повіті і що Тимчасовий Виділ Повітовий доси не поробив старань в напрямі заложення такої школи, хоч існує відповідний польський закон, який накладає на Виділ Повітовий в тім напрямі виразно обов'язок.

XI) Зібрані на вічу констатують, що Тимчасовий Виділ Повітовий замало звертає увагу на господарку тимчасових зарядів громадських поіменованих на його внесок. Господарка такою тимчасового заряду в містечку Угнові довела то містечко до руїни. Містечко зубожіло. Приріст населення християнського з року на рік спадає. Домашній промисл — шевство і ткацтво цілковито упало, бо тимчасовий заряд громадський мильніми, нефаховими інформаціями, уділюваними властям податковим, допровадив до високого оподаткування Угнівського домашнього промислу. — Внаслідок великих митових оплат, безоглядно побираних, устали цілком торги. Ліс і пасовиска, добро християнської громади містечка Угнева, нині здевастовані і експлуатовані на користь загальної громади, а зі шкодою для рільничого христия-

янського населення. Зібрані на вічу домагаються санації того роду відносин, зміни теперішнього тимчасового заряду і виборів до Ради громадської в Угнові, бо се лежить в господарським інтересі цілого судового повіту.

XII) Зібрані на вічу домагаються від Тимчасового Виділу Самоуправного у Львові закінчення регуляції Солокії, знесення млинів водних і меліорації сіножатей, положених над Солокією.

Податковий поради́ник.

Податок від нерухомості в сільських громадах.

Податок цей обов'язує в Польщі від 1924 р. Люде до нього ще не призвичаїлись, а тому часто запитують, що то за новий, їм досі невідомий податок.

Податок від нерухомостей в сільських громадах стягається від таких будинків як мешкальних, так і призначених на промислові чи торговельні підприємства, які не зв'язані з рільництвом, але приносять власникові дохід чи дають можливість мати заробіток. Повітові Виділи, яким доручено той податок вимірювати, схилиються до поширення його й на такі будинки, які вільні від цього податку.

На нашу думку податкові підлягають:

а) будинки, які в цілості чи в часті винаймаються 3-ій особі без ґрунту;

б) будинки, в яких сам власник провадить якесь торговельне чи промислове підприємство;

в) будинки, яких власник не винаймає 3-м особам, але сам в них мешкає сезонно (літніска).

Натомість вільні від податку звичайні мешкальні хати при господарстві, будинки, що їх займає держава чи органи самоврядування для своїх потреб, будинки, що належать добродійним, науковим і освітнім інституціям (наші: „Просвіта“, „Рідна Школа“ і т. и.), якщо інституції не віднаймають в них будинків чи мешкань третім особам, коли річне комірне не перевищує 25 зол. Так само вільні від податку ті будинки, в яких провадиться підприємство, що зв'язане з рільною продукцією (нпр. молочарня, млин і т. д.). За підставу оподаткування приймається річний чинш, а якщо в будинку сам власник провадить підприємство, то підставою до виміру податку служить та сума, яку він діставби, колиб те мешкання віднаймав 3-м особам.

Висота податку першою виносила 20% від суми чиншу. Пізніше висоту ту знижено так: на 1925 — 12%, на рік 1926 — 10%, в 1927 р. виноситься він 8%, а в 1928 р. — 7%.

Проти неправильного виміру податку від нерухомості належить вносити рекурси до Скарбової Палати за посередництвом Повітового Виділу. Рекурс треба остемплювати: на 20 гр., коли оспорується сума до 20 зол., 40 гр. при спірній сумі від 20 до 140 зол. При вищій сумі — стемпель на 2 зол.

Треба пам'ятати, що домашній промисел не вважається за промислове підприємство. Тому селяне — шевці, кравці, кушнірі, ткачі і т. п., — які попри сільське господарство побічно мають ще дохід від свого ремесла, не мають платити цього податку від своїх будинків, де те ремесло виконується.

Зниження відсотків, що їх дозволяється поби́рати в кредитових інституціях від уділених позичок.

При позичках поміж приватними особами нема спеціальних обмежень висоти відсотків. Тільки в постановах карного закону маємо припис, що позичкодавцеві не можна брати таких відсотків, котрі доведуть довжника до господарської руїни, а позичкодавець про такі наслідки знав. Нема тут мови про цифрово означену висоту відсотків, котрі згори уважалися за лихварські. Одно підприємство працює з такими зисками, що і 50% річних його не зруйнують, а навпаки із так дорогої позички може мати зиск і тоді ці відсотки не будуть лихварськими. Для іншого господарства за лихварські уважатимуться яких 30%. Чи є в данім випадку лихва, рішається на підставі даних щодо свідомості позичкодавця та господарського положення довжника для кожного окремого випадку. Не то в кредитових інституціях. Тут ні господарський стан довжника, ні свідомість інституції не грають жадної ролі. Для них встановлена границя, вище котрої не мають права вони брати відсотків, під якимиб назвами вони свої матеріальні користи не маскували, як то, на адміністрацію, канцелярійні видатки і т. п. До дня 1. серпня 1926 р. вільно було кредитовим інституціям поби́рати 24% річно т. є. 2% місячно. Від дня 1. серпня 1926 р. від всіх позичок не можна при позичках стягати вище, як 18% річно, т. є. 1½% місячно. Жадних додаткових оплат не мають права поби́рати. Можна лишень дочислити дійсні почтові видатки, стемплі та видатки викликані несправністю довжника, як кошти протеста, судові і т. п.

Нарушення цих приписів карається високою грошевою карою та позбавленням волі (арешт).

Приписи ці обов'язують як банки, так і кредитові кооперативи.

Підви́жка податків.

Бюджетовий закон дозволив Міністрові Скарбу підвищити податки, стемплеві оплати і т. и. на 10% на час від 1. липня до 31. грудня 1926 р. Підви́жка може поширюватися тільки на податки державні, а не на автономні (для самоврядувань). Не вільно підвищувати податку маєткового, лісової данини та цла. На цій підставі Міністер Скарбу оголосив розпорядження, силою якого до припадаючої суми всіх податків належить дочислювати 10%, надзвичайного додатку. Не дочислюється цього додатку до вичислених вище податків, а також до доходного податку, який платиться від платень службовика (особисто-доходний).

Надзвичайний додаток дочислюється до податків, платність яких припадає в часі між 16. липня і 31. грудня 1926 р. а також до податкових залеглостей, що повстали чи то з вини платника чи то з дозволу влади їх відрочено або розложено на рати. До залеглостей, дозвіл на відрочення яких видано перед 16. липня 1926 р., надзвичайного 10% додатку не дочислюється в тім випадку, коли платник заплатив їх у визначенім речинці. 10% додаток платиться одночасово з заплатою податку, при чому в разі спізнання не вільно начислювати на той додаток кар проволоки, а в разі відрочення заплати — не начислюється на додаток відсотків за відрочення.

Ціна векслевих бланкетів і стемплевих значків так само підви́ється на 10%. Тільки ціна пяти грошевих стемплевих значків не підвищується. В той спосіб дотеперішні стемплеві приписи не змінюються. На звичайне подання до влади наліплюється

стемплевих значків на номінальну вартість 2 зол., але 2-х злотовий стемпель купується за 2 зол. 20 гр. Вплачуючи податок, платник сам мусить обчислити і заплатити 10% додаток без окремого повідомлення влади.

Податок від овочеводо вина і меду.

Овочеве вино, а навіть вино штучне, в якому нема ні виноградного, ні овочевого соку, і мед (напиток) підлягають оподаткованню. Не оподатковується домашній виріб такого вина і меду тільки тоді, коли призначено його для власного вжитку, а не на продаж і то в кількості не більше як 50 літрів річно. Кількість поверх 50 літрів, хоча б і призначених для власного вжитку вже оподатковується.

Висота податку виноситься: як що вино не має більше, як 4% алкоголю — 20 гр. від літри. При вищій кріпості податок виноситься — 2 зол. від цілої фляшки і 1 зол. від половини фляшки. (Пів фляшки містить в собі до 425 см. куб., посудаж, що містить в собі від 425 до 850 см. куб. вважається за фляшку).

Податок оплачується в формі наліплювання на фляшках податкових опасок (бандероль), які продуцент набуває в скарбовій касі.

Хто виробляє овочеве вино, мед або штучне вино для продажу, той мусить зголосити виріб до Скарбового Уряду Акциз і Монополів Скарбових, а крім того викупити ще спеціальний патент.

Господарські ради.

Средство на щурі і миши.

Взяти паленого гіпсу, перемішати його на половину з мукою і поставити посудину з сею мішаниною в місці, де щурі і миши заходять, а коло неї другу посудину з водою. Коли щур або миша наїстись, дістає велику спрагу і не лакомо воду. Тоді гіпс в жолудку твердне і через се щур або миша гине.

Средство на блощиці.

Щоби радикально вигубити сего напасливого шкідника, радимо поступити так: Взяти сконцентрованого (нерозпущеного) карболового квасу та випензлювати пензлем всі місця, де знаходяться блощиці. Там де карболь досягне, вигинуть цілком блощиці і їх зародні. При пензлюванні поступати обережно, щоби карболь не приснув до ока, бо можна осліпнути. — Рівнож добре нищить блощиці рощин соли (оден кільограм соли розпустити в півтора літри воді), заварити і кип'ятком залити або випензлювати добре всі ті місця, де знаходяться блощиці і їх зародні. Можна повторити кілька разів а блощиці зовсім вигинуть в тих місцях, де солоня кип'яча вода досягне.

Найдоцільнішим способом, щоби запобігти розмноженню блощиць, є держати мешкання і усю хатню обстанову в якнайбільшій чистоті і порядку.

Средство на блохи в шпарах підлоги.

Щоби позбутися сего докучливого насікомця, який розмножується в поросі, находячись в підлозі, добре є випензлювати щілини в підлозі нафтою, яка основно нищить зародні бліх, та від часу до часу замести підлогу мітлою або шматкою, замоченою в нафті. Щоби позбутися в підлозі шпар,

де головно розмножуються блохи, треба сі шпари заліпити кітом, який можна зробити собі самому зі споршкованої крейди і оливи.

Щоби зробити обув неперемакальною,

треба розпустити парафіну в бензині, о скільки лише дасться розпустити, і висмарувати кілька разів верхні часті обuvi, то є пришиви і холяви. Обув від сеї мішанини скоро просихає, добре чиститься і зовсім не промакає. Підшови натомість сею мішаниною смарувати не можна, бо від сего сталаби вона дуже ховзка. Щоби підшову також зробити непромакальною, треба висмарувати її горячим рициновим олійком, якого уживає чоловік на прочищення, або льняним олійом. Одним і другим горячим плином смарується підшову (головно нову) так довго, доки підшовка приймає олій, причім сю чинність виконується в теплі близько теплої кухні, щоби олій на підшві не остуджувався.

Квашення капусти на зиму.

Здається, невелика то штука та не богато потреба господарського знання до сего, щоби добре наквасити капусту на зиму, а мимо сього дуже много капусти марнується у наших селян ізза лихого квашення. — Щоби добре наквасити, поступається так: Вибирається виключно білі тверді головки, а перекаравши їх на половину або, коли більші, той на чотири часті, обчищується з верхніх листків, викраюється качан зі середини і шаткується на шатківниці як найтонше. Посічену капусту добре насолується і виминається в руках так довго, щоби зовсім зм'якла і пустила сок. При виминанню треба додати пошаткованої цибулі і насіння кмену, що надає капусті апетитний запах. Посолену і вимняту капусту вкладається до сухої, вперед добре вимитої і випареної, найкраще дубової бочки, якої дно вистелюється чистими листками, обібраними з капусти. Бочок з оселедців, оливи, бочок соснових і ялових уживати не можна, бо капуста набирала б неприємного запаху і скоро псується. — Капусту в бочці вбивається якнайсильніше деревляною довбнею, вкривається зверху рівнож обіораним чистим листям, накладається деревляний кружок і притискається каменем. Через 10—12 днів повинна капуста мати хатню температуру, то є около 17° Цельсія. В такій температурі найліпше капуста викисне і законсервується. Коли по кількох днях піchnуть наверху громадитися баньочки піни, треба від часу до часу знимати кимінь збирати старанно всю піну, поперебивати капусту аж до споду остро затесаним патином, щоби з неї виходила гіркість, добре вищувати кружок, а коли вже перестане громадитися наверху піна і гіркість з ропою вже значно відійшла, належить зняти зверху листки, прикрити капусту кусником чистого полотна, винести бочку з капустою до пивниці, приложити кружок і притиснути тяжким каменем. По трьох тижнях капуста буде вже достаточо квасна і можна її уживати. Полотно, кружок камінь і вистаючі понад поверхню капусти часті клепок бочки (зі середини), треба бодай раз на тиждень старанно змивати теплою водою і витирати сухим платком полотна. Через весь час, як довго капуста в бочці, треба уважати, щоби квас підходив під сам кружок, бо коли бракне в капусті квасу, то вона дуже скоро чорніє і зовсім псується.

На яких землях управляти пшеницю і жито?

Пшениця удається на богатих у вапно глинковатих землях, засібних у порохниці, незахопчених. Високі вимоги погноєві пшениці є звисні. Не значить се, що пшеницю потреба управляти

на свіжо вигноєній обірником ріллі. Протівно. Управлена на свіжій обірнику пшениця вилягає і підпадає грибковим заразам. Пшеницю сіємо в другім році по обірнику, а ріллю скріплюємо штучними погноями, головнo фосфоровими. Рілля мусить бути глибоко справлена, але не спорошко-вана. Пшениця удаєся добре по конюшині, струч-кових ростинах, окопових і по тютюні. До розвою свогого потребує пшениця багато земної вогкости, тому не удаєся на легких, сухих землях.

Жито не є вибагливе на почву. Не зносить воно тільки вязких глеуватих і піскових підмок-лих земель. Поза сим удаєся воно на всіх поч-вах. Найліпше підходять під управу жита засібні у вапно глинки і порохничні глиноваті піскові землі. Рівнож і на становище у чергованню пло-дів жито не є вибагливе. Можна його управляти й по собі, одначе краще удаєся по конюшині, стручкових і окопових. На свіжо вигноєнім полі жита не сіють. Друге поле по гною є для жита ліпше. Удаєся добре на зеленім гноєві з придан-ням фосфорових штучних погноїв.

ВСЯЧИНА.

Пригадка для рільників гірських околиць.

Невдовзі сходить худоба з полонин і піч-нуться осінні торги на худобу. Як доносять з гір, сегорічний випас худоби є гарний, бо були часті дощі в горах і було подостатком паші. Рік-річно кілька тисячів волів йде на торги. Щоби наше гірське населення охоронити перед визиском тор-говців, які спекулюють худобою і наносять влас-никам випашеної худоби необчислимі втрати, пору-чаємо гірським нашим кооперативним і рільничим організаціям заздалегідь зорганізувати збут випа-шених волів і уможливити гірському рільничому населенню організовано збувати худобу. — Цен-тралею наших кооператив, збуваючих від рільників худобу і безроги, є Краєвий Союз для хову і збуту худоби у Львові вул. Осолінських ч. 15. II. поверх і туди належить не-гайно зголошувати сподівану на збут випашену сегорічну худобу та предклатати домагання від-носно організованого збуту худоби.

Відрочення до кінця вересня ц. р. ліцитацій-ної продажі предметів забраних у рільників.

По думці § 34 інструкції о примусовім стя-ганню державних податків і оплат з дня 17. травня 1926 р. (Дн. Ур. Мін. Ск. ч. 15/1926 поз. 168) про-дажа предметів, зайятих у рільників, не може від-буватися підчас жнив через чотири тижні. А що в біжучому році щойно в половині вересня мо-жуть рільники належно зайнятися приготуванням зоїжа на продаж, а також що доперва в вересні починаються збіжіві торги (обороті) на більшу скалю, Міністерство Скарбу обіжником з дня 6. VIII. 1926 р. ч. Д. П. О. 5948/I. поручило Скар-бовим Палатам видати відповідне зарядження, щоби в біжучому році уряди скарбові податків і оплат скарбових, предпринимаючи екекуції і займаючи у залягаючих з податками властителів недвижимо-стей ґрунтових запаси збіжя і інших землеплодів, приступали до ліцитаційної продажі тихже не скорше, як з кінцем вересня.

Зарядження то не має однак в нічім ослабити темпа екекуції, як також в разі потреби буде пе-репроваджене в звичайнім способі заняття посіда-них в рільників запасів в цілі забезпечення нале-житостей податкових.

Важне для годівельників дробу.

Промислово - торговельна Спілка „Топас“ у Львові, вул. Міцкевича 22, набула заступництво американських вилягарень і штучних квочок си-стеми „Buekeye“ і доставляє на замовлення. — Оглядати можна в бкрі Спілки.

Підручник „Ветеринарний лікар“

ветер. лікаря Маріяна Стахурського повинен необхідно мати кождий свідомійший рільник, коли бажає уникнути діткливих страт в своїм живім ін-вентарі. Обнимає 192 сторінки друку, містить 56 ілюстрацій і коштує з пересилкою всего 3 зол. 90 сотиків. Набувати можна в канцелярії „Сіль-ського Господаря“.

Канцелярію безплатної правної поради

веде Централь „Сільського Господаря“ даль-ше в своїй домівці у Львові при вул. Зіморовича ч. 20, куди повинні звертатися члени Товариства у всякого роду правно-господарчих справах, пере-силаючи поштові значки на відповідь. Відповіді і поради у важніщих правних квестіях будемо міс-тити в нашому часописові, щоби в сей спосіб інформувати та поучати загал наших членів у важ-ніщих правних питаннях.

Вільний оборот валютами.

Від дня 20. серпня 1926 р. привернено віль-ний оборот заграничними валютами з деякими обмеженнями. До цього дня продавати чи купувати заграничну валюту можна було тільки в девізових банках. Оборот, т. є. купно-продажа валют по-між приватними особами була заборонена. Знаємо, що з тою заборонаю ніхто не числився і кождий, хто потребував продати чи купити валюту, рідко звертався до банків, а робив це приватно на т. зв. „чорній біржі“ чи зі своїми знакомими. Очевидячки, що заборона лишалася пустим звуком, а життя робило своє. Такий фактичний стан узаконнює останнє розпорядження Міністра Скарбу. Нині на-бування чи збування долярів чи иншої валюти в Польщі є дозволене. Тільки висилка валют а навіть злотих є обмежена. Розпорядок міністра пішов за вимогами життя ще й вишшому напрямі. Знаємо, що всі кредитові інституції мають вкладки тільки в доляровій валюті, уділяють позички і опроцентовують так само в долярах. Було ба-гато сумнівів, чи це законно. Нині сумніви ті роз-віваються. Розпорядження виразно каже, що „про-вадження рахунків і приймання всіляких вкладів у заграничних валютах, опроцентування їх в тих валютах, виплата чи зворот тих вкладок в чужих валютах є дозволене без обмежень“ всім статутowo існуючим кредитовим підприємствам, а в тім, значить і нашим кредитовим кооперативам дозволяється.

Обовязком кождого українського рільника бути членом своєї становой організації „СІЛЬ-СЬКИЙ ГОСПОДАР“, платити членські вкладки по 1 зол. річно і передплачувати фаховий орган.

Кружлівки „Альфа-Ляваль“ найновішого моделю, масниці „Альфа-Вікторія“, коновки транспортів на молоко, оригінальні апарати Гербера і всякого роду молочарські машини і прибори. — — —

:-: КАМ'ЯНЕ ВУГЛЯ НА ПАЛИВО :-:

Центросоюз доставляє вугля найліпшої якості з копалень на Горішному Шлеську (Мисловиці, Фердинанд, Гільдебранд, Євгенія і інші) по ціні

1 тона (1000 кг.) зл. 32'60 на місці в копальні,

так, що вагон 15-тоновий коштуватиме зл. 489. Колиб в часі між замовленням а заладованням наступила зміна ціни зі сторони конвенції горішно-шлеських копалень, то обов'язуватиме ціна в дні заладовання. При замовленні належить зазначити величину кусків (брили, кістка I., кістка II., горіх I.).

ЗАПЛАТА: Центросоюз висилає вугля за надісланням задатку по зол. 100.— від вагона, решту належитості платить відборець при відборі вугля на стації (залізничною посліплатою). Від таких замовлень, як готівкових дає Центросоюз **6% рабату.**

Для кооператив як відпродавців уділює Центросоюз ще окремий рабат.

УВАГА: При замовленні вугля до місцевин на схід від лінії, що йде через залізничні стації Радехів, Заболотці, Плугів, Козова, Озеряни, Заліщики (т. зв. східні креси) признають копальні ще дальший рабат 10 прц.

Для орієнтації подаємо кошта залізничного фрахту за 10 тон; то є вагон 10.000 кг. з копальні в Мисловицях до:

Перемишля	зол. 122'—	Чорткова	зол. 164'—	Сокаля	зол. 138'—
Львова	136'—	Борщева	202'—	Стрия	140'—
Бібрки	140'—	Жовкви	136'—	Зборова	147'—
Рогатина	147'—			Тернополя	151'—
Станиславова	151'—			Копичинць	167'—

Замовлення слати на адресу: Ц. С. Союз Кооперативних Союзів, Львів, Зіморевича 20.

СТЕБНИЦЬКИЙ КАЇНІТ!

*А як у полі стане пусто,
І осінь тихо наступає,
Газда на сіножать леваду
Обильуо кайніт розсіває.*

*А коли Ти, чесний Газдо,
(Як буває) — небогатий,
Теж дістати може кайніт
На малі, догідні сплати!*

СТЕБНИЦЬКИЙ КАЇНІТ

набувати можна через господарсько-торговельні організації, місцеві Кооперативи, їх Повітові Союзи і через „ЦЕНТРОСОЮЗ“ Кооперативних Союзів у Львові, як також через Кружки і Філії „СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРЯ“.

АКЦІЙНА СПІЛКА

ЕКСПЛЮАТАЦІЇ СОЛЕЙ ПОТАСОВИХ у Львові, площа Смольки ч. 5.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

ОРГАН КРАЄВОГО ТОВАРИСТВА ГОСПОДАРСЬКОГО „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“.

Виходить 1-го кожного місяця. — Редагує колегія.

ПЕРЕДПЛАТА:

Для краю:

Річно 10 зол.
Піврічно 5 „

Для Америки:

Річно 2 долари. Піврічно 1 долар.

Адреса Редакції і Адміністрації:

„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“,

Львів, вул. Зіморовича ч. 20,
I поверх.

Число телефону: 30-53.

ОГОЛОШЕННЯ:

Ціла сторінка 120 зол.
Пів сторінки 70 „
Чверть сторінки 41 „
Одна осьма сторінки 25 „

Дрібні оголошення по 10 с тиків
від слова.

Земельний Банк Гіпотечний

Спілка акційна у Львові

вулиця Підвалля ч. 7.

На підставі ухвали Загальних Зборів акціонерів Земельного Банку Гіпотечного, акційної спілки у Львові з дня 22. травня 1925. і постанови міністрів скарбу як також промислу і торгівлі, сповіщеної в Моніторі Польським з дня 20. серпня 1926. ч. 189. акційний капітал Земельного Банку Гіпотечного у Львові складаючийся з 10.500 штук акцій по зол. 25—підвищується о зол. 739.500 або до зол. 1.000.000—через видання 29.500 штук акцій нової емісії по зол. 25—номінальної вартості за штуку і в тій цілі оголошується субскрипція на наступуючих умовах:

1) Емісійний курс означається на зол. 26—за акцію. — З емісійного курсу в висоті зол. 26—призначається на основний капітал зол. 25—а позиталу решту по струченню коштів зв'язаних з емісією на запасний фонд.

2) Першенство до набування 28.000 акцій нової емісії прислугоє власникам акцій давньої емісії у відношенні до кількості посіданих акцій, т. є по 8. акцій нової емісії на кожні 3 акції давні. — Акціонари бажаючи користати з права побору, мають в речинці до 1. листопада 1926. в год. 12. преджити Дирекції Земельного Банку Гіпотечного, акційної спілки у Львові, свої давні акції без купонових аркушів, зглядно оскільки їх давні акції знаходяться в перехованню тогож Банку, дотичне посвідчення та зложити рівночасно в готівці ціну емісійну по зол. 26—на кожду акцію нової емісії.

3) На акції непобрані на підставі права першенства приймається зголошення в дорозі вільної субскрипції. — Зголошення належить вносити до Дирекції Земельного Банку Гіпотечного у Львові до дня 4. листопада 1926. і рівночасно зложити в готівці ціну емісійну, то є по зол. 26—на кожду акцію. — Приділ тих акцій доконає Надзірна Рада Банку по закриттю субскрипції після свого вирішення.

4) Субскрибентам, котрих зголошення не будуть узгляднені в цілости зглядно в часті, звернеться по замкненню субскрипції виплачену квоту на неприділені акції.

5) По думці статуту акції мають бути в засаді виставлені до половини основного капіталу на оказателя а в половині на назвиска з означенням місця замешкання і звання акціонара. — Оскільки хто з субскрибентів бажає, щоби більше як половина приділених йому акцій була на його назвиско, буде ласкавий це бажання зазначити в зголошенню.

6) Під оглядом прав прислугоуючих властителям акцій нової емісії зістають вони зрівнані з давніми з хвилею вписання підвищення закладового капіталу до торговельного реєстру і будуть брати участь в дивіденді від дня 1. січня 1926.

Надзірна Рада.

„МЕЛЬОДІЯ“

ЛЬВІВ, вул. КОПЕРНИКА 5.

ТЕЛЕФОН 8—59.

ТЕЛЕФОН 8—59.

**НАЙБІЛЬШИЙ СКЛАД МУЗИЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ,
ГРАМОФОНІВ І ПЛИТ!**

КОНКУРЕНЦІЙНІ ЦІНИ! КУПУЙТЕ МУЗИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ! КОМПЛЕТИ ДУТИХ
ІНСТРУМЕНТІВ СТАЛО НА СКЛАДІ!

ОРХЕСТРАМ, ТОВАРИСТВАМ і т. п. ЗНАЧНИЙ ОПУСТ І ДОГІДНІ УСЛІВЯ НАБУТТЯ!

„НАРОДНЯ ТОРГОВЛЯ“

КРАЄВИЙ СОЮЗ СПОЖИВЧИЙ

У ЛЬВОВІ, РИНОК Ч. 36.

ПРОДАЄ ГУРТОМ І В РОЗДРІВ

ВСІ СПОЖИВЧІ І КОЛЬОНІЯЛЬНІ АРТИКУЛИ

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ!
ОДЕН УДІЛ 20 ЗОЛ.!

ВИНА З „НАРОДНОЇ ТОР-
ГОВЛІ“ МАЮТЬ НАЙЛП-
ШУ СЛАВУ В КРАЮ!!!

ПРИЙМАЄ ВКЛАДКИ ДО
ОБОРОТУ З ОБЕЗПЕКОЮ
ВАЛЮТИ ПІСЛЯ УМОВИ!

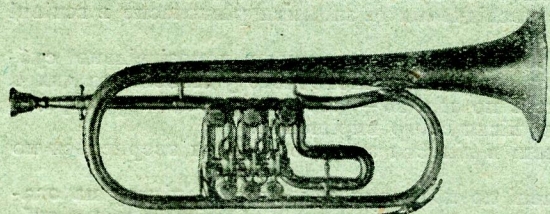
Великий вибір книжок сільсько-господарського змісту
поруває

НАРОДНЯ КНИГАРНЯ

УКРАЇНСЬКОГО ВИД-А „БИСТРИЦЯ“
В СТАНИСЛАВОВІ, ПАСАЖ ГАРТЕНБЕРГІВ Ч. 2.

Має на складі також літературу красну для доро-
слих і дітей та великий вибір пес для амат. кружків.
:: Там дістанете також „Сільського Господаря“. ::

ЖАДАЙТЕ КАТАЛОГІВ.

Перша Краєва Фабрика музичних інструментів
Франца Кєвчика Львів, Городецька 2.б.
Телефон ч. 25-76.

Поруває власного виробу музичні інструменти
смичкові, духові і мандолінові під гарантією.
Приймає інструменти до направи. — Заводові
музики одержують опуст.

Краєва с.-г. школа в Городку,

почта і ст. зал. в місці,

зачинає з днем 1. падолиста ц. р.

І. І П. КУРС

сільсько-господарських наук,

який треватиме до 31. марта 1927.,

тобто 5 місяців.

Цілею школи є дати освіту господарям-селянам та їх синам, які по повороті працювати будуть у власному господарстві. Окрім наук загально-образуючих викладається у школі природу, рільництво та скотарство, молочарство, ветеринарію, огородництво, пасічництво та науку про кооперацію. Наука є безплатна; за підковите удержання в інтернаті шкільним платять учні 32 зол. в місяць, та вбогі дістають знижку на підставі свідоцтва убожества на 16 зол. в місяць. Дуже здібні і пильні можуть бути звільнені підковито від оплати. На курс перший можуть зголошуватися кандидати в віці 16—38 літ, які скінчили 4 відділи сільської школи. На курс другий приймається учнів, що скінчили торік курс перший і тих кандидатів, що зложать іспит вступний. По курсі іспит і свідоцтво. Зголошення надсилати до дирекції школи й долучити метрику уродж., свідоцтво шкільне, та евент. свідоцтво убожества.

ПРАСИ

до витискання соку з овочів, необхідні до виробу овочевих вин і наливок, надаючіся рівнож до воску, сира і т. п.

МЛИНКИ

до мягдження овочів і ягід, до виробу мармоляд, виробу одинокої краєвої фабрики

A. HORSTMANN, S-ka z ogr. odp. Starogard.

Незвичайно тревалі в ужиттю!

Дуже дешеві!

Генеральний заступник на Галичину: Дім Торговельний — Тадей ОСІНСЬКИЙ, Львів, Академічна 16.